

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนสารสนเทศศาสตร์มัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีและเพื่อพัฒนากระบวนสารสนเทศศาสตร์มัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี
2. ผลการพัฒนากระบวนสารสนเทศศาสตร์มัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี
3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพของกระบวนสารสนเทศศาสตร์มัลติมีเดียออนไลน์

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิดังนี้

- 1) การจัดประชุมเสวนาเวทีชาวบ้าน ระดมความคิดเห็นจากตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเสวนาเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ
 - 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับแกนนำองค์กรในระดับท้องถิ่นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มตัวแทนชาติพันธุ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี
 - 3) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์
- ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษาและผลวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มชาติพันธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านวัฒนธรรมประเพณีกับตัวแทนแต่ละชาติพันธุ์สามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นการสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย		
• บางแพ	24	6.30
• วัดเพลง	35	9.10
• บ้านโป่ง	46	12.00
• เมือง	60	15.60
• โพธาราม	69	18.00
• ปากท่อ	33	8.60
• จอมบึง	50	13.00
• สวนผึ้ง	24	6.30
• บ้านคา	25	6.50
• ดำเนินสะดวก	18	4.70
เพศ		
• ชาย	138	35.90
• หญิง	246	64.10
ช่วงอายุ		
• 15 - 25 ปี	24	6.30
• 26 -35 ปี	51	13.30
• 36 - 45 ปี	94	24.50
• 46 - 55 ปี	120	31.30
• 56 - 65 ปี	71	18.50
• 66 ปีขึ้นไป	24	6.30
สถานะทางสังคม		
• เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ	39	10.20
• ผู้นำหมู่บ้าน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน)	54	14.10
• แกนนำกลุ่มชาติพันธุ์	68	17.70
• แกนนำองค์กรทางวัฒนธรรม	17	4.40

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
● สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์	187	48.70
● อื่นๆ	19	4.90
อายุการทำงาน/ตำแหน่งงาน		
● น้อยกว่า 1 ปี	55	14.30
● 1 – 5 ปี	55	14.30
● 6 – 10 ปี	95	24.70
● 11 – 15 ปี	95	24.70
● มากกว่า 15 ปี	84	21.90
กลุ่มชาติพันธุ์		
● ไทยพื้นถิ่น	47	12.20
● ไทยจีน	48	12.50
● ไทยวน	48	12.50
● ไทยมอญ	48	12.50
● ไทยเขมรลาวเดิม	48	12.50
● ไทยลาวเวียง	48	12.50
● ไทยกะเหรี่ยง	49	12.80
● ไทยทรงดำ	48	12.50

จากตารางที่ 4.1 พบว่า พื้นที่การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ที่ อำเภอโพธาราม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมาจะเป็นอำเภอเมือง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 รองลงมาจะเป็นพื้นที่อำเภอจอมบึง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาจะเป็นพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมาจะเป็นพื้นที่ของอำเภอดำเนินสะดวก จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 รองลงมาจะเป็นพื้นที่ของอำเภอปากท่อ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 รองลงมาจะเป็นพื้นที่ของอำเภอบ้านคา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมาจะเป็นพื้นที่ของอำเภอสวนผึ้งและอำเภอบางแพ ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 และพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวกน้อยที่สุด จำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 4.70

กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 64.10 และเพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 46-55 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 56-65 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50

กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 รองลงมาเป็นแกนนำกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 และรองลงมาเป็นผู้นำหมู่บ้าน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน)จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10ส่วนใหญ่มียุการทำงาน 6-10 ปี และ 11-15 ปี

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นการสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์ท่านมีเอกลักษณ์หรือจุดเด่นด้านใด		
• ด้านภาษา	199	51.80
• ด้านการแต่งกาย	242	63.00
• ด้านที่อยู่อาศัย	85	22.10
• ด้านการละเล่น	214	55.70
• ด้านความเชื่อ/ศาสนา	247	64.30
• ด้านอื่นๆ	4	1.00
ท่านคิดว่ารูปแบบของวัฒนธรรมประเพณีที่ใกล้สูญหายหรือกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีอะไรบ้าง		
• ภาษา	205	53.40
• การแต่งกาย	130	33.90
• ที่อยู่อาศัย	94	24.50
• การละเล่น	162	42.20
• ความเชื่อ/ศาสนา	184	47.90
• เทศกาลต่างๆ	134	34.90
• การเกิด	35	9.10
• การแต่งงาน	98	25.50
• การบวช	310	80.70
• การตาย	238	62.00
• ด้านอื่นๆ	39	10.20
ท่านต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิมให้คงไว้หรือไม่		
• ต้องการเพราะ.....	373	97.10
• ไม่ต้องการ เพราะ.....	11	2.90

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีด้านใดมากที่สุด		
• ภาษา	200	52.10
• การแต่งกาย	245	63.80
• ที่อยู่อาศัย	42	10.90
• การละเล่น	92	24.00
• ความเชื่อ/ศาสนา	317	82.60
• การเกิด	245	63.80
• การแต่งงาน	184	47.90
• การบวช	286	74.50
• การตาย	130	33.90
• ด้านอื่นๆ.....	42	10.90
ท่านคิดว่าปัจจุบันข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์ท่านมีการเก็บรวบรวมไว้ในรูปแบบใด		
• เอกสาร/หนังสือ/สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	254	66.10
• สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CD-ROM, DVD	172	44.80
• วิดีทัศน์	142	37.00
• เว็บไซต์/ระบบสารสนเทศออนไลน์	109	28.40
• ศูนย์ให้ความรู้ประจำหมู่บ้าน/หรือพิพิธภัณฑ์	153	39.80
• อื่นๆ.....	35	9.10
ท่านต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมประเพณีไว้ในรูปแบบเว็บไซต์ หรือ ระบบสารสนเทศออนไลน์ หรือไม่		
• ต้องการเพราะ.....	349	90.90
• ไม่ต้องการ เพราะ.....	35	9.10
ท่านต้องการให้เว็บไซต์หรือระบบสารสนเทศมีสถิติมีเดียอยู่ในรูปแบบใดบ้าง		
• ข้อความ	200	52.10
• รูปภาพ/ภาพนิ่ง	234	60.90
• ภาพเคลื่อนไหว	198	51.60
• วิดีโอ	247	64.30
• เสียง	225	58.60
• อื่นๆ.....	0	0.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เอกลักษณ์หรือจุดเด่นของวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์ส่วนใหญ่คือด้านความเชื่อและศาสนา คิดเป็นร้อยละ 64.30 รองลงมาคือด้านการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 63.00 และรองลงมาคือด้านภาษา คิดเป็นร้อยละ 51.80 และวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังจะสูญหายหรือกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้แก่ การบวช คิดเป็นร้อยละ 80.70 รองลงมาการตาย คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมาภาษา คิดเป็นร้อยละ 53.40 เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิมไว้ คิดเป็นร้อยละ 97.10 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีด้านความเชื่อ/ศาสนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.60 รองลงมาคือด้านการบวช คิดเป็นร้อยละ 74.50 และรองลงมาคือด้านการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 63.80 เป็นต้น

ปัจจุบันข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เก็บรวบรวมไว้ในรูปแบบเอกสาร/หนังสือ/สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 66.10 รองลงมาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น CD-ROM, DVD คิดเป็นร้อยละ 44.80 และศูนย์ให้ความรู้ประจำหมู่บ้าน/หรือพิพิธภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 39.80 เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมประเพณีไว้ในรูปแบบเว็บไซต์หรือระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และส่วนใหญ่ต้องการให้เว็บไซต์หรือระบบสารสนเทศมีเดียอยู่ในรูปแบบวิดีโอ คิดเป็นร้อยละ 64.30 และรองลงมาเป็นรูปภาพ/ภาพนิ่ง คิดเป็นร้อยละ 60.90 และรองลงมาคือเสียง คิดเป็นร้อยละ 58.60 รองลงมาคือข้อความ คิดเป็นร้อยละ 52.10 เป็นต้น

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณี

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 8 ชาติพันธุ์ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลหัตถ์จากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สามารถสรุปผลการเก็บรวบรวมในแต่ละชาติพันธุ์ออกเป็น 2 ด้าน ได้ดังนี้

- ด้านวัฒนธรรมได้แก่ ภาษาการแต่งกายที่อยู่อาศัยและการละเล่น
- ด้านประเพณี ได้แก่ การเกิดการตายการบวชการแต่งงานและความเชื่อ/ศาสนา

ชาติพันธุ์ไทยกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงเป็นคนพื้นถิ่นทางเทือกเขาตะนาวศรีหากข้ามเขาลูกนี้ไปทางตะวันตกก็คือรัฐมอญและรัฐกะเหรี่ยงที่เป็นอาณาเขตของสหภาพเมียนมาร์หรือประเทศพม่าชาวกะเหรี่ยงได้อาศัยทำมาหากินอยู่ในบริเวณเทือกเขานี้มาช้านานในยามไร้ศึกชาวกะเหรี่ยงก็อยู่อาศัยทำมาหากินตามบริเวณนี้อย่างสงบสุขแต่เมื่อใดที่เกิดศึกสงครามทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงต้องเดือดร้อนจากภัยสงครามตลอดมา

ชาวกะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์อันดีกับอาณาจักรสยามอย่างน้อยในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีผู้นำกะเหรี่ยงชื่อแสนภูมิโลกาเพชรเข้าร่วมรบคราวตีต้องอยู่ในปีพ.ศ. 2542 แต่ในฐานะสามัญชนที่มีเมืองหรือรัฐอยู่ใกล้ชิดกับเมืองสยามโอกาสที่ชาวกะเหรี่ยงจะเคลื่อนย้ายไปมาข้าม

เทือกเขาตะนาวศรีย่อมจะเป็นไปได้มากอีกทั้งมีเหตุการณ์สู้รบและปราบปรามชนกลุ่มน้อยในพม่ายังมีส่วนกระตุ้นให้ชาวกะเหรี่ยงเคลื่อนย้ายมาดินแดนสยามมากยิ่งขึ้นและพระเจ้ากรุงสยามหลายพระองค์ก็ทรงใช้ทักษะความเจตนาของชาวกะเหรี่ยงให้เป็นกองสอดแนมและแจ้งข่าวศึกในระยะประมาณ 60 ปีที่ผ่านมาแล้วยังมีชาวกะเหรี่ยงเคลื่อนย้ายมาสู่ประเทศไทยอยู่เรื่อยๆจนมีความกลมกลืนและมีสถานภาพเป็นประชากรไทยแล้วก็ตาม

กล่าวโดยเนื้อแท้แล้วชาวกะเหรี่ยงราชบุรีก็คือประชากรประจำท้องถิ่นที่มีบรรพบุรุษเคยเคลื่อนย้ายไปมา มีความสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่นๆเช่นนำของป่ามาแลกเปลี่ยนกับชาวเมืองราชบุรีมีวิถีการดำรงชีพด้วยการทำไร่ทำนาและหาของป่ามีภาษาพูดเป็นของตนเองซึ่งเป็นคนละตระกูลกับภาษาของชาวไทยกลุ่มอื่นๆญาติมิตรของชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่นอกดินแดนสยามจึงกลายเป็นคนอื่นส่วนชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งภูมิลำเนาในดินแดนสยามเรียนรู้ภาษาไทยปฏิบัติตามกฎหมายไทยจึงเป็นคนไทยในกาลต่อมาโดยมีวัฒนธรรมกะเหรี่ยง (เช่นภาษาประเพณีพิธีกรรมความเชื่อการกระทำ) เป็นแม่แบบของการเริ่มเรียนรู้สิ่งรอบตัว

ภาษา

กะเหรี่ยงแต่ละเผ่ามีภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างๆพื้นฐานของภาษายังไม่เป็นที่ทราบแน่นอนบางแห่งบอกว่ามาจากตระกูลจีน-ทิเบตคือพวกกาเร็นนิค (Karenic) แต่บางแห่งสันนิษฐานว่ามีความใกล้เคียงกับแขนงของทิเบต-พม่าซึ่งเข้าใจว่าข้อสันนิษฐานอันหลังนี้จะถูกมากกว่าภาษาของกะเหรี่ยงสะกอโปว์และบเวมีความใกล้เคียงกันแต่ไม่สามารถเข้าใจกันได้และเป็นที่น่าสังเกตว่าภาษากะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโปว์ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาในตระกูลมอญ-เขมร (Mon - Khmer) เฉพาะอย่างยิ่งภาษามอญและพวกผู้ชายและเด็กชาวกะเหรี่ยงสะกอส่วนใหญ่สามารถพูดภาษาไทยเหนือได้ส่วนผู้หญิงกะเหรี่ยงมีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถพูดภาษาอื่นได้นอกจากไปจากภาษาสะกอกะเหรี่ยงสะกอที่อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอแม่สะเรียงและอำเภออื่นๆในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถพูดภาษาไทยเหนือได้ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะในบริเวณนั้นมีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากกะเหรี่ยงที่อพยพมารุ่นหลังๆนี้ส่วนใหญ่พูดภาษาพม่าได้ดีและบางคนอ่านออกเขียนได้

การแต่งกาย

ชาวกะเหรี่ยงราชบุรีก็ไม่ต่างจากชาวไทยทั่วไปแต่อาจมีบางคนที่เมื่อเอ่ยคำว่ากะเหรี่ยงอาจจะนึกถึงชายหรือหญิงที่สวมเสื้อทรงกระสอบคือเสื้อที่ตัดเย็บจากผ้าฝืนขนานหนึ่งวาทบให้ปลายบรรจบกันเสร็จแล้วจึงเย็บด้านข้างโดยเหลือส่วนที่ไม่ต้องเย็บไว้ราวหนึ่งคืบเพื่อเป็นที่สอดแขนที่กึ่งกลางของรอยทบนั้นตัดแหวกกลางให้เป็นช่องพอแก่การสวมหัวให้ลอดผ่านได้บริเวณนี้จะกลายเป็นคอเสื้อเรียกกันอย่างลาลองว่า “เสื้อกะเหรี่ยง”

ที่อยู่อาศัย

หมู่บ้านของกะเหรี่ยงเป็นหมู่บ้านหลังเล็ๆแต่ละหมู่บ้านจะมีหัวหน้าซึ่งเป็นชายเรียกว่า”ฮิ-โซ” แปลว่าหัวหน้าหมู่บ้านมักเป็นผู้อาวุโสเป็นผู้สร้างทัศนคติของชาวกะเหรี่ยงหากฮิ-โซมีความเห็นว่ามันเป็นคนดีทุกคนในหมู่บ้านก็จะเห็นดีด้วยการยอมรับหรือการขับไล่ออกจากหมู่บ้านจะถูกกำหนดโดยฮิ-โซทั้งสิ้นฮิ-โซเป็นผู้นำทางพิธีกรรมเช่นพิธีขึ้นปีใหม่ซึ่งมีการเลี้ยงผีเจ้าที่ประจำปีเพื่อบูชาคุ้มครองให้ทุกคนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข

การละเล่น

กะเหรี่ยงไม่ว่าเผ่าไหนชอบดนตรีร้องเพลงและฟ้อนรำเครื่องดนตรีมีกอยทำด้วยเขาควายใช้ เป่าเป็นอาณัติสัญญาณหรือความเพลิดเพลินยามว่างฆ้องกลองใช้ตีนำขบวนแห่ในงานแต่งงาน ส่วน การร่ายรำเป็นหน้าที่ของผู้ชายก้าวเท้าอย่างกรายในจังหวะเร็วพร้อมกับยกมือกวัดแกว่งไปมาคล้ายๆ กับการร่ายรำของพวกไทใหญ่หรือคนไตซึ่งพม่าเรียก “ฉาน” เครื่องดนตรีอื่นมีพิณซึ่งชาวเหนือเรียก “ซึง” ซอดัวกับเครื่องดนตรีแบบพม่าเครื่องดนตรีในอดีตคือพิณ๖สายหรืออาจมีมากถึง๑๒สายกำลัง ลับหายไปจากสังคมกะเหรี่ยงเหมือนซึงของไทยลานานาเสียตายแม้แต่เพลงพื้นบ้านหรือเพลงแบบ ดั้งเดิมซึ่งเรียกว่าทาและมีอยู่หลายแบบก็กำลังถูกคนรุ่นหนุ่มสาวทอดทิ้งกลับกลายเป็นบทเพลง สมัยใหม่ใช้ทำนองสากลเป็นเพลงที่เรียกว่าตาเซหวีซึ่งมีรากฐานมาจากเพลงสวดในคริสต์ศาสนา การละเล่นและของเล่นก็หายากขึ้นทุกทีมีแต่การยืมมาจากวัฒนธรรมไทยเช่นการเล่นมอญซ่อนผ้า หมากรุกแต่ยังพอหาพบในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากถนนและกระบวนการพัฒนาทางวัตถุคือสุนทรีย์ ศิลป์ตามประเพณีวัฒนธรรมซึ่งคือตาต่างๆเช่นเพลงหนุ่มสาวเพลงฉลองและอวยพรรวมทั้งเพลงสวด ศพซึ่งห้ามร้องเล่นอย่างเด็ดขาดและคำพังเพยปริศนาคำทายนิทานเหล่านี้คือความงามและความดีซึ่ง ควรอนุรักษ์ไว้

การเกิด

ตามปกติหญิงกะเหรี่ยงจะให้กำเนิดทารกในบ้านของตนเองโดยมีสามีมารดาและญาติอื่นๆ คอยช่วยเหลือเวลาคลอดจะนั่งชันเข่าบนพื้นโดยโอบผ้าซึ่งผูกห้อยลงมาจากข้อเข่าย่นวัดต้นทวารอก จากครรภ์ขณะที่เธอเบ่งอยู่นั้นเมื่อทารกพ้นออกจากครรภ์เขาจะตัดสายสะดือด้วยมีดไม้ไผ่และห่อรก ด้วยผ้าบรรจุลงในกระบอกไม้ไผ่จากนั้นจะให้พ่อของเด็กนำสะดือที่อยู่ในกระบอกไม้ไผ่ไปแขวนไว้บน ต้นไม้ในป่าต้นไม้นี้เรียกว่า “ป่าเดปอ” เป็นต้นไม้ที่ใช้เก็บขี้ขี้เด็กห้ามตัดต้นไม้นี้เพราะจะทำให้ เด็กล้มป่วยหรือถึงแก่ชีวิตได้ถ้ามีคนไม่รู้และไปตัดต้นไม้นั้นจะต้องทำการเรียกขวัญเด็กทันทีหญิง กะเหรี่ยงกลัวการคลอดบุตรยากเพราะรู้กันอยู่ว่าอันตรายการตายของเด็กจะสูงมากเมื่อมีเหตุการณ์ ผิดปกติครอบครัวมักจะตามหมอตำแยมาคั้นหาสาเหตุหากระบุว่าเป็นภูติผีตนใดก็จะทำการเซ่นไหว้ กันโดยด่วน

การตาย

ในหมู่บ้านหากมีผู้คนในหมู่บ้านเสียชีวิตลงเพื่อนบ้านทุกคนจะหยุดงานเพราะถือเป็นข้อห้าม ซึ่งเรียกว่า “ตีปกาเซลอหมา” คือข้อห้ามสำหรับวิญญาณที่หลุดหายไปทุกคนในหมู่บ้านจะหยุด ทำงานเพื่อที่จะมาในงานของผู้ตายขั้นแรกญาติพี่น้องก็จะอาบน้ำศพและนำเสื้อผ้าใหม่ๆ มาสวมใส่ให้ เสร็จแล้วก็จะห่อศพด้วยเสื้อสีขาวและเตรียมสัมภาระให้แก่ศพหลังจากห่อศพแล้วจะหาไม้ไผ่หนึ่ง ท่อนยาวนำมาผ่าออกเป็น4 ซีกเท่าๆกันครึ่งท่อนแล้วง่ามลงบนศพเพื่อยึดศพให้แน่นเรียกไม้ไผ่ท่อนนี้ว่า ไม้ง่ามศพจากนั้นก็ให้นำเสื้อผ้าของศพที่ญาติพี่น้องมอบให้แขวนไว้ที่ปลายท่อนไม้ไผ่เสื้อผ้าและข้าว ของของศพนี้เรียกว่า “ปวาซีอะก่อ” มีความหมายว่า “สัมภาระศพ” เป้าหมายการเตรียมสัมภาระของ ศพนี้ก็เพื่อทำความร่มรื่นให้ศพขณะเดินทางกลับไปยังโลกหน้า

การแต่งงาน

พิธีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงนิยมจัดกันในเดือน๔ - ๕ และเดือน๑๒ของทุกปีและจะจัด งานกันตอนช่วงเวลาเย็นๆของที่นำมาใช้ในพิธีฝ่ายชายจะต้องเตรียมถุงย่ามที่แม่ฝ่ายชายขอให้หมอน ชันน้ำขามกินข้าวอย่างละ๑ใบในวันงานเจ้าบ่าวจะแต่งชุดที่เรียกว่า “พุ่มเคอะ” ขณะเดินมาบ้าน

เจ้าสาวเพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาวจะหักกิ่งไม้และนำมาทิ้งไว้ที่หน้าบ้านของเจ้าสาวเพื่อให้ฝ่ายชายเก็บขณะที่บ้านฝ่ายหญิงจะเตรียมน้ำสำหรับล้างมือข้อเท้าให้ฝ่ายชายก่อนขึ้นบ้านและมีผู้อาวุโสท่านหนึ่งถือขันหมั้นไว้บนบ้านเมื่อเดินทางมาถึงบ้านเจ้าสาวจะนำหมากบู่หรี่ยื่นให้ฝ่ายชาย หลังจากนั้นผู้อาวุโสจึงผูกแขนให้บ่าวสาวและกินข้าวร่วมกันช่วงนี้บ่าวสาวจะเรียกหนุ่มสาวที่ไม่ใช่ญาติของตนมาร่วมกินข้าวด้วยจากนั้นเมื่อบ่าวสาวและเพื่อนบ่าวสาวที่ร่วมพิธีกินข้าวหมดหนุ่มสาวที่บ่าวสาวเลือกจะทุ่มหม้อข้าวที่ตนกินให้แตกเพื่อให้คู่บ่าวสาวเก็บเศษหม้อให้ต่อมาบ่าวสาวต้องเลี้ยงเหล้าผู้มาร่วมงานหลังจากนั้นจึงแยกย้ายกลับบ้าน

ความเชื่อ/ศาสนาสามารถแยกออกได้ดังนี้

- **ประเพณีบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ต้นไม้ใหญ่)** ประจำหมู่บ้านบรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงที่รับรู้ถึงคุณค่าของต้นไม้และเชื่ออีกว่าต้นไม้ใหญ่นั้นล้วนแต่มีรุกขเทวดาอยู่ประจำทั้งสี่ด้านนั้นในชุมชนกะเหรี่ยงราชบุรีจึงมักกำหนดเอาต้นไม้ใหญ่ต้นใดต้นหนึ่งโดยไม่เจาะจงว่าจะเป็นไม้อะไรเพื่อเป็นต้นไม้ประธานในการประกอบพิธีบูชาแต่เลือกเอาเฉพาะต้นไม้ที่อยู่ทางตะวันออกของหมู่บ้าน
- **ประเพณีผูกแขนเรียกขวัญ (กินข้าวห่อ)** ภาษากะเหรี่ยงราชบุรีเรียกว่าอั้งหมี่ ถ่องเกิดจากความเชื่อที่ว่าในช่วงเดือนหล้าคอก (ราวเดือนสิงหาคมของทุกปี) บรรดาภูตผีต่างออกหากินขวัญมนุษย์ซึ่งขวัญนี้มีความสำคัญมากหากผู้ใดขวัญเสียขวัญหายเพราะถูกผีกินไปเสียแล้วผู้นั้นก็จะตายดังนั้นเพื่อรักษาขวัญของผู้คนในชุมชนให้ยังคงอยู่สืบไปจึงจัดพิธีผูกแขนเรียกขวัญและรักษาขวัญเอาไว้ด้วยเหตุนี้มักทำห่อข้าวต้มในพิธีงานประเพณีผูกแขนเรียกขวัญจึงมีผู้เรียกสั้นๆว่าประเพณีกินข้าวห่อหรือบุญกินข้าวห่อ
- **ประเพณีเหยียบหลังกะเหรี่ยงวัดแจ้งเจริญตั้งอยู่หมู่ที่3 ตำบลจอมประทัดอำเภอวัดเพลงมีพระภิกษุหนุ่มซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสและความศักดิ์สิทธิ์ในอำนาจพระพุทธคุณของเจ้าอาวาสอันเป็นเหตุจงใจให้ชาวกะเหรี่ยงเดินทางมายังวัดแจ้งเจริญแห่งเดียวทำให้เกิดประเพณีที่เรียกว่า“เหยียบหลังกะเหรี่ยงวัดแจ้งเจริญ” พิธีกรรมที่ปฏิบัติคือเตรียมน้ำผสมขมิ้นธูปธูปเทียนธูปเท้าคล้มวยผมของตนเช็ดเท้าด้วยความศรัทธาสรงน้ำเสร็จแล้วกะเหรี่ยงผู้ชายจะนอนเรียงกันบนพื้นดินให้ท่าเจ้าอาวาสเดินบนตัวจากที่สรงน้ำจนถึงกุฏิที่พักเสร็จแล้วจะนำสายสิญจน์ขี้ผึ้งขวดน้ำมาให้สีกเป่าเพื่อนำกลับบ้านและขอประพรมน้ำพระพุทธรณ์แล้วทำให้สบายใจโล่งใจโรคร้ายไข้เจ็บก็หายไป**

ชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น

ด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีทำให้ชาวไทยพื้นถิ่นแท้ๆที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีอาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปชาวไทยพื้นถิ่นกลุ่มใหญ่ที่ยังสามารถรักษามรดกประเพณีภาษาพูดตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของตนเองเอาไว้ได้เป็นอย่างดีคือชาวไทยพื้นถิ่นโพหักในอำเภอบางแพจ.ราชบุรี

โพหักเป็นดินแดนที่มีผู้คนอาศัยอยู่มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งเห็นได้จากโครงกระดูกมนุษย์โบราณที่ขุดได้จากเนินโคกพลับในทุ่งนาหมู่ที่ 4 พบโครงกระดูกมนุษย์จำนวนมากฝังรวมอยู่กับเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ โครงกระดูกเหล่านั้นถูกฝังไว้อย่างเป็นระเบียบมีความประณีตตามลัทธิความเชื่อของชุมชนเครื่องมือเครื่องใช้เครื่องประดับมีทั้งที่ทำจากสำริดกระดูกสัตว์ช้างเขาสัตว์เปลือกหอยและดินเผาที่ฝังร่วมกับกระดูกทุกโครงแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนได้อย่างชัดเจน

ชุมชนโบราณบริเวณป่าหลวงโดยมีโคกพลับเป็นศูนย์กลางนี้น่าจะเป็นชุมชนที่มีความเจริญยาวนานอย่างต่อเนื่องนับร้อยปีจากหลักฐานต่างๆ ที่ขุดพบทำให้ทราบว่าผู้คนในชุมชนจะตั้งบ้านเรือนมีการปั้นเครื่องปั้นดินเผาหล่อสำริดและทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยหินโดยได้พบเศษเครื่องปั้นดินเผาแตกกระจายอยู่อย่างหนาแน่นและมีหินดู่ที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการปั้นภาชนะจำนวนมากมาพร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้เครื่องประดับทำด้วยหินและสำริดฝีมือประณีตซึ่งเป็นที่แน่นอนเหลือเกินว่าจะต้องมีการค้าขายแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับชุมชนอื่นเพราะรูปทรงของเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับที่ได้ประดิษฐ์ขึ้นนั้นพบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับโบราณวัตถุที่เคยได้พบในถิ่นอื่นทั้งในประเทศไทยและในประเทศเพื่อนบ้านแสดงว่าชุมชนโบราณที่ป่าหลวงนี้จะต้องเป็นชุมชนที่มีความเจริญมากทีเดียว

ภาษา

ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่างชาวไทยพื้นถิ่นในจังหวัดราชบุรีคือเรื่องราวของภาษา ซึ่งมีลักษณะเก่าแก่และสอดคล้องกับเอกสารโบราณว่าด้วยเรื่องภาษาโดยเฉพาะในวรรณคดีไทย

คำศัพท์ของชาวไทยพื้นถิ่นมีความเรียบง่ายตรงประเด็นแต่บรรดาบุตรหลานของชาวไทยพื้นถิ่นได้รับการอบรมและศึกษาด้วยระบบการศึกษาแผนใหม่ อีกทั้งสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านเช่นการคมนาคมขนส่งการสื่อสารภาษาไทยพื้นถิ่นที่เคยใช้อยู่ภายในชุมชนจึงได้รับอิทธิพลด้วยเสียงคำศัพท์และความหมายไปด้วยซึ่งอาจเป็นการลืมหรือเลิกใช้คำศัพท์ด้วยความไม่ตั้งใจด้วยเหตุนี้ชาวไทยพื้นถิ่นที่ยังคงดำรงรักษาภาษาไทยแบบเดิมเอาไว้ได้ค่อนข้างมากคือกลุ่มผู้สูงอายุคำศัพท์หลายคำสอดคล้องกับคำเก่าที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเช่นเรื่องขุนช้างขุนแผนตัวอย่างเช่นคำว่าออโบราณมักใช้คำเสริมหน้าชื่อคนใช้แสดงความเอ็นดูหรือสนิทคุ้นเคยโดยมิได้ระบุเพศที่แน่ชัดในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนกล่าวถึงขรัวมีแห่งวัดป่าเลไลยก์เมืองสุพรรณบุรีเมื่อเห็นว่าเณรแก้ว (ขุนแผน) มีเขี้ยวปัญญาดีจึงใครสอนวิชาความรู้ต่างๆ ที่ตนมีให้ทั้งหมด

การแต่งกาย

การแต่งกายของชายแบบดั้งเดิมนิยมสวมเสื้อกุดเฮงสีต่างๆ และนุ่งโจงกระเบนเมื่อถึงวันบุญจึงนำผ้าม่วงมาใช้พร้อมกับมีผ้าขาวม้าพาดบ่าส่วนหญิงมักสวมเสื้อคอกระเช้านุ่งโจงกระเบนยามมีงานบุญจึงนำสไบสีขาวมาห่มเฉียงในสมัยก่อนพบว่าชาวนิยมตัดผมทรงกันจอนฝ่ายหญิงไว้ผมทรงกระพุ่มและทรงยี่เก้นเจาะหูใส่ตุ้มหูระย้าทั้งสองข้างขณะที่ผู้ชายมักเจาะหูใส่ตุ้มหูเพียงข้างเดียวและนิยมเครื่องประดับที่ทำจากทองเพราะถือว่าเป็นของสูงและห้ามนำทองมาทำเป็นจะปั้ง

ที่อยู่อาศัย

รูปทรงของตัวเรือนนิยมปลูกสร้างอย่างที่เรียกกันว่า “เรือนไทย” กล่าวคือเป็นเรือนที่หลังคามีจั่วมีความลาดชันสูงเนื่องด้วยแต่เดิมต้องมุงหลังคาด้วยใบจากหญ้าคาหรือหญ้าแฝกเพื่อไล่น้ำฝน

หรือน้ำค้างไม่ให้เกาะหลังคาอยู่นานหากไม่เช่นนั้นจะส่งผลให้หลังคาผุพังได้ง่ายครั้งเมื่อพัฒนาการของวัสดุผนังหลังคามาเป็นกระเบื้องดินเผาสังกะสีหรือกระเบื้องโรงงานแต่ความนิยมรูปทรงหลังคาลาดชันสูงก็ยังคงอยู่จนกลายเป็นแบบแผนการสร้างเรือนมาจนปัจจุบันประกอบกับความรู้เรื่องการสร้างเรือนที่มีสัดส่วนเฉพาะและเหมาะสมกับภูมิอากาศได้กลายเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมา

การละเล่น

ประเพณีหลายอย่างของชาวไทยพื้นถิ่นมีลักษณะเดียวกับคนท้องถิ่นที่จังหวัดในภาคกลางของไทยเช่นการละเล่นเพลงพื้นบ้านอย่างเล่นเพลงฉ่อยรำไท่นเพลงอีแซวเพลงเรือเพลงเกี่ยวข้าวเป็นต้น การละเล่นของเด็กๆในอดีตเช่นการเล่นอึกาหวงไข่มุกินทางตีจับหรือการละเล่นของคนหนุ่มสาวเช่นการโยนลูกช่วงการเล่นสะบ้าการเล่นมอญซ่อนผ้าการเล่นเหล่านี้กำลังได้รับการฟื้นฟูจากหน่วยงานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรีและชุมชนชาวโพหัก

การเกิด

เมื่อทารกได้คลอดจากครรภ์มารดาแล้ว หมอตำแยและญาติผู้ใหญ่จะตัดสายสะดือด้วยมีดไม้ไผ่อาบน้ำอุ่น ชำระเนื้อตัวให้สะอาด เสร็จแล้ววางทารกลงในกระดังที่ปูด้วยเบาะและผ้าอ้อม จากนั้นญาติผู้ใหญ่จะเขย่ากระดังให้ทารกร้องและร่อน จากนั้นจะร้องว่า “สามวันลูกผี สี่วันลูกคน ลูกของใครรับไปได้เน้อ” โดยร้องถึงสามครั้งจากนั้นจะมีผู้สูงอายุที่มีประวัติว่าเลี้ยงลูกง่ายเติบโตแข็งแรงจะร้องรับว่า “เด็กคนนี้เป็นลูกของข้า”

พิธีรับขวัญดังกล่าวเป็นความเชื่อว่าเป็นการบอกเล่ากับผีสงเทวดา ที่ผูกพันกับทารกผู้นั้นให้รับรู้ ว่าต่อไปนี้ทารกผู้นี้มีเจ้าของแล้วจะได้ตัดขาดทางภพภูมิเดิมส่วนใหญ่ผู้ใหญ่ที่รับว่าเป็นลูกของข้า นั้นเรียกว่า “แม่ซื้อ” และจะผูกพันกับทารกตลอดไป

ทารกที่เกิดใหม่นั้นจะถูกเลี้ยงดูอยู่ในกระโจมผ้า 3-7 วันเมื่อทารกแข็งแรงสมบูรณ์ จะมีพิธี “การเอาลงเปล” ในระหว่างที่ทารกอยู่ในกระโจม และในพิธีเอาลงเปล ญาติผู้ใหญ่จะเอาทรัพย์สินเงินทองและทรัพย์สินมีค่าต่างๆ ไปวางไว้ใกล้ๆ เด็ก เช่น เด็กชายจะนำเอาสมุด ดินสอ ไปวางไว้ โดยมีความเชื่อว่าเมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นคนรักในการศึกษาเล่าเรียน สำหรับเด็กผู้หญิงจะนำ ด้าย เข็ม เครื่องเย็บปักถักร้อยไปวางไว้เพื่อเมื่อเติบโตแล้วจะได้เป็นคนรักงานด้านการเรือน

สำหรับพิธีผูกเปลจะทำในวันศุกร์โดยญาติผู้ใหญ่ที่เป็นที่เคารพของครอบครัวจะเป็นผู้ผูกเปลปูลาดด้วยเครื่องหอมแล้วอุ้มเด็กไปวางลงในเปลพร้อมทั้งให้ศีลให้พรและสิ่งของที่นิยมนางไว้ในเปลก่อนอุ้มเด็กลงในเปลคือ “หินและลูกฟัก” โดยมีความเชื่อว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะได้ “เป็นคนหนักแน่นเหมือนหิน และเยือกเย็นเหมือนฟัก”

การตาย

เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งของชาวโพหัก คือ งานตายเป็นงานบุญที่สำคัญอีกงานหนึ่ง ที่ทุกคนในชุมชนต้องไปช่วยเหลือไปร่วมฟังพระอภิธรรมและไปร่วมงานฌาปนกิจศพเมื่อทราบว่สมาชิกของครอบครัวใดถึงแก่กรรม ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง ผู้ที่รู้จักคุ้นเคย หรือไม่รู้จักก็ตาม จะพากันไปเยี่ยมและไปช่วยงานศพ โดยนำสิ่งของต่างๆ ไปช่วยงาน เช่น ข้าวสาร ผัก ปลา และเส้นหมี่ เป็นต้น สำหรับทำอาหารเลี้ยงพระ และผู้ไปช่วยงานนั้น ไม่กำหนดเจาะจงว่าเป็นอาหารอะไร แล้วแต่ความสะดวกของเจ้าภาพ

ประชาชนในตำบลโพหักกับชาวตำบลดอนยายหอม จังหวัดนครปฐม จะมีประเพณีที่คล้ายคลึงกันหลายๆ อย่าง เช่น การสวดพระมาลัยในงานศพ การสวดมีลักษณะเดียวกันคือ เนื้อร้องจะเรียกว่า รำนอกแต่ทำนองการร้อง ลีลา ท่าทางจะแตกต่างกัน

ในชุมชนโพหัก เมื่อมีผู้ถึงแก่กรรม (ยกเว้นที่ถูกฆ่าตาย หรือประสบอุบัติเหตุจะนำไปฝังหรือเผา (ฌาปนกิจศพ) แต่ไม่มีการสวดพระมาลัย) แต่เดิมจะนำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้านประมาณ 3 วัน (ปัจจุบันอาจใช้ฌาปนสถานของวัด)

เมื่อพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบลงแล้วเจ้าภาพจะเลี้ยงน้ำดื่ม หรือของว่างผู้มาร่วมบำเพ็ญกุศลในช่วงนี้จะมีการสวดพระมาลัย (พระมาลัยเป็นเรื่องราวที่บันทึกเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ และผลที่ได้รับ เช่น การทำความดีจะได้ขึ้นสวรรค์ ถ้าทำความชั่วจะตกนรก เป็นต้น) สำหรับวัตถุประสงค์ของการสวดพระมาลัยมีดังนี้

- เป็นเพื่อนในงานศพ เพราะสมัยก่อนการคมนาคมไม่สะดวกการเดินทางลำบาก และมีความเชื่อในเรื่องของวิญญาณ ผู้สูงอายุมักจะเล่าเรื่องผีดู ทำให้เกิดความกลัว แต่วัตถุประสงค์จริงๆ คือ การอยู่เป็น เพื่อนศพเพราะจะมีการสวดพระมาลัยกันจนสว่างจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน
- เป็นการสอนประชาชน ให้ประพฤติปฏิบัติเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การบวช

พ่อแม่ชาวโพหักที่มีลูกชายจะจัดจ่ออยู่กับการบวชของลูกชายเพราะเชื่อกันว่านิสงฆ์ของการบวชลูกชายจะทำให้พ่อแม่ไม่ตกนรก เหตุผลของค่านิยมนี้ คือ การบวชเป็นวิธีเดียวที่จะได้รับการศึกษาอบรมมีความรับผิดชอบเป็นพลเมืองที่ดีต่อชุมชนและจะเป็นผู้นำของครอบครัวที่ดีต่อไป

พ่อแม่จะเตรียมการบวชของลูกไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน โดยจัดงานบวชอย่างมีหน้ามีตา มีการเลี้ยงดูและมีมหรสพตามสมัยนิยมและได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

คนโพหักในอดีต นิยมการบวชเรียนยิ่งบวชพระหลายพรรษา จะมีความเชื่อว่าเป็นคนพัฒนาแล้วมากยิ่งขึ้น เพราะการบวช คือ วิถีการศึกษาอบรมแสวงหาความรู้ และคุณธรรม การบวชจึงเป็นการพัฒนาคนจากคนดิบ ให้กลายเป็นคนสุก พ่อแม่ที่ลูกผ่านการบวช และศึกษาอบรมจนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมย่อมได้รับอนิสงฆ์ของการบวชพระไปด้วย

การแต่งงาน

การแต่งงานเป็นการสร้างหลักฐานหรือการตั้งต้นชีวิตครอบครัวใหม่ ประเพณีการแต่งงานที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจึงผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวโพหักโดยมีลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- **ตะคาย** เป็นการทาบถามโดยผู้ใหญ่ หรือผู้เฒ่าแก่ฝ่ายชายให้ทาบถาม หรือบอกให้ฝ่ายหญิงรู้ว่ามาสู่ขอ ฝ่ายหญิงจะรู้รู้แต่จะไม่รับปากคำโดยจะอ้างว่า ขอเวลาปรึกษาหารือกัน หรือต้องถามลูกสาวก่อนว่าจะตกลงหรือไม่ จึงจะกำหนดการแต่งงานขึ้นในวันใดเดือนใด
- **อาสา** เป็นการทำสิ่งของเครื่องใช้ไปให้ฝ่ายหญิง เมื่อฝ่ายหญิงตกลงหรือรับปากฝ่ายชายแล้วผู้เฒ่าแก่หรือพ่อแม่ของฝ่ายชายจะจัดของอาสาไปให้ โดยมากจะเป็นเครื่องใช้ในการทำนา ของอาสานั้นจะต้องทำอย่างสวยงาม สดฝีมือนัก อาจทำเองหรือญาติพี่น้องช่วยกัน

ทำ สำหรับผู้ที่มีฐานะดีอาจนำของอาสาไปให้ฝ่ายหญิงหลายๆ อย่างก็ได้ แต่ของอาสาที่นิยมไปให้อาสากันได้แก่ งบอาสา พายอาสา ไถอาสา คราดอาสา กระบุงอาสา กระจาดอาสา เป็นต้น

- **พิธีแต่งงาน** เมื่อฝ่ายหญิงตอบรับตกลงเรียบร้อยแล้ว จะเรียกสินสอด หรือ เรือนหอ ที่ฝ่ายชายจะต้องนำมาสำหรับแต่งงาน
- **การปลูกเรือนหอ** ฝ่ายชายจะต้องเตรียมอุปกรณ์ เครื่องเรือนไว้ให้เสร็จเรียบร้อยก่อน จากนั้นจะมีการลงแขกปลูกให้เสร็จในวันเดียวในวันเช้ามีดของวันแต่งงานจะมีพิธีทำขวัญเส้า ต้องมีหมอขวัญทำน้ำมันต์ประพรมเส้า พอเริ่มรุ่งอรุณจะทำพิธีตั้งเส้าเอกและเส้าเรียง จากนั้นช่วงที่มาช่วยปลูกเรือนหอจะช่วยกันปลูกให้เสร็จในวันนั้น สำหรับเส้าเอก และเส้าโท นั้น จะต้องให้คู่ บ่าวสาวช่วยกันกลบหลุมในตอนเย็น
- **พิธีสู่ขอ** ในตอนเช้ามีด ฝ่ายชายจะส่งเจ้าแม่ไปสู่ขออย่างเป็นพิธีการ ตามประเพณีอีกครั้งหนึ่ง เครื่องของที่ใช้ ชันขอ ใส่หมาก 7 ลูก พลู 7 เรียง เรียงละ 7 ใบ ผู้ที่ไปสู่ขอจะต้องเป็นผู้ที่แต่งงานถูกต้องตามประเพณีอยู่กันดีและต้องไปทั้งสองคน การไปสู่ขอนั้นจะต้องพูดแต่สิ่งดีๆ และสิ่งที่เป็นมงคล
- **ยกขันหมากเข้าบ้าน** เวลาสายๆ ประมาณ 9.00 น. เจ้าแม่ พ่อแม่ และญาติพี่น้องของฝ่ายชายจะยกขันหมาก มีสินสอดโตกหมาก – พลู และขนมต่างๆ ใส่โตก มีขนมกง ขนมพิมพ้อย่างละ 1 โตก ขนมหุหีบ ขนมลอย ขนมสามเกลอ ขนมสินสอด ขนมทั้งสี่นั้นจะใส่รวมกันอีก 1 โตก และมีขนมใส่คานหาบอีก 2 คานหาบ เป็นขนมข้าวเกรียบและขนมนางเล็ด ส่วนคานหาบหลังจะมีกล้วย มัน ขนมข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวแดง ขนมเทียน และขนมนางเล็ด เครื่องขันหมากและสินสอดนี้จะยกไปที่บ้านพ่อแม่ฝ่ายหญิง และเจ้าบ่าวจะต้องทำพิธีสมัครสมา หรือไหว้พ่อแม่ ฝ่ายหญิงก่อนเสร็จพิธีแล้วจึงจะจัดพิธีแต่งงานกันที่เรือนหอ
- **การสะกดเรือน** ชายและหญิงที่แต่งงานกันโดยปลูกเรือนหอหลังใหม่นั้น จะต้องทำพิธีสะกดเรือนก่อน การสะกดเรือนจะเริ่มพิธีก่อนการยกขันหมากเข้าบ้านฝ่ายหญิง
- **พิธีแต่งงาน** เมื่อทำพิธีสะกดเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำเจ้าบ่าวและเจ้าสาวไปแต่งงานกันที่เรือนหอ มีการทำพิธีรับไหว้ ให้ศีลให้พร มอบทรัพย์สินสมบัติ ข้าวของเงินทอง และบอกกล่าวให้ผู้ที่มีร่วมงานบ่าวสาวได้รับทราบอย่างเป็นพิธีการ

ในตอนเย็น จะนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธีสวดเรือนหอและชดน้ำให้คู่บ่าวสาว คืบวันแต่งงาน เจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะต่างคนต่างอยู่ โดยเจ้าบ่าวจะนอนที่เรือนหอ ส่วนเจ้าสาวจะกลับไปอยู่ที่เรือนพ่อแม่ ก่อน 3 วัน แล้วจึงทำพิธีส่งตัว

รุ่งเช้าจะจัดพิธีทำบุญตักบาตร เมื่อครบกำหนดส่งตัว ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายละ 5-6 คนจะมาร่วมพิธีส่งตัวเจ้าสาวและทำการฝากฝังซึ่งกันและกันที่เรือนหอ

ความเชื่อ/ศาสนา

ความเชื่อในสิ่งศักดิ์ต่างๆเป็นค่านิยมที่ถูกปลูกฝังสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องเป็นที่พึงทางจิตใจทำให้ผู้ที่ยึดมั่นถือมั่นมีความสุขมีความปลอดภัยและมีความสบายใจชาวโพธิ์แก้วมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้เช่นกันโดยมีศูนยรวมของความเชื่อถ้อยคำและถือปฏิบัติสืบมาดังนี้

1) ศาลตাপูตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 ตำบลโพหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรีเป็นสถานที่ที่เคารพนับถือของประชาชนชาวโพหักตลอดมาจากการบอกเล่าของผู้สูงอายุได้ความว่าตাপูนั่นเป็นที่เคารพนับถือของความโพหักมานานแล้วจะมีมาตั้งแต่สมัยใดนั้นไม่มีใครทราบเมื่อเกิดมาก็พบว่าปู่ย่าตาทวดมีตাপูเป็นที่สักการะกันอยู่ก่อนแล้วมีการเล่าประวัติของท่านว่าตাপูเป็นบรรพชนของชาวโพหัก

2) ศาลเจ้าแม่เบิกไพรตั้งอยู่ในบริเวณหมู่ที่ 6 ตำบลโพหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรีตัวศาลเจ้าเดิมเป็นเรือนไม้สองห้องยกพื้นใต้ถุนสูงมุงสังกะสีบานศาลเจ้ามีรูปเทพเจ้าแกะสลักด้วยไม้อยู่บริเวณที่ดินของ ร.ต.ต.เปรี้ยวปริกษารมีต้นมะขามใหญ่อยู่ข้างศาลต่อมาในปี พ.ศ.2530 ได้ย้ายศาลเจ้าไปสร้างบริเวณที่สาธารณะของหมู่บ้านสำหรับการจัดงานสมโภชสมัยก่อนจะจัดงานก่อนเข้าพรรษาโดยจะมีร่างทรงของเจ้าพ่อเจ้าแม่ต่างมาร่วมงานมากมายมีการแสดงของวงมโหรีปี่พาทย์มาบรรเลงให้ร่างทรงต่างรำรำบริเวณหน้าศาลโดยมีความเชื่อว่าเป็นการลาไปจากโลกมนุษย์ช่วงระยะเวลาหนึ่งในเทศกาลเข้าพรรษาเพื่อไปเข้าเฝ้าพระอินทร์และเมื่อออกพรรษาจะลงมายังเมืองมนุษย์ตามเดิม

3) ศาลพ่อปลอดตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 11 สามง่ามตำบลโพหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรีสำหรับการก่อสร้างมีเมื่อใดนั้นไม่มีหลักฐานยืนยันมีการจัดงานประเพณีคล้ายกับศาลตাপูมีการละเล่นต่างๆเพื่อทำพิธีแก้บนการจัดงานในช่วงท้ายของเทศกาลสงกรานต์โดยเริ่มมีการจัดงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537

4) ศาลเจ้าพ่อกุ่มโก่งตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 8 บ้านวังกุ่มตำบลโพหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรีกับหมู่ที่ 5 ตากแดดตำบลดอนคาเป็นศาลเจ้าเล็กอยู่บริเวณต้นกุ่มใหญ่เดิมบริเวณนี้เป็นเส้นทางสัญจรระหว่างบ้านโพหัก-หนองอีแบนดอนวัว-ตำบลจินดาจังหวัดนครปฐมเมื่อพ่อค้าแม่ค้าและประชาชนที่เดินทางผ่านศาลเจ้าจะขอพรหรือบนบานขอให้ประสบความสำเร็จในการเดินทางหรือสิ่งที่ปรารถนาเมื่อเดินทางกลับหรือประสบความสำเร็จจะนำสิ่งของมาถวายหรือแก้บนเป็นประจำ

5) ศาลเจ้าโรงเจตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 ตำบลโพหักอำเภอบางแพจังหวัดราชบุรีเป็นศาลเจ้าที่คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเคารพนับถือมากเทศกาลตรุษจีนเทศกาลเซ็งเม้งจะมีมหรสพสมโภช(จั่ว) เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมในเทศกาลกินเจทุกๆปีและเป็นสถานที่ในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชาวโพหักอีกแห่งหนึ่ง

ชาติพันธุ์ไทยจีน

เป็นเรื่องยากหากจะระบุถึงปีที่ชาวจีนมาอยู่ในผืนแผ่นดินราชบุรีถ้าถือเอาหลักฐานการพบเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซ่งใต้หรือเมื่อประมาณกว่า 800 ปีถ้วยสังคโลกอันเป็นวัฒนธรรมจีนที่มีอิทธิพลต่อคนในยุคสุโขทัยรวมถึงเหรียญกษาปณ์จีนสมัยต่างๆในแม่น้ำแม่กลองช่วงที่ไหลผ่านราชบุรีพอจะสันนิษฐานในขั้นต้นได้แต่เพียงว่าดินแดนถิ่นนี้มีการติดต่อสัมพันธ์กับจีนในเรื่องการค้าขายมาแล้ว

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2243 – 2309 ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยามีคณะทูตสยามเดินทางไปจีนทั้งที่เป็นทูตทางการอย่างน้อย 12 คณะและคณะทูตกึ่งทางการอีก 4 คณะเฉลี่ยประมาณ 4 ปีต่อครั้งทั้งนี้ถ้าคำนึงถึงระยะทางและความที่ต้องเสี่ยงภัยนานาประการนับว่าการเดินทางไปจีนของทูตสยามมีความถี่มากพอควรขณะเดียวกันก็มีสำเภาจากจีนเดินทางมาสยามด้วยทั้งในนามราชสำนักจีนและ

เอกชนจีนที่ต้องการแสวงหาแหล่งค้าขายและที่ทำมาหากินโดยเฉพาะประชาชนจากมณฑลฮกเกี้ยน และกวางตุ้งที่ถูกบีบคั้นทางเศรษฐกิจอย่างมาก

เนื่องจากชาวจีนที่เดินทางออกนอกประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็นแต่เพียงสามัญชนหรือเป็นพ่อค้า นักแสวงโชคเมื่อมาขึ้นบกตามหัวเมืองสยามโอกาสที่จะได้รับการบันทึกไว้ปรากฏเป็นหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์โดยตรงจึงไม่มีวันเสียแต่จะมีเหตุการณ์ที่พาดพิงกับราชสำนักสยามจึงจะได้รับการ กล่าวถึง

ชาวจีนราชบุรีส่วนหนึ่งมีบรรพบุรุษที่เดินทางมาเมื่อรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีแต่ส่วนใหญ่มา ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ซึ่งหลังไหลเข้ามาในสยามมากขึ้นเรื่อยๆบางส่วนได้มีบทบาทรับใช้ใกล้ชิด พระมหากษัตริย์เช่นพ่อค้าจีนชื่อกุญได้รับพระราชทานุญาตแต่งสำเภาไปค้ากับจีนในนามของราชสำนัก สยามถึง 3 รัชกาลคือรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรีรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 ต่อมาบุตรของกุญชื่อกุญ ได้รับแต่งตั้งโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจากรัชกาลที่ 2 เป็น “พระยารัตนาธิเบศร์” รับผิดชอบกิจการ ภายใน

ดังนั้นช่วยสมัยกรุงธนบุรีต่อกับต้นรัตนโกสินทร์โดยภาพรวมจึงมีทั้งกลุ่มชาวจีนที่สามารถตั้ง หลักแหล่งได้แล้วและมีอีกส่วนหนึ่งที่เพิ่งทยอยเข้ามาใหม่ “...ด้วยจีนที่ทิ้งถิ่นไปทำมาหากิน ต่างประเทศล้วนเป็นคนจนมักไม่แต่งตัวแม้เงินค่าโดยสารเรือก็ไม่มีจะจ่ายเมื่อเรือไปถึงเมืองไหนเช่น เมืองสิงคโปร์ก็ดีหรือมาถึงกรุงเทพฯก็ตมิจินในเมืองนั้นที่เป็นญาติหรือเป็นเจ้าแก่นายหน้าหาลูกจ้างไป จ่ายเงินค่าโดยสารให้จีนที่เข้ามาใหม่

ไทยเรียกว่าจีนใหม่ทางเมืองสิงคโปร์เรียกว่า Sing Keh แล้วทำสัญญากันว่าเจ้าแก็รับเลี้ยงให้ กินอยู่ข้างฝ่ายจีนใหม่จะทำงานให้เปล่าไม่เอาค่าจ้างปีหนึ่ง

งานที่ทำนั้นเจ้าแก็จะใช้เองหรือจะให้ไปทำงานให้คนอื่นเจ้าแก็เป็นผู้ไต่ค่าจ้างหรือแม้จะโอน สิทธิในสัญญาได้เมื่อครบปีหนึ่งแล้วก็สิ้นเขตที่เป็นจีนใหม่พ้นหนี้สินจะรับจ้างเจ้าแก็ทำงานต่อไปหรือ ไปทำงานหาที่อื่นโดยลำพังตนก็ได้มีประเพณีอย่างนี้มาแต่เดิมถึงรัชกาลที่ 4”

ประวัติที่กล่าวถึงชาวจีนในประเทศไทยมักมีเหตุการณ์และความเป็นมาในลักษณะเดียวกัน คืออพยพจากเมืองจีนแล้วมาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในเมืองไทยเป็นประชาชนชาวไทยซึ่งชาวจีน ราชบุรีก็มีบรรพบุรุษที่มีประวัติความเป็นมาไม่ต่างจากหัวเมืองสยามในอดีต

ภาษา

ชาวไทยจีนในราชบุรีมีภาษาที่ใช้กันอยู่ 3 ภาษาคือ แต้ว ไทหล่า และแคะ

“แซ่” บ่งบอกถึงเชื้อตระกูลของชาวจีน การใช้แซ่ของชาวจีนในจังหวัดราชบุรีและในที่อื่นๆ ทั่วโลกมีความซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกับการหลอมรวมทางเชื้อชาติ ในประเทศจีนมีแซ่ทั้งสิ้นประมาณ 4,129 แซ่เป็นแซ่พยางค์เดียว 2,288 แซ่ แซ่สองพยางค์ 1,689 แซ่ แซ่สามพยางค์ 143 แซ่ แซ่สี่ พยางค์ 7 แซ่ แต่แซ่ที่พบบ่อยมากมีเพียงสองร้อยกว่าแซ่เท่านั้น ส่วนในจังหวัดราชบุรีรวมไปถึง จังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยมีผู้รวบรวมเอาไว้ประมาณ 50 แซ่ดังนี้

แซ่เดียว แซ่โซว แซ่ล้อ แซ่โต้ว แซ่เจียม แซ่แต้ แซ่ไคว้ แซ่คู แซ่จัน แซ่อิงแซ่โจ้ว แซ่ฉั่ว แซ่ เล้า แซ่หยาง แซ่หลาย แซ่กอ แซ่ก้วย แซ่เส้ง แซ่หลี่ แซ่จาง แซ่อิง แซ่ลิ้ม แซ่ตั้ง แซ่ล่อง แซ่เป่ แซ่โจว แซ่ฮุย แซ่โอว แซ่จี แซ่ฉง แซ่เลียง แซ่จุง แซ่ฟิง แซ่เต็ง แซ่ซิง แซ่เอี้ยว แซ่หลี่ แซ่เสิน แซ่จู ซาไ้ว แซ่เอื้อ แซ่เซียว ฯลฯ

การแต่งกาย

ในอดีตชาวไทยจีนทั้งหญิงและชายนิยมสวมกางเกงขายาวที่ขากว้างเพราะสวมใส่สบายเสื้อก็มีรูปทรงหลวมๆ สีของเสื้อและกางเกงนิยมใช้ผ้าฝ้ายสีทึบสวมใส่แล้วไม่ร้อนสามารถปกปิดลายสกปรกได้เป็นอย่างดีถ้ามีฐานะดีเวลาไปออกงานมงคลต่างๆ นิยมใช้ผ้าแพรหรือที่นิยมเรียกกันว่าปลั่ง ลั่นเสื้อจะตัดแบบคอตั้งแขนยาวประมาณ 3 ส่วนผาด้านหน้าตลอดกระดุมนิยมใช้เชือกถักสีของเสื้อฝ้ายนิยมสีแดงซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นสิริมงคลแต่บางท่านก็นิยมสีน้ำเงินสีเทาและสีขาวในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนหันมาแต่งกายตามสากลนิยมนานๆ สักครั้งจึงจะเห็นคนไทยจีนนำผ้าแพรหรือผ้าฝ้ายมาสวมใส่

ที่อยู่อาศัย

ในอดีตชาวไทยจีนที่เดินทางเข้ามาทำมาหากินในจังหวัดราชบุรีมักจะสร้างที่พักอาศัยใกล้ๆ กับแหล่งน้ำเพื่อสะดวกในการประกอบอาชีพค้าขายและกสิกรรมที่พักอาศัยจะใช้ไม้ไผ่เป็นส่วนใหญ่ใช้พื้นดินปรับสภาพให้แน่นพื้นบ้านยกแคร่ไม้ไผ่สูงจากพื้นดินเล็กน้อยเป็นที่หลบนอนเมื่อประกอบอาชีพพอมีฐานะก็จะขยายที่พักอาศัยไปอยู่ห้องแถวไม้จริงหลังคามุงสังกะสีบ้างมุงกระเบื้องบ้างตามฐานะของแต่ละคนแต่ในยุคปัจจุบันคนไทยจีนส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในตึกแถวพัฒนาตนเองก้าวรุดหน้าเพราะมีความขยันประหยัดและอดทนแต่สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือไม่ว่าจะพักอาศัยอยู่ในบ้านไม้ไผ่บ้านไม้จริงห้องแถวหรือตึกแถวแต่ละบ้านจะต้องมีศาลเจ้าอยู่กลางบ้านในศาลจะมีตุ่ม (เจ้าดินโรงดินศาล)

การละเล่น

การเชิดสิงโต ในอดีตประเทศจีนมีการจัดตั้งคณะสิงโตขึ้นโดยคณะใหญ่ๆ จะมีผู้เข้าร่วมอยู่ในคณะระหว่าง 70 - 80 คนโดยต้องใช้เวลาในการฝึกฝนการเชิดสิงโตไม่น้อยกว่า 3 ปี 6 เดือนจึงจะออกแสดงได้ทั้งในคณะสิงโตก็ได้ฝึกฝนการเชิดสิงโตแต่เพียงอย่างเดียวยังมีการหัดมวยจีนกระบองมีดสั้นทวนจ้าวและอื่นๆ เวลาออกแสดงในแต่ละครั้งต้องใช้สถานที่ที่มีความกว้างขวางมากๆ เพราะต้องทำการแสดงจับคู่ต่อสู้กันซึ่งการแต่งตัวนั้นก็มีความแตกต่างกันที่สำคัญคณะสิงโตของจีนมีการพันแข้งที่เรียกว่าคาเกี้ยวมัดตั้งแต่ข้อเท้าแล้วยังมีผ้าคาดเอวอีกด้วยดังนั้นคณะสิงโตของชาวจีนในอดีตก็คือคณะมวยหรือสำนักมวยที่เรียกว่า “กุงอ้วง” ซึ่งหัวสิงโตที่นำมาใช้ในการเชิดนั้นหัวเป็นสีเขียวตัวสีขาวภาษาจีนเรียกว่า “แซ่ไซแปะไ้” สิงโตแบบนี้เมื่อถูกนำไปเล่นในที่ต่างถิ่นมักถูกเจ้าของถิ่นลองดีโดยการส่งนักมวยจีนหรือนักกระบี่กระบองมาขอซ้อมมือซึ่งถ้าเกิดต้องพ่ายแพ้แก่เจ้าของถิ่นผู้มาเยือนก็ต้องได้รับความอับอายเขาจะต้องรีบเดินทางกลับสำนักมวยของตนแต่ถ้าหากรักจะเล่นก็ต้องส่งตัวแทนไปค้ำหน้าหัวหน้าคณะมวยเจ้าของถิ่นเสียก่อนจึงจะทำให้สามารถแสดงการ

- ชาวจีนที่อยู่ในเมืองทางเหนือของแม่น้ำฉางเจีย (แม่น้ำแยงซีเกียง) จะแสดงเลียนแบบอาภักปกริยาของสุนัข
- ชาวจีนที่อาศัยอยู่ทางใต้ของแม่น้ำฉางเจียได้นำเอากิริยาของแมวมามาเป็นต้นแบบ

การแสดงจิวจิวหรืออุปรากรจีน (จีน: 戏曲/戲曲, พินอิน: xìqǔ, อังกฤษ: Chinese opera) จิวเป็นการแสดงที่ผสมผสานการขับร้องและการเจรจาประกอบกับลีลา

ท่าทางของนักแสดงให้ออกเป็นเรื่องราวโดยสมัยนั้นได้นำเอาเหตุการณ์ต่างๆในพงศาวดารและประวัติศาสตร์มาดัดแปลงเป็นบทแสดงรวมทั้งยังมีการนำเอาความเชื่อทางประเพณีและศาสนาเข้าไปผสมผสานกับการแสดงจิ้งด้วยเดิมประเทศจีนมีจิ้งราว 300 กว่าประเภทส่วนใหญ่จะเป็นจิ้งท้องถิ่นส่วนจิ้งระดับประเทศเช่นจิ้งปักกิ่ง, จิ้งเส้าชิง, จิ้งเหอหนันและจิ้งกวางตุ้งโดยจิ้งปักกิ่งเป็นจิ้งที่มีชื่อเสียงมากที่สุดจิ้งได้รับการยอมรับจากองค์การยูเนสโกและยกระดับจิ้งให้เป็น ‘มรดกโลก’

การเกิด

เมื่อลูกเกิดวันแรกพ่อแม่จะต้มไข่ 1 คู่ให้ลูกกินเพื่อเป็นสิริมงคลกับลูกที่เพิ่งเกิดมาและเมื่อลูกมีอายุครบ 1 เดือนญาติพี่น้องบ้านใกล้เคียงจะหิ้วไข่ (ไข่ที่ยังไม่ต้ม) ประมาณ 36 ฟองและหมู 3 ชิ้นพร้อมกับติดกระดาษแดงติดที่หมูและไข่เพื่อเป็นสิริมงคลกับเด็กที่เกิดมาเหมือนกับการรับขวัญหรือเป็นการอวยพรให้เด็กมีความเฉลียวฉลาดอายุยืนยาวมั่งมีศรีสุขในวันข้างหน้ากันจะต้มไข่ทาสีแดง 1 คู่ถ้าครอบครัวมีฐานะน้อยก็จะซื้อรับขวัญด้วยทองเช่นกำไลข้อมือและข้อเท้า

การตาย

การจัดเตรียมงานเมื่อมีการตายเกิดขึ้นตามประเพณีจีนมีข้อปฏิบัติที่ค่อนข้างจะยุ่งยากและเป็นงานใหญ่พอสมควรจึงต้องแบ่งกำลังออกเป็นหลายฝ่ายเป็นการแบ่งงานกันทำการจัดเตรียมในแต่ละพิธีก็ต้องมีผู้รู้คอยแนะนำให้กระทำพิธีอย่างถูกต้องตามโบราณประเพณีเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรืองของลูกหลานต่อไปในภายหน้า

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นลูกหลานจะต้องพำพรณนาซึ่งถือกันว่าเป็นการเปิดทางให้กับวิญญาณผู้ตายที่เดิมทางไปสู่ปรโลกหลังจากนั้นเป็นการจัดเตรียมพิธีในงานศพ

อนึ่งหากมีการตายนอกบ้านชาวจีนมักจะไม่นำศพเข้าไว้ในบ้านแต่หากเป็นประสงค์ของลูกหลานก็อาจมีปฏิเสธรดังนี้คือ

ให้นำศพผู้ตายเข้าทางประตูหลังบ้านนำร่างกายผู้ตายเข้าบ้านในลักษณะของคนเป็นกล่าวคือญาติพี่น้องต้องนำร่างผู้ตายเข้ามาในบ้านโดยห้ามแสดงอาการโศกเศร้าหรือไว้ทุกข์ต่อมาให้เพื่อนบ้านใกล้ชิดทำที่เข้าไปทักทายปราศรัยเมื่อไม่มีเสียงตอบจากผู้ตายจึงถือว่าผู้นั้นเพิ่งเสียชีวิตไปภายในบ้านต่อจากนั้นลูกหลานและญาติสนิทจึงแสดงอาการโศกเศร้าออกมาได้และเริ่มจัดเตรียมพิธีกันต่อไป

พิธีเริ่มด้วยการหาผ้าไหมมาคลุมบริเวณหน้าหิ้งพระไว้และนำแบ่งละลายน้ำไปละเลงตามกระจกต่างๆหลังจากนั้นก็ช่วยกันตกแต่งศพลูกหลานจะช่วยกันอาบน้ำและเปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้กับผู้ตายตามความเชื่อเดิมนั้นจะแต่งศพด้วยเนื้อผ้า 7 ชั้นจะเป็นผ้าต่างๆกันโดยกำหนดให้ชั้นในสุดเป็นสีขาว (หมายถึงผู้ตาย) ชั้นถัดมาเป็นสีชมพู (หมายถึงบุตรสาว) และสีอื่นๆอีกตามลำดับภายในปากผู้ตายจะใส่หมากแท้ไว้ 1 เม็ดเชื่อกันว่าจะเป็นแสงสว่างส่องทางให้กับผู้ตายสำหรับเครื่องประดับตกแต่งร่างกายอื่นๆไม่นิยมใช้ทองคำแต่จะใช้พวกเงินมุกหรือหยกแท้เมื่อแต่งศพเสร็จแล้วก็มาตั้งไว้ที่ห้องโถงโดยหันเท้าออกทางประตูใหญ่หน้าบ้านคลุมศพด้วยผ้าไหมและตั้งโต๊ะเซ่นไหว้ประกอบด้วยตะเกียบ 1 คู่ผู้เฒ่าทั้งรากลวกด้วยน้ำร้อน 1 ต้นและกระถางสำหรับเผากระดาษเงิน 1 กระถางสิ่งเหล่านี้จะต้องวางไว้และรูปเทียนตะเกียงน้ำมันจะต้องจุดตามไว้ตลอดเวลาจนกระทั่งเคลื่อนศพออกจากบ้านแล้วจึงจะนำไปฝังได้

หลังจากนั้นลูกหลานจะจัดหาผ้าไว้ทุกข์ชุดไว้ทุกข์นี้จะแตกต่างกันออกไปตามลำดับความใกล้ชิดของญาติการตัดเย็บชุดไว้ทุกข์นี้เดิมทีจะเย็บกันอย่างไม่ประณีตนักคือไม่มีการเย็บริมผ้าและ

ห้ามรีดตลอดจนพิธีศพนี้ญาติผู้ตายถูกห้ามแต่งหน้าหัวผมหรือประดับเครื่องตกแต่งร่างกายเลย โดยเฉพาะผมนั้นต้องไว้จนครบ 100 วันหลังการตายจึงตัดได้

การบวช

การบวชของชาวไทยเชื้อสายจีนก็จะเหมือนๆกับการบวชแบบไทยๆก็คือชายอายุ 20 ปี บริบูรณ์ถือว่าเป็นอายุที่ครบบวชพ่อแม่ทุกคนจัดพิธีบวชให้ชาวบ้านศรัทธาการบวชมากเพราะถือว่าการบวชได้กุศลแรงมีความเชื่อว่าบวชลูกได้3 คนพ่อแม่ไม่ต้องตกนรกและถือว่าการบวชเต็มพรรษาซึ่งหมายถึงการบวชตั้งเข้าพรรษาย่อมได้บุญกุศลมากกว่าระยะเวลาสั้น7 วัน15 วันหรือ30 วันเพราะถือว่าในระหว่างเข้าพรรษาพระบวชใหม่จะได้เรียนพระธรรมวินัยและได้บำเพ็ญภาวนามากกว่าบวชระยะสั้น

การจัดงานแบ่งออกเป็น 2-3 วันแล้วแต่เจ้าภาพจะเห็นสมควรวันแรกเรียกว่าวันสุกดิบเป็นวันเตรียมอาหารคาวหวานและเครื่องใช้ต่างๆให้พร้อมตอนเย็นจะรับนาค (ผู้ที่จะบวช) ซึ่งปลงผมมาจากวัดแล้วเพื่อทำพิธีทำขวัญนาควันรุ่งขึ้นเป็นวันทำพิธีอุปสมบทถ้าหากจัดงาน 2 วันจะทำพิธีอุปสมบทในตอนเช้าและทำพิธีฉลองพระที่บวชใหม่ในตอนเพลเป็นเสร็จพิธีแต่ถ้าจัดงาน3 วันจะมีพิธีฉลองพระบวชใหม่บางบ้านมีพิธีสวดมนต์เย็นอีกด้วย

การทำขวัญนาคเป็นความเชื่อตามลัทธิพราหมณ์พิธีนี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาหลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานไปแล้วจุดประสงค์ของการทำขวัญนาคก็เพื่อที่จะให้ผู้อุปสมบทมีสมาธิและทำจิตใจให้สะอาดยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงทั้งยังเป็นการเตือนให้ผู้จะบวชระลึกถึงคุณบิดามารดาที่ชุบเลี้ยงตนมา

ต่อจากนั้นนาคจะเข้าไปสักการะพระอุปัชฌาย์และขอบรรพชาเป็นเณรก่อนแล้วจึงกล่าวคำขออุปสมบทด้วยคำภาษาบาลีพระคัมภีร์จะถามข้อข้องใจต่างๆเกี่ยวกับตัวนาคเช่นเป็นหนี้ผู้ใดหรือไม่เป็นโรคติดต่อหรือไม่เป็นต้นหลังจากนั้นจะให้นาคไปครองผ้ากาสาวพัสตร์รับศีล 227 ข้อซึ่งแสดงว่าเป็นพระภิกษุโดยสมบูรณ์แล้ว

การแต่งงาน

พิธีหมั้นแบบจีน เมื่อถึงวันหมั้นเจ้าบ่าวก็ยกขันหมากที่จัดเตรียมไว้มาที่บ้านเจ้าสาวส่วนเจ้าสาวก็เก็บขนมหมั้นไว้ครึ่งหนึ่งอีกครึ่งหนึ่งส่งคืนให้เจ้าบ่าวอีกทั้งนำสิ่งของที่จัดเตรียมไว้อย่างเช่นเอี่ยมสีแดงปิ่นทองและของอื่นๆให้กับเจ้าบ่าวส่วนปิ่นทองนั้นเจ้าบ่าวจะคืนให้ในเช้าวันส่งตัวเพื่อให้เจ้าสาวได้ใช้ติดผมก่อนออกจากบ้านต่อจากนั้นจึงรอกฤกษ์สวมแหวนหมั้นผู้ใหญ่ก็จะมาอวยพรและเชิญแขกมากินเลี้ยงสังสรรค์

พิธียกน้ำชา ปัจจุบันนิยมจัดพิธียกน้ำชาในวันเดียวกับวันหมั้นเนื่องจากได้เชิญแขกมากินพร้อมหน้าแล้วจะได้ไม่เสียเวลาอีกวันหนึ่งซึ่งพิธีนี้เป็นการแสดงความเคารพต่อบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่โดยทั้งสองจะคุกเข่าพร้อมกันกับรินน้ำชาใส่ถ้วยแล้วส่งให้ผู้ใหญ่หลังจากที่ดื่มแล้วก็จะกล่าวให้พรและมอบซองอั่งเปาหรืออาจจะเป็นของขวัญส่วนตัวแก่ผู้แต่งงานก็มอบของตอบแทนผู้ใหญ่หลังจากนั้นเจ้าบ่าวเจ้าสาวก็รับประทานขนมบัวลอยด้วยกัน

พิธีรับตัว ในวันงานก่อนที่เจ้าบ่าวจะมารับตัวนั้นที่บ้านเจ้าสาวจะมีธรรมเนียมการรับประทานอาหารร่วมกับครอบครัวเป็นมื้อสุดท้ายแม่เจ้าสาวจะคืบอาหารให้พร้อมกับกล่าวอวยพรซึ่งบนโต๊ะอาหารจะประกอบไปด้วยอาหารมงคลต่างๆซึ่งมีความหมายที่ดีเหมาะกับการเริ่มต้นชีวิตคู่เมื่อ

เจ้าบ่าวมาถึงบ้านเจ้าสาวญาติและเพื่อนเจ้าสาวต่างก็ตั้งหน้าตั้งตาคอยเวลานี้เพราะจะได้ทำหน้าที่กัน ประตุนั้นประตูทองก็อย่างที่รู้กันว่าลูกสาวคนหนึ่งกว่าจะเลี้ยงให้เติบโตขึ้นมาไม่ใช่เรื่องง่ายจึงต้องมี อุปสรรคเล็กๆน้อยๆเสียหน่อยก่อนที่จะยกให้คนอื่นไปส่วนคนที่เกิดปิงกับเจ้าบ่าวเจ้าสาวต้อง ออกไปอยู่ข้างนอกบ้านจนกระทั่งเสร็จพิธีหลังจากที่เจ้าบ่าวฝ่าด่านมาได้พบกัยเจ้าสาวแล้วมอบช่อดอกไม้ให้แล้วทั้งคู่ก็จะรับประทานบัวลอยสี่ชมพูจากนั้นจึงทำพิธีไหว้ฟ้าดินไหว้เจ้าที่ไหว้เทพเจ้าเตาไฟและไหว้บรรพบุรุษเมื่อเสร็จแล้วพ่อเจ้าสาวจะเป็นคนจูงเจ้าสาวไปขึ้นขบวนรถพร้อมทั้งกล่าวคำอวยพรในการนี้จะมีญาติผู้ชายของเจ้าสาวซึ่งอาจจะเป็นพี่ชายหรือน้องชายทำหน้าที่ถือตะเกียงตามขบวนไปด้วยเมื่อมาถึงบ้านเจ้าบ่าวญาติฝ่ายเจ้าบ่าวจะต้องนำตะเกียงมาไว้ที่ห้องนอนและจุดไว้ตลอดคืนซึ่งปัจจุบันนี้ไม่นิยมใช้ตะเกียงที่ใช้เชื้อเพลิงแล้วจึงประยุกต์ใช้เป็นตะเกียงไฟฟ้าเสียบบั๊กแทนถ้าจะให้ดีควรวางทิ้งไว้ 3 คืนต่อจากนั้นทั้งคู่ก็ไหว้ฟ้าดินไหว้เจ้าที่ไหว้เทพเจ้าเตาไฟและไหว้บรรพบุรุษเช่นเดียวกับที่บ้านเจ้าสาว

สำหรับพิธีปูเตียง ควรให้ผู้ใหญ่ที่รักกันมานานและมีลูกหลานที่ดีและประสบความสำเร็จมาปูเตียงให้จากนั้นให้วางส้มซึ่งที่มุมเตียงทั้ง 4 มุมอย่างละ 1 ผลและที่กลางเตียงให้วางถาดหรือตะกร้าที่ติดตัว "ซังอ๋" ใส่ส้ม 4 ผลพร้อมยอดทับทิมที่มียอดอ่อนสีแดงวางเอาไว้จนถึงวันงาน

ความเชื่อ/ศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของชาวไทยจีนในจังหวัดราชบุรีเป็นการผสมผสานความเชื่อระหว่างพุทธศาสนาการบูชาบรรพบุรุษลัทธิเต๋าและลัทธิจื๊อการถือเจ้าและเทพยดาในขณะที่ชาวไทยจีนยึดถือการไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษก็ยังทำบุญตักบาตรหรือให้ผู้เป็นบุตรชายบวชเรียนในพุทธศาสนาสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนสามารถผสมผสานความเชื่อทางศาสนากันได้เป็นอย่างดี

ส่วนเรื่องเทพเจ้านั้นชาวจีนแต่จิมมักนิยมเคารพกราบไหว้บูชาเทพเจ้าเสวียนเทียนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเรียกว่าเจ้าพ่อเสือและเทียนโหวเซ่งมู่ (เทียนโหวเสี้ยซ้อ)

ชาวจีนแคะมักจะนับถือจันอ่วงกง (สอนหล่อ) หรือเทพธิดาซึกใน (เทพธิดา 3 องค์มีแซ่เฉิน แซ่หลินแซ่หลี่)

ชาวจีนไหหลำนิยมกราบไหว้เทพธิดาจุยโปยเนี้ยวหรือเจ้าแม่ทับทิมเป็นต้น

เทพกวนอูก็เป็นที่ศรัทธาของคนไทยจีนชาวจีนเชื่อว่าเทพองค์นี้สามารถจัดคนชั่วคนเลวออกไปจากวิถีชีวิตของตนได้

คนจีนที่ทำมาค้าขายก็ต้องรูปเคารพของเทพไฉเสินเพื่อให้ตนทำมาค้าขายร่ำรวยยิ่งขึ้น

พระแม่เจ้ากวนอิมก็เป็นหนึ่งที่สถิตอยู่ในใจของคนไทยจีนตลอดมา

อีกทั้งฮกลกซิวก็มีชาวไทยเชื้อสายจีนกราบไหว้บูชาเป็นประจำเพราะมีความเชื่อว่า **ฮก** คือ ความสำเร็จใหญ่ยศบรรดาศักดิ์หรือการสำเร็จได้ด้วยอนุภาพ **ลก** คือ ความบริบูรณ์ด้วยโภคสมบัติเครื่องอุปโภคบริโภคแก้แหวนเงินทองญาติมิตรและบริวาร **ซิว** คือ ผู้มีอายุยืนยาวไม่มีโรค

นอกจากนี้ยังมีเทพแห่งฟ้าเทพแห่งดินเทพแห่งฤดูเช่นฤดูแรม (หน้าร้อน) ฤดูชิว (หน้าฝน) ฤดูตัง (หน้าหนาว) เป็นต้นส่วนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ตามอำเภอต่างๆของจังหวัดราชบุรีก็มีชาวไทยจีนให้ความเคารพและไปสักกระกันเป็นประจำเช่นเจ้าแม่เบ็กไพรที่อำเภอบ้านโป่ง

ส่วนพระอ้วนแบบจีนที่ห่มจีวรแบบเปิดท้องศรีษะล้านเลียนไม่มีไรพระเกศาใบหน้ายิ้มแ้มมีถุงย่ามและประจำในมือที่เราพบเห็นอยู่ตามสถานที่ต่างๆนั้นคือพระศรีอารียเมตไตรยโพธิสัตว์ (มีเล็ก

สุด) ซึ่งประทับอยู่ที่สวรรค์ชั้นดุสิตรอที่จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปเมื่อสิ้นพุทธกาลของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่พระสังกัจจายน์ตามที่คนหลายคนเข้าใจ พระสังกัจจายน์ คือ พระมหากัจจายณะเถระท่านเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งไม่ใช่พระโพธิสัตว์ชื่อของท่านเรียกเป็นภาษาจีนว่า “เกียกเมียงเอี้ยง” การสังเกตความแตกต่างให้สังเกตตรงไร้พระเศศพระสังกัจจายน์จะมีไร้พระเกศาปรากฏให้เห็นแต่พระศรีอาริยมุตไตรัยโพธิสัตว์ไม่มีส่วนรูปร่างนั้นจะอวบอ้วนเหมือนกัน

ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

โสัง (โซ่ง) ราชบุรีเป็นคำศัพท์ภาษาลาวแปลว่ากางเกงซึ่งธรรมเนียมการ “เรียกผู้อื่น” ในวัฒนธรรมลาว-ไทยนั้นเป็นไปได้หลายแบบโดยมักหาคำอื่น ๆ มาขยายความเช่นเรียกตาสีหวลคลอนมิได้หมายถึงชายแก่ชื่อสีหวลไปแต่เป็นตาสีผู้มีศีระคลอนด้วยความขราภาพเรียกยาคำเสียหลายหมายถึงหญิงสวยชื่อคัมภีร์สวเลื้อยอยู่เป็นนิจรมถึงการระบุถึงบุคคลด้วยการกล่าวถึงเครือญาติเช่นลุงมาผัวป้าน้อยยายแม่นเมียตาช่วง เป็นต้น

ส่วนการเรียกชื่อกลุ่มคนบางกรณีกำหนดเรียกตามภาษาเช่นไทยแดง/ไทยเบ็งหมายถึงกลุ่มคนที่พูดภาษาลองท้ายด้วยพยางค์ว่าแดงหรือเบ็งเรียกลาวดำหมายถึงกลุ่มคนที่พูดคำลงท้ายว่าดำเป็นตัวอย่างการเรียกโดยผลการเช่นนี้ทำให้เกิดคำการเรียกขานกลุ่มคนขึ้นอีกหลายแบบและยากแก่การสอบสวนเพราะยี่งนานวันเข้าการรับรู้และพบเห็นการเขียนจะมีมากขึ้นคนทั่วไปก็จะฝังใจจำไปเรื่อย ๆ จนบางครั้งเกิดข้อขัดแย้งทางวิชาการก็มี

คำเรียกไทโสังดำแปลอย่างไทยปัจจุบันหมายความว่ากลุ่มคน(ผู้นุ่ง)กางเกงดำ (ไทแปลว่าคนโสังแปลว่ากางเกง) บางครั้งเรียกอย่างรวบคำว่าไทดำซึ่งในความเป็นจริงคนโสังดั้งเดิมก็เรียกตนเองว่าไทดำการเขียนชื่อและการออกเสียงให้ใกล้เคียงภาษาเดิมต้องเขียนว่าไทหล้าด้วยเหตุนี้การจะนำคำว่าคนโสัง/โซ่งไทโสัง/โซ่งลาวโสัง/โซ่งหรือไททรงดำไปสอบหาแหล่งกำเนิดที่ประเทศเวียดนามจะไม่พบกลุ่มชาติพันธุ์นี้เลยหรือชาวเวียดนามเองก็จะไม่รู้จักโสัง/โซ่งเพราะชื่อนี้เรียกโดยคนลาวและคนไทยเท่านั้น

ชาวโสังที่เป็นประชากรเมืองแกงของเวียดนามและอาณาบริเวณใกล้เคียงและอีกส่วนหนึ่งก็อยู่ในอาณาจักรล้านช้างหรือเป็นชาวลาวจำต้องอพยพมาด้วยเหตุของสงครามพลัดบ้านเกิดเมืองนอนมาอยู่ที่ดินแดนสยามความทรงจำเดิมๆกับคำที่เรียกว่าไทโสังดำยังคงมีอยู่และบ้างก็เรียกว่าลาวโสังก็มี อย่างไรก็ตามปัจจัยหลายด้านที่ทำให้คำว่าลาวโสังกร่อนหายไปจากการใช้ทั่วไปในสังคมไทยแต่มีการเรียกไทโสังดำจนภายหลังใช้ว่าไทยทรงดำก็มีซึ่งคำว่าโสังกับทรงแทนค่าความหมายกันไม่ได้ ดังนั้นการศึกษานี้จึงใช้ว่าโสังเพื่อต้องการเน้นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวโสังในราชบุรี

ในบรรดาผู้คนหลากหลายที่อาศัยอยู่ย่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในหลายประเทศนั้นชาวไทยดำ (ไทหล้า) ในเวียดนามหือเมื่อมาอยู่ที่ประเทศไทยได้รับการเรียกขานว่าลาวโสังไทโสัง (และชื่ออื่นๆ) ในหลายจังหวัดรวมทั้งจังหวัดราชบุรีนับได้ว่าเป็นกลุ่มชนมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นหลายประการทั้งรูปแบบการแต่งกายรูปทรงบ้านเรือนและประเพณีพิธีกรรมทางความเชื่อที่กระทำสืบเนื่องกันมา

ภาษา

ภาษาโล้ง คือ ภาษาไทดำซึ่งเป็นประชากรชาวเวียดนามในปัจจุบันอย่างไรก็ดีระยะเวลาร่วม 200 กว่าปีและสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมมีผลทำให้ภาษาเดียวกันมีความแตกต่างกันได้

ภาษาโล้งหรือภาษาไทดำจัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (คำว่าไทในตระกูลภาษาไม่ต้องเติมย) มีวิธีการเรียงคำ (วากยสัมพันธ์) อย่างเดียวกันกับภาษาอื่นๆในตระกูลไทคือมีประธานของประโยคมีคำกริยาและหรือมีกรรมตามท้ายนอกจากนี้ยังมีอักษรใช้เขียนภาษาเรียกว่าอักษรไทดำ (ไม่เรียกอักษรโล้ง/โห่งหรืออักษรไทยทรงดำ)

มีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับภาษาโล้งคือคำไทยถิ่นกรุงเทพฯที่สะกดด้วยเสียงภาษาโล้งจะไม่ออกเสียงตัวสะกดเต็มมาตรงคล้ายกับหยุดเสียงไว้ส่งผลให้แปรเสียงเป็นวรรณยุกต์ตรีเช่นลูกว่าลู, ยากว่าญะ, นอกว่าเนาะ

การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวไทยทรงดำหรือชาวโล้งที่ยังคงอยู่ถึงปัจจุบันมีเหตุผลทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อมาประกอบอยู่มีใช้น้อยซึ่งโดยสภาพทั่วไปชาวไทยทรงดำราชบุรีแต่งกายเช่นเดียวกับชาวไทยสมัยปัจจุบันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะครอบครัวการศึกษาการงานและรสนิยมส่วนบุคคลแต่เพราะชาวไทยทรงดำยังคงยึดมั่นในประเพณีบางประการโดยเฉพาะการเสนเฮือนซึ่งต้องแต่งกายตามธรรมเนียมนิยมจะละเว้นมิได้ดังนั้นพิธีการทางความเชื่อจึงมีส่วนช่วยเก็บรักษารูปแบบการแต่งกายของชาวไทยทรงดำเอาไว้ได้

แต่ดั้งเดิมมาชาวไทยทรงดำนิยมนุ่งห่มด้วยผ้าสีดำหรือสีกรมท่าเพื่อความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพตามท้องถื่นโดยเฉพาะการทำนาซึ่งมีเหตุต้องคลุกคลีกับดินหรือโคลนตามผ้าที่นำมาทำเครื่องนุ่งห่มนั้นทอจากฝ้ายแล้วนำมาย้อมด้วยน้ำต้นคราม (ต้นหอม) ต่อจากนั้นจึงนำไปหมักกับโคลนฝ้ายที่ย้อมด้วยครามที่เป็นสีน้ำเงินเข้มจะกลับกลายเป็นสีดำหรือบ้างก็ย้อมด้วยน้ำผลมะเกลือซึ่งก็จะให้ผลการย้อมเป็นสีดำเช่นกัน

การนุ่งห่มด้วยผ้าสีดำนี้ไม่จำเพาะแต่ชาวไทยทรงดำเท่านั้นผู้คนโดยทั่วไปก็นิยมนำมาใช้สอยแต่ที่ีความแตกต่างและเป็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำก็คือการตัดเย็บและรูปแบบของเสื้อผ้าตลอดจนขนบประเพณีในการสวมใส่

รูปแบบของเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำราชบุรีที่โดดเด่นยังสามารถเห็นได้ในปัจจุบันจำแนกเป็นชุดของหญิงที่นุ่งผ้าซิ่นและเสื้อกับของชายที่นุ่งส้างหรือกางเกงและเสื้อและรูปแบบเครื่องแต่งกายหญิงเสื้อก้อมเป็นเสื้อสีดำแขนยาวทรงกระบอกคอจีนผ้าหน้าตลอดติดกระดุม 10 – 15 เม็ดเอวสั้นตัดเย็บเข้ารูป

ที่อยู่อาศัย

บ้านเรือนหรือการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำมาจำแนกให้เห็นลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มชนกรณีบ้านโล้งราชบุรีปัจจุบันไม่เหลือเค้าแบบเดิมเนื่องจากชาวไทยทรงดำมีสถานภาพเป็นคนไทยรับรูปแบบการปลูกสร้างบ้านตามอย่างสมัยนิยมหากกล่าวถึงรูปแบบเรือนดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำแล้วก็นับได้ว่าชาวไทยทรงดำมีภูมิปัญญาในเรื่องการปลูกสร้างอย่างน่าชื่นชม

เรือนของชาวไทยทรงดำเรียกว่าเรือนทรงกระต่องเต่าเพราะมีรูปทรงคล้ายๆรีๆคล้ายกระต่องเต่าอีกทั้งมีนิทานปรัมปราเล่าว่ามียักษ์คอยจับกินมนุษย์เป็นอาหารชาวไทยทรงดำผู้มีไหวพริบดีได้มุดเข้าไปซ่อนอยู่ใต้กระต่องเต่าแล้วยักษ์ก็ไม่สามารถมองเห็นตั้งแต่นั้นมารูปทรงของบ้านชาวไทยทรงดำตามแบบธรรมเนียมนิยมจึงทำหน้าจั่วคล้ายความเชื่อที่มีต่อเต่าเวลาสร้างเรือนจึงมักนำกระต่องไปแขวนไว้ที่เสาเอก (เสาเอก) เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณที่เต่าเคยมีต่อชาวไทยทรงดำและเต่าเป็นสัตว์ที่อายุยืนจึงหวังให้อาณูภาพแห่งความยั่งยืนมาสู่ผู้ที่อาศัยในบ้านนอกจากนี้ยังแขวนผักข้าวโพดดอกฝ้ายและอื่นๆเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์อีกด้วย

นอกจากนี้ที่อยู่ดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำคือบริเวณรอยต่อระหว่างจีนเวียดนามและลาวเป็นบริเวณที่มีอากาศหนาวเย็นการสร้างเรือนให้มีหลังคากรอมฝาเรือนจะช่วยป้องกันกระแสลมหนาวที่พัดกระทบโดยตรงครั้นเมื่อย้ายถิ่นมาอยู่ในประเทศสยามสภาพภูมิอากาศไม่เอื้อให้สร้างบ้านตามทำเนียมเดิมอีกทั้งชาวไทยทรงดำเป็นหมู่ชนที่ยึดทำมาหากินสร้างฐานะและมีรายได้พอเพียงที่จะซื้อหาวัสดุที่คงทนมาสร้างบ้านเรือนดังนั้นจึงเหลือแต่รูปทรงบ้านชาวไทยทรงดำให้เห็นอยู่ตามศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น

ไม่ว่ารูปทรงบ้านและวัสดุที่ใช้จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรชาวไทยทรงดำยังคงสร้างบ้านเรือนโดยกันที่ไว้เป็นห้องผีเรือนเพื่อประกอบพิธีเสนเฮือน

การละเล่น

การละเล่นลงขวง คนไทยทรงดำจะว่างจากการทำนาในช่วงเดือน5 จึงมักมีการละเล่นต่างๆในเดือนนี้การละเล่นซึ่งกลายมาเป็นประเพณีของคนกลุ่มนี้คือการลงขวง

ประเพณีลงขวงเป็นประเพณีการเกี้ยวสาวโดย“ขวง” หมายถึงลานนัดพบของหญิงสาวจะมีแคร่อยู่ใต้ผิวบ้านในตอนเย็นเมื่อว่างจากการงานอื่นแล้วสาว ๆ ในหมู่บ้านจะมานั่งรวมกันทำงานเช่น ปั่นฝ้ายกรอผ้าปักหน้าหมอนเป็นต้นหนุ่มในหมู่บ้านเดียวกันหรือหมู่บ้านอื่นจะพากันเดินเที่ยวไปตามขวงต่างๆและจะเข้าไปสนทนาทักทายกับสาว ๆ ที่นั่งขวงมีการหยอกล้อกันตามสมควรหากคิดจะโอ้ (สนทนา) กับสาวคนใดในเดือนนั้นก็ให้เพื่อนทำหน้าที่เป็นล่ามมาคุยกับสาวคนนั้นก่อนถ้าสาวเต็มใจหนุ่มคนนั้นก็ต้องรอนขวงเล็กแล้วหนุ่มสาวก็จะชวนกันไปคุยต่อบ้านจะคุยเร็วหรือช้าแล้วแต่ความพอใจการลงขวงนี้เป็นประเพณีมาแต่เดิมเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางอ้อมในการผลิตเครื่องใช้ไม้สอยและเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้รู้จักคุ้นเคยกันประเพณีนี้มีเล่นกันในสมัยก่อนแต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว

นอกจากประเพณีที่ได้กล่าวมาแล้วคนไทดำยังร่วมประเพณีต่างๆที่เป็นของคนไทยเช่น ประเพณีลอยกระทงประเพณีสงกรานต์และประเพณีในวันสำคัญทางพุทธศาสนาปัจจุบันคนไทดำมีการจัดงานที่เรียกว่า“งานไทดำ”ในช่วงเดือนเมษาซึ่งกลายมาเป็นงานประเพณีของคนเชื้อสายไทดำทั่วประเทศไทย

การเล่นคอนฟ้อนแคน ที่บ้านห้วยเขยาดำบลห้วยยางโพนอำเภอบึงสามพันจังหวัดราชบุรีเป็นประเพณีของชาวไทยทรงดำหรือลาวโซ่งซึ่งอพยพมาจากเมืองแกลงหรือเมืองเดียนเบียนฟูประเทศเวียดนามเข้ามาอยู่ในประเทศไทยครั้งแรกปีพ.ศ.๒๓๒๒สมัยกรุงธนบุรีการเล่นคอนฟ้อนแคนมีที่มาจากในสมัยก่อนไม่มีการชุมชนในลักษณะที่เหมือนกับปัจจุบันการทำนาจะทำการกันปีละ๓ครั้งทำให้มีเวลาว่างในช่วงเดือน๔และ๕จึงมีการออกเยี่ยมเยียนกัน (อินกอน) ตามหมู่บ้านไทยทรงดำในที่ต่างๆ

แต่ได้เลิกไประยะเวลาหนึ่งต่อมาได้มีการริเริ่มให้มีการจัดงานขึ้นมาใหม่โดยจะจัดในลักษณะงานชุมนุมรื่นเริงผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพระหว่างชุมชนในท้องที่ต่างๆทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงผู้เป็นเจ้าภาพจะจัดเตรียมอาหารเครื่องดื่มและวงดนตรี (วงแคน) ไว้สำหรับการร้องรำการจัดงานสำหรับเวลากลางวันจะมีการแข่งขันกีฬาเช่นฟุตบอลและมีการเล่นโยนลูกช่วงเพื่อให้หนุ่มสาวชาวไทยทรงดำได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกันส่วนในเวลากลางคืนเมื่อใกล้ค่ำชาวไทยทรงดำจะแต่งกายอย่างสวยงามด้วยชุดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนและจะมายังจุดที่จัดงานเพื่อพบปะพูดคุยและร้องรำกันอย่างสนุกสนาน

การเล่นคอนหรืออันก๊อน การเล่นคอนหรืออันก๊อนเป็นการละเล่นของหนุ่มสาวลาวโซ่งที่โยนลูกช่วง (ตอดมะกอนให้แก่กัน) พร้อมการร้องรำทำเพลงเป่าแคนไปพร้อมการเล่นหรือที่เรียก “การเล่นคอนพ่อนแคน” เทศกาลเล่นคอนราวเดือน๔เดือน๕ชายหนุ่ม 5-10 คนชักชวนกันไปเล่นคอนตามหมู่บ้านอื่นจะต้องประกอบด้วยหมอแคน (คนเป่าแคน) หมอขับ(คนร้องเพลงแบบลำนำ)และหมอลำ (ผู้ที่ร้องเพลงที่เรียกว่าแอ่ว) อย่างน้อย 1-2 คน เดินทางไปลานขวงเจรจาทกลงเล่นคอนฝ่ายชายปรบมือเป่าแคนฝ่ายหญิงไปแต่งตัวแล้วออกมารำ (พ่อน) เป็นแถวๆมีการร้องเพลง (แอ่ว) ประมาณ 3 ชั่วโมงหยุดกินอาหารกลางวันพอบ่ายมาโยนลูกช่วงและแข่งกันไปการเล่นคอนพ่อนแคนเล่นกันจนเที่ยงคืนแล้วก็จะเป็นการเลือกคู่คุย(เป็นกิจกรรมให้หนุ่มสาวต่างถิ่นได้รู้จักกันก่อนแต่งงาน)

การเกิด

ในอดีตการคลอดลูกยังคงปฏิบัติตามแบบอย่างของบรรพบุรุษคือคลอดที่บ้านโดยอาศัยหมอดำแยะเป็นผู้ทำคลอดและมีพิธีกรรมต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้แม่และเด็กปลอดภัยซึ่งอาจกล่าวได้ว่าพิธีกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและบำบัดความกลัวในสิ่งเหนือธรรมชาติที่อาจทำอันตรายต่อแม่และเด็กพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดจึงเป็นพิธีที่ตอบสนองต่อความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษก่อนคลอดจะต้องบอกกล่าวผีเรือนที่กะล่อหองว่าอย่าให้มารขัดขวางในระหว่างการคลอดให้คลอดลูกง่าย ๆ เมื่อเจ็บท้องจะต้องนอนจับเชือกที่ผูกโยงไว้กับข้อเรือนโดยใช้ผ้าเปียวปัจจุบันสภาพสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงการคลอดลูกปลอดภัยมากขึ้นเนื่องจากมีแพทย์และโรงพยาบาลที่ให้การดูแลรักษาแบบสมัยใหม่การคลอดลูกมีความปลอดภัยไม่มีอันตรายเหมือนในสมัยก่อนพิธีกรรมต่างๆที่เคยปฏิบัติมาจึงค่อยๆหายไปจากสังคมของชาวไทยทรงดำตำบลดอนคาจะมีหลงเหลืออยู่บ้างก็เป็นความเชื่อที่ประยุกต์ให้เข้ากับสังคมปัจจุบันเช่นการบอกกล่าวต่อผีเฮือนถึงสมาชิกที่เกิดใหม่ให้ผีเฮือนช่วยคุ้มครองการปฏิบัติตามข้อห้ามของผีเฮือน เป็นต้น

หญิงสาวไทยทรงดำเมื่อตั้งครรภ์ก็ยังสามารถทำงานเบาๆเช่นหุงหาข้าวปลากินเลี้ยงสัตว์ทอผ้าปั่นด้ายยกเว้นงานหนักแบกหามการดูแลบำรุงรักษาครรภ์ก็งดเว้นกินของเผ็ดร้อนเมื่อถึงกำหนดคลอดหญิงมีครรภ์ก็เข้าห้องที่เตรียมไว้การทำคลอดมีหญิงผู้ชำนาญทำคลอดให้เมื่อเด็กอ่อนพ้นท้องแม่ก็จะให้แม่กินน้ำส้มมะขามเปียก 1 ถ้วยผสมกับเกลือป่นเค็มพอกันให้ดื่มกินทันทีจากนั้นให้แม่ลูกอ่อนนอนพักนิ่งๆปล่อยให้หญิงทำคลอดจัดการทำความสะอาดร่างกายเด็กอ่อนจัดการตัดสายสะดือโดยใช้ไม้รวกตัดด้วยเส้นไหมอาบน้ำให้นอนเบาเรกและอย่างอื่นใส่หม้อดินหรือกระบอกล้างไม้นำไปฝังดินแม่ลูกอ่อนนอนอยู่ไฟ 7 – 10 วัน

การนอนอยู่ไฟคือการนอนบนกระดานยกพื้นเตี้ยๆพอปริกตัวกลับได้ข้างๆทำเป็นลานดินเตี้ยๆสุ่มถ่านไฟไหม้ฟืนไว้ข้างตัวไม้ฟืนที่ดีต้องเป็นไม้สะแก (ภาษาไทยทรงดำเรียกว่าก้อแก) หรือไม้

มะขามเทศ (ภาษาไทยทรงดำเรียกว่าก้อมะขามแป้) เพราะเป็นไม้เนื้อแน่นให้ถ่านดีไม่มีควันซึ่งไม้พืชนี้ต้องตัดเตรียมหาไว้ล่วงหน้าโดยตัดเป็นท่อนยาวสองเศษถึงสองศอกขนาดเท่าต้นกล้วยประมาณ 20 กว่าท่อนนำไปผึ่งตากแดดโดยตั้งท่อนพินเป็นรูปกระโจมให้ท่อนพินโปร่งลมโกรกได้ด้านบนท่อนพินใช้กิ่งหนามสะคลุมไว้ตากแดดจนแห้ง (สะกิ่งหนามเพื่อป้องกันผีร้าย) ระหว่างการอยู่ไฟนี้แม่ลูกอ่อนจะอาบน้ำต้มใบมะขามทุกวันกินข้าวกับปลาแห้งลูกให้ตม่น้ำนมตนเองเมื่ออยู่ครบเดือนก็ทำงานได้ตามปกติส่วนเด็กก่อนก็คือน้ำว่าเผาสุกบดปนกับข้าวสุกผสมเกลือป้อนให้ลูกอ่อนกินตม่น้ำข้าวอุ่นๆ หากเด็กอ่อนมีอาการเจ็บป่วยก็นิยมกวาดยากลางบ้านโดยมีหมอยอทำยาเด็กไว้คอยรักษาโรคจนเด็กเติบโตก็กินอาหารปกติได้ซึ่งความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยทรงดำนี้ดำรงชีวิตแบบเป็นไปตามธรรมชาติอย่างแท้จริง

การตาย

ชาวไทยทรงดำถือเป็นพิธีสำคัญอย่างหนึ่ง โดยเมื่อมีการตายขึ้น คนที่นับถือผีเดียวกันในหมู่บ้านจะหยุดทำงานทุกอย่าง เพื่อเป็นการไว้อาลัย และช่วยกันจัดการเกี่ยวกับ ประเพณีงานศพ (เรียกว่า กำบ้าน กำเมือง) และจะเศร้าโศกจนกว่าจะนำศพไปเผาเสร็จแล้ว จึงทำงานตามปกติ ชาวไทยทรงดำ มีเอกลักษณ์ในการทำพิธีศพเป็นของตนเอง และยังปฏิบัติกันสืบมาจนปัจจุบันนี้ ซึ่งชาวไทยทรงดำเชื่อกันว่า แถน (ผีฟ้า) เป็นผู้ส่งมนุษย์ให้มาเกิด เมื่อตายไปจึงต้องทำพิธีส่งดวงวิญญาณ ให้ไปเมืองแถน หรือ เมืองฟ้า โดยมีการบอกทางให้วิญญาณของผู้ตายเดินทางกลับไปยังเมืองแถน (ซึ่งเป็นที่อยู่ดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ อยู่ตอนใต้ของจีนติดกับเวียดนาม)

พิธีทำศพของชาวไทยทรงดำ มีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดการศพ เมื่อมีการตายเกิดขึ้นแล้ว บรรดาญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านจะพากันมาบ้านคนตาย (เรียกว่า เฮือนฮ้าย) โดยการนุ่งผ้าห่มดำ ร้องไห้กันระงม คนที่มาส่วนมากจะเป็นผู้มีอายุแล้ว หนุ่มสาวไม่ค่อยมา ยกเว้นญาติคนในบ้าน คนตาย ศพซึ่งไว้วิญญาณนั้น ชาวไทยทรงดำ เรียกว่า “ซอน” จะถูกตกแต่งเครื่องนุ่งห่มให้ใหม่ โดยเอาเสื้อผ้าชุดใหม่สวมให้ แล้วนำเสื้อผ้าชุดเก่าสวมทับอีกชั้น รวมเป็นสองชุด ไทยทรงดำ เชื่อกันว่า เมื่อวิญญาณไปถึงเมืองผี วิญญาณจะได้ถอดเสื้อผ้าชุดเก่าเป็นทาน เพื่อไถ่บาปเคราะห์กรรมของตน แล้วยังมีเสื้อผ้าชุดใหม่ติดกายอยู่

2. พิธีปลงศพ ญาติอายุ 30 ปี ขึ้นไปของ ผู้ตายจะมาช่วยเหลืองานปลงศพกัน โดยมีหัวหน้าคนหนึ่งเป็นผู้ชายไทยทรงดำเรียกหัวหน้า ผู้ชายที่ทำพิธีในการปลงศพนี้ว่า “ นายเขย ” จะสั่งให้คนช่วยกัน ตัดไม้ไผ่ทำแม่แคร่ โดยใช้ไม้ไผ่ทั้งลำตัดเป็น 4 ท่อน 2 ท่อนแรก ยาว 5 ศอก 2 ท่อน หลังยาว ศอกเศษ ๆ เข้ารูปกันเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีปาก ไม้ไผ่ปูเป็นแคร่ ทำขาแม่แคร่สี่มุม สูงคืบเศษ ๆ แล้วใช้ไม้ไผ่ขนาด 3 นิ้ว ยาวเท่าลำตัวศพ ถักเป็นผืนเปลือกห่อศพ (มีเคล็ดว่า ผืนเปลือกใช้ไม้จำนวนคี่ คือ ผู้ตายถึงแก่กรรมก่อนคู่ของตน ถ้าผืนเปลือกใช้ไม้จำนวนคู่ คือ ผู้ครองหมดคู่ครองแล้ว ถ้าผู้ตายเป็นโสด ใช้จำนวนไม้ 8 ซี่ ถักเป็นผืนเปลือก) ต่อจากนั้นก็ทำประทุนสานด้วยไม้ไผ่ สวมครอบบนแม่แคร่คลุมศพ (ซึ่งทำแทนต่างหีบศพ)

3. การแต่งกายไว้อาลัย ลูกหลานผู้ตาย ต้องสวมเสื้อสีขาว ไม่มีแขน คาดผ้าขาวบนศีรษะ ตัวผืนเสื้อตัดเย็บแบบง่าย ๆ โดยนำผ้าฝ้ายมาทบเป็นสองชั้น ขาวเท่าลำตัวผู้สวมเจาะแหวนเนื้อผ้าเป็นคอเสื้อ สองข้างตัวผืนผ้า ใช้ด้ายเย็บเนาเปลาะให้ติดกันสำเร็จเป็นผืนเสื้อให้สวมทันที มีผ้าสี่เหลี่ยม

จัตุรัสพบทำให้เป็นสามเหลี่ยมชายธง ใช้ผืนผ้านี้คาดศีรษะ กางเกงขายนั่น ไม่จำกัด หญิงสวมผ้าขึ้นตามแบบเดิม ภาษาไทยทรงดำ เรียกว่า “ นุ่งเสื้อทกปกหัวขาว “

4. การร้องไห้หน้าศพ เป็นการร้องไห้รำพันแบบมีแบบแผน คือ ร้องไห้ตามศักดิ์ตามฐานะของแต่ละคน การร้องไห้ต้องร้องอย่างมีลีลารำพันเสียงต้องโหยหวน ผสมความโศกเศร้าเจียบเหงาวังเวง ทำให้ผู้ฟังเกิดความเศร้าตามไปด้วย มีข้อสันนิษฐานไว้ ๒ ประการ ในการร้องไห้หน้าศพ คือ เป็นการกล่าวถึงคุณงามความดี ของผู้ตายมาทบทวนให้คนอื่นฟัง อีกประการหนึ่งคือ เป็นการอาลัยถึงผู้ตายในฐานะลูกหลานญาติมิตรสหาย

5. พิธีบอกทาง ในวันรุ่งขึ้นหมอผี (นายเขย) จะมาทำพิธีบอกทางให้กับดวงวิญญาณของผู้ตาย เพื่อเดินทางกลับไปบ้านเกิด โดยหมอผี จะนั่งบนม้าหน้าโลงศพ ปักมิดเห็นบงายคมออกจากตัวไว้ข้างหน้าข้อมือของหมอผี และลูกหลานจะผูกด้วยดอกไม้ไฟ เพื่อเป็นเคล็ดไม่ให้ขวัญของตนตามผีไป หมอผีจะอ่านคำบอกทางเป็นภาษาไทยทรงดำ ที่คล้องจองกัน เนื้อความจะสรรเสริญคุณความดีของผู้ตาย บอกให้ผู้ตายรู้ว่าหมดหน้าที่ทางโลกแล้ว ให้ขวัญไปอยู่เมืองฟ้า แล้วบอกทางให้ผู้ตายเดินทางไปทีละย่าน ทีละถิ่น ผ่านที่ไหน ที่ไหนบ้าง โดยเริ่มออกจากบ้านของตนเอง หลังจากเสร็จพิธีบอกทาง ก็ให้ยกหีบศพ หันขวากับชื่อบ้านแล้ววางลง

จากนั้นให้ลูกหลานเดินเวียนศพจากซ้ายไปขวา ๓ รอบ แล้วออกเดินทางตรงทางเดิม จะมีหมอผีผู้หญิง ถือสวิงซอนปลา ทำท่าซออนปลาไปมา เพื่อเป็นเคล็ดว่าซออนขวัญของญาติ ไม่ให้ขวัญนั้นตามผีไป เรียกว่า "ซออนขวัญ

6. พิธีเก็บกระดูกและของเครื่องใช้ให้ศพ การส่งของเครื่องใช้ให้ศพ ภาษาไทยทรงดำ เรียกว่า เอ็ดแสบว ส่งของต่างๆ ที่ช่วยกันสร้างเพื่ออุทิศให้ศพนั้น แยกชนิดกันเป็นชนิดของ ผู้ชาย และชนิดของผู้หญิง

7. การส่งผี (ส่งของให้ผี) ญาติพี่น้องจะนำสิ่งของนำด้วยธงเสาหลวงเสื้อผ้าห่อแก้วทองคำ (ทำเป็นส่วนประกอบไว้) เมื่อไปถึงป่าแสบวก็ทำการเสี่ยงทายเสาที่สร้างบ้านโดยบ้านที่สร้างก็จะทำให้ต่างไปจากบ้านคนเช่นจากที่มุ่งหลังคาก็หายออกทำแบบหยาบๆได้ถุนบ้านชุดหลุมไว้ฝังไหกระดูกรอบๆบ้านทำรั้วด้วยไม้ไผ่สานหยาบๆปลูกพืชผักสวนครัวดอกไม้พ้อเป็นพิธีหน้าบ้านปักเสาหลวงผูกธงติดกับเสาหลวงหงส์มระย้าผูกไว้ปลายเสาเสื้อผ้าแขวนไว้กับเสาหลวงห่อแก้วจะพาได้ระหว่างหน้าบ้าน ผีกับเสาหลวงหมอผีจะนำกระดูกทั้งหมดห่อผ้าขาวใส่ลงในไหนำไปใส่ลงในหลุมได้ถุนบ้านผีมีเส้นไหมสีเหลืองโยงติดระหว่างปากไหกับบนบ้านผีปากไหปิดด้วยขามซึ่งทุบให้ปากบิ่นแล้วหมอผีก็บอกกล่าวถึงสิ่งที่อุทิศสิ่งของเหล่านี้ให้ผู้ตายญาติจะนำเหรียญเงินที่ทำด้วยดอกไม้ไฟไปแขวนรอบๆบ้านผีหมอผีนำเครื่องเช่นมาเช่นครั้งสุดท้ายแล้วบอกทางให้ไปเมืองฟ้ากลบดินให้มิดไหกระดูกญาติลูกหลานยืนเข้าแถวทำความเคารพผู้ตายเป็นอันเสร็จพิธีการส่งผี

8. พิธีเอาผีขึ้นเรือนเป็นพิธีนำผีญาติพี่น้องที่ตายไปแล้วนำขึ้นเรือนโดยเจ้าภาพจะบอกญาติๆว่าวันนั้นเวลานั้นจะเอาผีขึ้นเรือนเจ้าภาพจะต้องล้หมูเอาหัวหมูขาหมูหางหมูต้มแต่งเผื่อนมีเหล้าไก่พร้อมทำพิธีเช่นไหว้วิญญาณโดยญาติๆจะห่อข้าวเหนียวกับเนื้อเค็มมาหนึ่งห่อแยกห่อกัน (นอกจากเนื้อเค็มอาจเป็นไข่ต้มหรือปลาก็ได้) ห่อด้วยใบตองสดนำมามอบให้กับเจ้าภาพเจ้าภาพก็คอยรับข้าวห่อของเพื่อนบ้านด้วยความเคารพส่วนญาติใกล้ชิดของเจ้าภาพก็จะจัดของมามอบตามศักดิ์โดย

ของที่จะจัดเป็นหัวหมุดมเหศวรหมอพิธีจะทำพิธีเชิญวิญญาณของผู้ตายให้มารับเครื่องเซ่นไหว้จากวงศาคณาญาติพอถึงเที่ยงก็เสร็จพิธีเจ้าภาพจัดเลี้ยงอาหารแก่บรรดาญาติๆ มื้อกลางวัน

9. พิธีแผ้วเฮือนเป็นการชำระล้างเรือนให้สะอาดเพราะชาวไทยทรงดำถือว่าถ้ามีการตายเกิดขึ้นในบ้านๆนั้นจะไม่สะอาดบริสุทธิ์จึงต้องทำพิธีล้างเรือนโดยหมอพิธีผู้หนึ่งเป็นผู้ประกอบพิธีคือเรียกขวัญคนในบ้านทำการเสี่ยงทายโชคเคราะห์ของบ้านสิ่งของที่ต้องใช้ในพิธีมีดังนี้ผ้าขาวยาวผืนละ 2 เมตร 6 ผืนซึ่งแขวนไว้ในที่ต่างๆ

การบวช

การบวชถือเป็นสิ่งที่ช่วยอบรมสั่งสอน ให้เป็นคนดี ตลอดจนเป็นการทดแทนคุณพ่อแม่ที่ให้กำเนิดเพื่อให้พ่อแม่เป็นสุข และตัวผู้บวชเองก็จะได้มีโอกาสศึกษาธรรมวินัย สวดมนต์ภาวนาทำใจให้สงบ เป็นต้น

ประเพณีการบวชของไทยทรงดำก็จะคล้ายกับประเพณีการบวชแบบไทยซึ่งชายไทยหรือชาวไทยทรงดำเมื่อถึงเกณฑ์จะบวชพระหรือที่เรียกว่าอายุครบบวชคือ 20 ปีบริบูรณ์ผู้หลักผู้ใหญ่ก็จะจัดการให้บุตรหลานของตนทำการบวชเป็นพระภิกษุในพุทธ ศาสนาหลังจากเตรียมเครื่องบวชเช่น ไตรจักรสำหรับนาคพระอุปฌาย์และคู่สวด พร้อมเครื่องอัฐบริขารสำหรับพระเช่นบาตรร่ม อาสนะหมอนมุ้งนอกจากเครื่องใช้ในการบวชต่างๆ แล้วผู้จัดการบวชก็จะไปหาพระอุปฌาย์และเมื่อท่านรับจะบวชให้และกำหนดวันแล้ว(มักนิยม จัดเพียง 2 วันคือพิธีทำขวัญนาควันหนึ่งเรียกว่าวิสุกดิบ วันรุ่งขึ้นก็แห่นาคไปบวช) ก็จะเตรียมพิมพ์บัตรเชิญแจกญาติมิตร จากนั้นให้ผู้ที่จะบวชนำดอกไม้ ธูปเทียนแพใส่พาน ไปบอกกล่าวญาติที่นับถือที่เรียกกันว่า "การลาบวช" ช่วงเวลาที่นิยมบวชกันคือก่อนเข้าพรรษาการบวช ใช้เวลาบวชประมาณ 3 เดือน โดยก่อนหน้านั้นฝ่ายผู้บวชจะไปหาเจ้าอาวาสหรือพระผู้เป็น อุปฌาย์จะสอนให้ท่องบทสวดชานนาคก่อน

เมื่อถึงวันงานเจ้าภาพจะจัดงานสมโภชหรือที่เรียกว่า "ทำขวัญนาค" ก่อนบวช 1 วัน (แต่สมัยนี้มักทำขวัญนาคในช่วงเช้าแล้วทำพิธีบวชในตอนบ่ายเลยก็มี) ในการทำขวัญนาคนั้น "เจ้านาค" ซึ่งโกนหัวโกนคิ้วโกนหนวดโกนเคราตัดเล็บเรียบร้อยแล้วจึงนุ่งห่มด้วยเครื่องแต่งกายทั้งดงาม นุ่งจีบด้วยผ้ายกทองใส่เสื้อครุยยกทองสไบเฉียงทางไหล่ซ้ายสไบเฉียงทางไหล่ขวาคาดเข็มขัดตาล จากนั้นไปนั่งหน้าบายศรี หมอทำขวัญนาคก็จะอ่านคำทำขวัญนาคขึ้นตามทำนองตั้งแต่บทไหว้ บท ชุมนุมเทวดาบทนะโมบทไหว้ครูและบทคุณมารดาและบทเชิญขวัญนาค

ครั้นได้ฤกษ์ดีก็จะนำนาคเข้าชบวนแห่ไปที่วัดถ้าเจ้าภาพ มีฐานะดีก็จะจัดชบวนแห่อย่างใหญ่โตมีเถลิงกลอง ยาวและการละเล่นเล็กๆน้อยๆร่วมชบวนแห่นาค จะเดินไปหรือจะขี่คอคนหรือนั่งบนช้าง

การแต่งงาน

ชาวไทยทรงดำเรียกว่า “งานกินดอง” หรือ “งานกินหลง” ซึ่งมีความหมายว่างานเลี้ยงเพื่อความเกี่ยวดองเป็นญาติกันชายหนุ่มหญิงสาวไทยทรงดำเมื่อมีการรักใคร่ชอบพอกันถึงขั้นแต่งงานกันแล้วฝ่ายชายก็ส่งผู้ใหญ่ (เรียกว่าเจ้าแก่) ไปสู่ขอต่อพ่อแม่ฝ่ายหญิงเรียกว่า “ไปโลม” หรือ “ไปไ้โลม” คือการไปเจรจาสู่ขอโดยการนำหมากพลูบุหรี่ 2 ชุดพร้อมด้วยหญิงสาว 2 คนเป็นผู้ถือหมากพลู มงคลนี้เจ้าแก่และหญิงสาว 2 คนต้องสวมเสื้อให้ถูกต้องตามประเพณีถ้าเจรจาตกลงกันได้ก็นัดหมายเพื่อหมั้นหรือแต่งงานกันเลยก็ได้

ประเพณีการแต่งงานแต่โบราณของไทยทรงดำมี 4 ขั้นตอนคือ

1. ขึ้นไปหมั้นหมายไว้ก่อนเรียกว่า “ส่อง”
2. เมื่อหมั้นแล้วฝ่ายชายไปเยี่ยมฝ่ายหญิงได้บ้างเป็นการ “ไปหยามหอมมะปู” หมายถึงไปเยี่ยมหมากพลู (ของหมั้นที่ฝากไว้) เรียกว่า “สู่” คือไปมาหาสู่ในการไป “สู่” นี้บางทีพ่อแม่ฝ่ายหญิงอาจอนุญาตให้ฝ่ายชายเข้าห้องหอหลับนอนกับฝ่ายหญิงก็ได้ซึ่งเรื่องเช่นนี้ชาวไทยทรงดำไม่ว่ากันและไม่ถือกันเลย
3. การแต่งงานกันเรียกว่า “ส่ง” หรือ “นัดมือส่ง” หมายความว่าขั้นตอนที่ต้องส่งตัวเจ้าสาวให้แก่เจ้าบ่าวซึ่งต้องทำพิธีตองอีก
4. ถ้าแต่งงานกันแล้วยังไม่ส่งตัวเจ้าสาวและฝ่ายชายต้องไปทำงานรับใช้อยู่บ้านฝ่ายหญิงเป็นเวลา 1 – 5 ปีเรียกว่า “สา” หรือ “อาสา”

พิธีแต่งงาน เมื่อถึงกำหนดวันแต่งงานที่เรียกว่า “ส่ง” เจ้าบ่าวและญาติพี่น้องเพื่อนฝูงจะช่วยกันขนขึ้นหมากยาสูบใส่กะหล่ำมีเครื่องเรือนที่นอนของใช้ของขวัญนม 8 ถาดเหล้า 1 เทสำหรับเลี้ยงแขก 8 ขวดไว้สำหรับไหว้ผีเรือนพร้อมทั้งจัดสิ่งของหมูเหล้าไก่ขนมใส่กระจาดเป็นขบวนขึ้นหมากไปยังบ้านเจ้าสาวเมื่อถึงบ้านเจ้าสาวเจ้าบ่าวก็มอบเหล้า 1 ขวดไก่ต้ม 1 ตัวหมากพลูบุหรี่ให้เจ้าบ่าวนำไปใช้ผีเรือนเชิญพ่อแม่ญาติพี่น้องมาดูเป็นสักขีพยานทางบ้านเจ้าสาวก็จัดอาหารมาเลี้ยงแขกในตอนกลางวันกินอาหารเสร็จฝ่ายเจ้าบ่าวก็ทำพิธีไหว้ญาติข้างเจ้าสาว

การไหว้ญาติข้างเจ้าสาวจะมี “องลาม” (ผู้กล่าวนำ) เป็นผู้ทำให้ไหว้ญาติข้างฝ่ายเจ้าสาวซึ่งเจ้าบ่าวต้องหาเพื่อน 6 – 8 คนโดยทั้งหมดสวมเสื้อฮี (เสื้อใหญ่) ช่วงฮี (กางเกงขายาว) ยืนเข้าแถวเรียงหน้ากระดานเจ้าบ่าวจะต้องยืนเป็นคนที่ 2 เสมอใช้มือขวาจับแขนมือซ้ายไว้เวลาไหว้เอามือมาประสานกันแบบจีนแล้วทำวนๆเป็นวงกลมไปข้างหน้า 5 หรือ 8 ครั้งเสร็จแล้วกราบ 1 ครั้งเวลากกราบต้องแบมือทั้งสองวางบนพื้นก้นหน้าผากลงไปชิดมือแล้วยืนขึ้นเอามือขวาแตะมือซ้ายไว้รอไหว้ญาติคนต่อไปที่จะมารับไหว้ทำเช่นนี้ไปจนเสร็จการไหว้

เฉพาะการไหว้พ่อแม่ของเจ้าสาวผู้ทำให้ของเจ้าบ่าวจะกล่าวนำในการไหว้ทำนองว่าเจ้าบ่าวมาคุกเข่าไหว้ด้วยความเคารพขอให้พ่อท่านเป็นพ่อของข้าพเจ้าด้วยฝ่ายพ่อตาก็กล่าวให้ศีลให้พรตามธรรมเนียมให้อายุยืนท่ามาค้าขายขึ้นมีลูกมากฝ่ายเจ้าบ่าวก็จะกล่าวรับว่าจะอยู่กันจนแก่จนเฒ่าส่วนการไหว้ของเจ้าสาวจะมีเพื่อน 1 คนนุ่งผ้าขึ้นสวมเสื้อฮีตั้งผมเกล้าให้สูงเพื่อนเจ้าสาวก็แต่งตัวแบบเดียวกันแล้วไปไหว้ญาติฝ่ายเจ้าบ่าวเพื่อนเจ้าสาวจะคอยถือพานหมากพลูบุหรี่โดยเพื่อนเจ้าสาวจะเป็นผู้กล่าวคำนำไหว้ให้เมื่อไหว้ญาติกันหมดก็เสร็จพิธี**พิธีนั่งพานเทียนสู่ขวัญ**หรือที่ชาวไทยโซ่งเรียกว่า “นั่งบ้านเทียนสู่ขวัญ” เป็นพิธีทำขวัญเสี่ยงทายก่อนส่งคู่บ่าวสาวเข้าห้องหอจะทำในตอนส่งตัวเจ้าสาวไปบ้านเจ้าบ่าวแล้วก็ต้องไปไหว้ผีเรือนก่อนพอ 5 โมงเย็นฝ่ายเจ้าบ่าวจัดอาหารมาเลี้ยงญาติที่ไปร่วมงานส่งตัวเจ้าสาวสำหรับถาดอาหารของคู่บ่าวสาวจัดเป็นพิเศษได้แก่เหล้าไก่หมักกล้วยสุกน้ำเย็นและวางกำไลมือไว้ในถาดอาหารซึ่งถาดอาหารนี้เรียกว่า “พานขวัญ” เพื่อเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะได้รับประทานอาหารร่วมกันก่อนเข้าหอเวลาค่าญาติฝ่ายเจ้าสาวกลับแล้วญาติฝ่ายเจ้าบ่าวจะทำพิธีเสี่ยงเสี่ยงเทียนโดยจัดเทียนทำด้วยขี้ผึ้งอย่างดี 2 เล่มหนักเล่มละ 1 บาทจุดคู่กันให้ระหว่งนี้ผู้รู้ก็จะจับลำน่าอธิษฐานและอวยพรให้คู่บ่าวสาวจนถึงเวลา 4 ทุ่มเจ้าบ่าวเจ้าสาวเข้าหอก็เป็นการเสร็จพิธี

ในการเสี่ยงเทียนจะดูที่เปลวเทียนถ้ามีควันม้วนตัวเข้าหากันเป็นเกลียวแสดงว่าบ่าวสาวจะอยู่กัน
ยั่งยืน

ความเชื่อ/ศาสนา

พิธีเสนเหือน(เสนเรือน) เสนคือเซ่นไหว้ส่วนเหือนคือบ้านเรือนชาวไทเงี้ยวเชื่อว่า
บรรดาบรรพบุรุษและเครือญาติที่ล่วงลับไปแล้วจะกลับกลายเป็นผีและมาเฝ้าสภักดิ์รักษาลูกหลานที่
ยังคงมีชีวิตตั้งนั้นตามบ้านของชาวไทเงี้ยวจะกันห้องส่วนหนึ่งไว้เป็นห้องผีเรือนเรียกว่ากะล่อห้อง (บ้างก็
เรียกว่าห้องฮอง) เป็นที่รวมวิญญาณและเก็บรักษาปีบผีเหือนเป็นสมุดจดรายชื่อคนตายที่ร่วมตระกูล
นับถือผีเดียวกัน

การเสนเหือนเป็นการแสดงความกตัญญูและบอกกล่าวเชิญให้วิญญาณผีเรือนมา
ปกป้องดูแลให้คนในครอบครัวรวมทั้งหมู่เครือญาติให้อยู่เย็นเป็นสุข

ผีที่จะเชิญมาเป็นผีเรือนจะต้องเป็นผีดีคือตายในบ้านด้วยความชราหรือเจ็บป่วยใช้
หากตายโหงหรือตายในที่ไกลๆจากอุบัติเหตุถือว่าเป็นผีไม่ดีจะไม่เชิญมาเข้าเรือน

การเสนเหือนกระทำทุกๆ 2 – 4 ปีเดือนใดก็ได้ยกเว้นเดือน 5 เพราะเป็นช่วง
หน้าแล้งและเดือน 9 กับเดือน 10 เพราะช่วงเดือนนี้เชื่อว่าผีไปเฝ้าเทวดาจึงมารับอาหารเซ่นไหว้ไม่ได้

หากละเว้นไม่ทำพิธีเสนเหือนไปหลายปีทำให้ผิอดอยางจะเกิดสิ่งเลวร้ายภายใน
ครัวเรือนเช่นเจ็บป่วยหรือเคราะห์ร้ายบาดเจ็บต่างๆด้วยเหตุนี้เมื่อเกิดเหตุไม่ดีขึ้นชาวไทเงี้ยวจึงมักหวน
รำลึกถึงว่าตนขาดการเสนเหือน

การนับถือผีการนับถือผีจะ มีการบวงสรวงผีเป็นประจำ เช่น ผีบรรพบุรุษที่มุมหนึ่ง
ในบ้านจะใช้เป็นที่บูชาผีบรรพบุรุษ เรียกว่า“กะล่อห้อง”นอกจากนี้ยังมีการนับถือ“แกน”คือผู้ให้คุณ
และโทษผีแกนหรือผีฟ้าเชื่อว่าเป็นเทวดาอยู่บนฟ้า สามารถบันดาลความเป็นไปแก่มนุษย์ทั้งด้านดี
และด้านร้าย ต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามความประสงค์ของแกนเพื่อจะได้รับความเมตตาได้รับ
ความสุข

ผีบ้านผีเรือนเป็นผีที่คุ้มครองป้องกันบ้านเรือนให้ร่มเย็นเป็นสุขและอุดมสมบูรณ์อาจ
สิ่งสถิตอยู่ตามป่า ภูเขาหรือต้นไม้บางแห่ง ก็สร้างศาลให้อยู่บริเวณที่มีหลักเมือง ถือว่าเป็นเขตหวง
ห้ามใช้เฉพาะการประกอบพิธีเซ่นไหว้หรือที่เรียกว่า เสน เท่านั้น

ส่วนผีประจำหมู่บ้านให้อยู่ต่างหากเรียกว่า ศาลเจ้าปู่ หรือศาลตาปู่และต้องทำพิธี
เซ่นไหว้ทุกปีผีบรรพบุรุษเป็นผีของปู่ย่า ตายาย หรือพ่อแม่ที่ถึงแก่กรรมไปแล้วจะถูกเชิญขึ้นไว้บน
เรือน ณ ห้องผีเรือนหรือห้องของบรรพบุรุษที่เรียกว่ากะล่อห้อง และต้องจัดพิธีเซ่นไหว้ทุกปี เรียกว่า
พิธีเสนเรือน ผีป่าขวงและผีอื่น ๆ ที่สถิตอยู่ตามป่า ภูเขา แม่น้ำ หรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งหากคนทำให้ไม่
พอใจก็อาจลงโทษให้เจ็บป่วยได้เช่นกันความเชื่อในเรื่องขวัญ เชื่อว่าแกนเป็นผู้สร้างให้มนุษย์มาเกิด
และมีขวัญแต่ละคนติดตัวมาอยู่ในร่างกายรวม ๓๒ ขวัญ ซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า แต่ทำให้ร่างกาย
เคลื่อนไหวทำงานได้ ขวัญอาจตกหล่นหรือสูญหายได้ง่าย ถ้าตกใจหรือเจ็บป่วยขวัญจะไม่อยู่กับตัว จึง
ต้องทำพิธีเรียกขวัญ หรือสู่ขวัญ เพื่อให้ขวัญกลับมาอยู่ในร่างกายอย่างปกติสุขตามเดิม

ปาดตงข้าวใหม่พิธีปาดตงข้าวใหม่หมายถึงเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วก่อนจะได้กินข้าว
ใหม่จะต้องให้ผีเรือนมากินข้าวใหม่ก่อนเพื่อจะได้เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวสมัยก่อนชาว

ไทยทรงดำเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จจะทำพิธีป่าดงข้าวใหม่โดยเชิญญาติพี่น้องมาดื่มด้วยกันมาร่วมพิธีด้วยพิธีนี้เจ้าของบ้านจะเป็นผู้ทำพิธีและจะทำให้เสร็จภายในวันเดียว

ชาติพันธุ์ไท-ยวน

ก่อนปีพุทธศักราช ๒๓๔๗ คนไทยเชื้อสายไท-ยวนคนเมืองที่เคยมีความรุ่งเรืองในชื่อ "โยนกเชียงแสนนคร" มีบ้านเรือนอยู่ในเมืองเชียงแสน (ปัจจุบันคืออำเภอเมืองเชียงแสนจังหวัดเชียงราย) ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๓๔๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้าฯ ให้กองทัพเมืองหลวงนำลำปาง เชียงใหม่ และเวียงจันทน์ขับไล่พม่าออกไปจากเมืองเชียงแสนและทำลายเมืองเชียงแสนทิ้งพร้อมกันนั้นได้โปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายชาวเชียงแสนทั้งหมดโดยแบ่งให้กองทัพทั้งห้านำไปไว้ถ้ำเมืองดงกล่าวในส่วนที่ติดต่อกองทัพหลวงลงมากรุงเทพฯ ขณะที่ผ่านลุ่มแม่น้ำป่าสัก (บริเวณอำเภอเสาไห้) จังหวัดสระบุรีก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นส่วนหนึ่ง

พี่น้องไท-ยวนส่วนหนึ่งขอตั้งบ้านเรือนทำกินอยู่ถ้ำที่นั่นส่วนที่เหลือเดินทางมาพำนักชั่วคราวที่กรุงเทพฯ ระยะหนึ่งบริเวณบางขุนพรหมจากนั้นได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ราชบุรีบ้านไร่ที่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองออกไปจากตัวเมืองราชบุรีทางทิศตะวันออกเป็นแห่งแรกในการตั้งบ้านเรือนของชาวเมืองเชียงแสนต่อมารั้วเรือนมากขึ้นจึงขยายไปตั้งบ้านเรือนหาแหล่งทำกินอีกหลายพื้นที่

ในจังหวัดราชบุรีเช่นคูบัวดอนตะโกห้วยไผ่ ดอนแร่นหินกองห้วยปลาตุกหนองโพนางกะโด หนองปลาหมอรางบัวนาขุนแสนทุ่งหลวงหนองนกระเรียนที่นครปฐมเช่นบ้านทัพหลวงกาญจนบุรี เช่นบ้านรางสาลี่บ้านแปดหลังไทรโยคพุมุดพุเตย ฯลฯ

มีประชากรเชื้อสายไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรีประมาณ ๘๐,๐๐๐ กว่าคน ศิลปะประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างของคนไท-ยวนใน จังหวัดราชบุรีที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพชนจากอดีตถึงปัจจุบันยังได้ มีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องบางครั้งก็รุ่งเรืองบางทีก็เสื่อมถอยตามกระแสการบริโภควัฒนธรรมต่างชาติที่เขยื้อนรากลดลงอย่างไ้ก็ทำตามภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ได้รับการอนุรักษ์หวงแหนไว้ให้ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน

เมื่อไท-ยวนจากเมืองเชียงแสนมาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลคูบัวประมาณ ๒๐๐ ปีแล้ว (๒๕๔๗) ย้ายย้ายของพวกเราได้นำภูมิปัญญาการทอผ้าจากที่มีอยู่ในสายเลือดมาทอใช้นุ่มนวลเป็นเอกลักษณ์ของชาวไท-ยวนเมืองเชียงแสนต่อมาประมาณ ๖๐ กว่าปีแล้วลูกหลานไท-ยวนหันไปใช้ผ้าทอจากโรงงานจึงทำให้การทอผ้าจกลดน้อยลงเกือบสูญหายไปจากครัวเรือนจนกระทั่งในปีพ.ศ. ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๔๗ ด้วยความสำนึกที่ต่อการเชิดชูภูมิปัญญาของบรรพชนของตนให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั่วไปลูกหลานไท-ยวนในราชบุรีจึงได้ฟื้นฟู ศิลปะผ้าจากให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบต่อไป

ภาษา

ภาษาไท-ยวน เป็นภาษาของชาวท้องถิ่นไทยเหนือถิ่นหนึ่งควรเรียกว่าภาษาไตหรือภาษากนไต (คนไต) แต่เนื่องจากเรียกว่ายวนหรือโยนมาช้านานแล้วคำเรียกนี้จึงเป็นที่คุ้นเคยของคนทั่วไป ต่อมาสังคมล้าสมัยมีการมากขึ้นพบว่าแท้จริงแล้วในดินแดนล้านนาก็มีคนไทยหลายเผ่าพันธุ์ เช่นคนลัวะคนอาข่า (อีเก้อ) คนเมี่ยน (เย้า) คนกะเหรี่ยง ฯลฯ จึงเกิดการเรียกคนเมืองหรือคนที่มิใช่ชาวดอยมิใช่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในป่าเขาหากแต่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มก้อนในที่ราบลุ่มร่วมกันสร้างบ้านแปลง

เมืองเมื่อเรียกว่าคนเมืองภาษาของคนเมืองจึงเรียกว่าคำเมืองไปด้วย (ซึ่งคำมีความหมายเท่ากับ ภาษา)

การเรียกคำเมืองเพ็งมีขึ้นเมื่อประมาณร้อยกว่าปีมานี้เองแม่ในพงศาวดารก็เรียกประชากรของล้านนาว่าลาวหรือคนลาวหรือลาวล้านนาและเรียกลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงว่าลาวล้านช้าง

อีกคำหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับไทยยวนคือคำว่า **ไทยพายัพ** ดังเช่น ที่พระธรรมราชาวัตร (พุดตลิว) ได้ทำหนังสือ “หลักภาษาไทยพายัพ” ซึ่งก็คือภาษาคนยวนหรือภาษาของคนล้านนาแต่ท่านใช้ทิศพายัพ (ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ) มาเรียกเป็นชื่อภาษาคลายกับที่มีการใช้ทิศอีสาน (ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ) มาเรียกเป็นทั้งชื่อภาษาและเป็นทั้งชื่อคนไปในคราวเดียวกัน

การนำทิศมาเรียกเช่นนี้ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะของทิศคือที่กรุงเทพฯ เพราะมีการใช้ภาษาถิ่นกรุงเทพฯ เป็นภาษากลางหรือภาษาราชการ

ดังที่กล่าวมานี้เมื่อระบุถึงภาษาไทยยวนจึงหมายถึงภาษาถิ่นของคนในอาณาจักรล้านนา กลุ่มหนึ่งเทียบได้กับภาษาคนเมือง (คำเมือง) หรือภาษาไทยพายัพแต่เนื่องจากชาวไทยยวนราชบุรีได้จากถิ่นฐานเดิมมากกว่าสองร้อยปีลูกหลานสืบตระกูลมาหลายชั่วอายุภาษาที่เคยใช้มาแต่เดิมประกอบกับมาอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ๆ รวมถึงระบบการศึกษาทำให้ชาวไทยยวนรุ่นใหม่ใช้ภาษาของบรรพบุรุษน้อยลง

อย่างไรก็ดีผู้สูงอายุชาวไทยยวนราชบุรีในหลายๆ ชุมชนยังสื่อสารกันด้วยภาษาไทยยวนเป็นปกติวิสัยเมื่อมีแขกต่างท้องถิ่นเข้าไปในชุมชนหรือหมู่บ้านผู้อาวุโสเหล่านั้นก็สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยกลางได้และมีสำเนียงไทยยวนปะปนในน้ำเสียงนับเป็นเสน่ห์ที่สืบทอดของชาวท้องถิ่น อีกทั้งผู้สูงอายุเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตและความรู้มากมายโดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมการงานแบบพื้นบ้านหากบรรดาบุตรหลานและผู้ที่จะเวียนไปเยี่ยมเยียนชุมชนชาวไทยยวนมีโอกาสได้พูดคุยและซักถามเรื่องราวต่างๆ จากผู้อาวุโสนอกจากจะเป็นการเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างคนต่างวัยแล้วยังเป็นการสืบทอดมรดกทางภาษาและแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตได้อีกทางหนึ่งด้วย

การแต่งกาย

การแต่งกายที่จำแนกให้รู้ได้ว่าเป็นแบบอย่างของชาวไทยยวนแต่ดั้งเดิมถ้าเป็นหญิงสูงวัยมักนุ่งผ้าถุงสีดำขลิบตีนชั้นสีแดงและใช้ผ้าแถบกว้างประมาณหนึ่งศอกยาวประมาณว่าห่มรอบอกถ้าแถบนี้นิยมทำสีดำหรือบ้างก็เป็นสีแดงหรือทำสีพื้นสีดำหนึ่งแล้วทอชายผ้าให้เป็นอีกสีหนึ่งเช่นตรงกลางผ้าสีแดงชายทั้งสองข้างเป็นสีไพล (สีอย่างเนื้อในของหัวว่านไพลคือเป็นสีเขียวเหลืองซึ่งในอดีตนิยมกันว่าเป็นสีทั้งดงามมาก) วิธีใช้คือห่มหรือคาดด้านหลังแล้วอ้อมมาจรดกันบริเวณอกด้านซ้ายกลัดหรือเหน็บให้เหลือชายผ้าทั้งสองด้านห้อยลงแต่ถ้าเวลาออกงานก็มักสวมเสื้อคอกลมแขนกระบอกสามส่วนแผ่อกกลัดรัดคุม

ที่อยู่อาศัย

ชาวไทยยวนนั้นมีวัฒนธรรมอยู่ตามพื้นราบไม่ใช่อยู่นอกดงหรือป่าเขา รูปแบบของสิ่งปลูกสร้างเพื่ออยู่อาศัยจึงเหมือนชาวไทยกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่พื้นราบด้วยกันคือมีหลักการสร้างเรือนยกพื้นสูงเพื่อใช้พื้นที่ใต้ถุนเรือนเป็นทั้งคอกสัตว์เลี้ยงเช่นวัวควายและทำงานจักสานหรือทอผ้าเป็นต้น

เมื่อครั้งที่อยู่ล้านนาชาวไทยยวนมีค่านิยมว่าชาวบ้านไม่ควรสร้างเรือนด้วยไม้จริงเต็มหลังจะใช้ไม้จริงทำเสาหรือกระดานพื้นส่วนฝาจะใช้ผ้าซั้ว (ผ้าไม้สาน) ถ้ามัวจะมีเงินมากก็ไม่ควรสร้าง

เพราะชาวบ้านจะจินตนาการว่าทำที่อยู่เกินวาสนาหรือขัดเทียมเจ้านายส่วนการสร้างด้วยไม้จริงเต็มหลังจะเป็นของชนชั้นสูงในสังคมข้อจำกัดทางธรรมเนียมนิยมนี้เริ่มคลี่คลายเมื่อรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเพราะยุคนั้นได้เปิดประเทศรับเอาแนวคิดและวิทยาการใหม่ๆเข้ามาใช้มีบริษัทต่างประเทศมาสัมปทานไม้ไทยสามัญชนที่ทำการค้าหรือทำงานร่วมกับบริษัทต่างประเทศก่อให้เกิดรายได้ส่งผลถึงการจัดสร้างบ้านเรือนให้ทัดเทียมกับผู้มีบรรดาศักดิ์

ชาวไทยยวนที่เคลื่อนย้ายมาอยู่ราชบุรีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ก็ยังคงนำคตินิยมนี้มาด้วยคือสร้างบ้านด้วยไม้จริงไม่เต็มหลังต่อมาบ้านเมืองพัฒนามากขึ้นเมื่อมีทรัพย์มากพอจัดซื้อหาวัสดุที่คงทนมาทำบ้านของตนเองพัฒนาการทางรูปแบบของเรือนไทยยวนราชบุรีจึงเป็นไปตามกลุ่มคนภาคกลางคติที่ว่าสามัญชนไม่พึงสร้างบ้านใหญ่ด้วยไม้จริงก็ลดลงเพราะการที่สามารถสร้างบ้านด้วยไม้จริงเป็นการแสดงออกทางฐานะประการหนึ่ง

นอกจากบ้านที่เป็นเรือนนอนแล้วบ้านของชาวไทยยวนราชบุรีก็ยังคงหลักการใช้สอยเดิมๆ คือประกอบด้วยครกมอ (ครกกระเดื่อง) หลอมข้าว (ยุ้งข้าว) และครัวไฟอีกทั้งยังมีคากล่าวว่า**ข้าวอยู่เหนือเกลืออยู่ใต้**หมายถึงมักสร้างยุ้งไว้ตอนเหนือและสร้างครัวไฟไว้ทางใต้ของเรือนแต่ก็เชื่อว่าทุกครัวเรือนจะต้องเป็นเช่นนี้ได้ทั้งหมดเพราะสภาพภูมิประเทศของราชบุรีไม่เหมือนสมัยอยู่ในลำนานาในอดีตชาวบ้านจะใช้น้ำจากสระน้ำประจำหมู่บ้านบางครัวเรือนไม่มีครกกระเดื่องของตนเองแต่ก็สามารถไปใช้กับเพื่อนบ้านได้

บ้านไทยยวนมักสร้างร้านน้ำไว้ประจำเรือนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องมีและเป็นเอกลักษณ์ของการกินอยู่โดยจัดสร้างไว้ใกล้ครัวหรืออยู่ใกล้กับบันได

ส่วนประกอบอีกอย่างหนึ่งคือเต็นหรือชานเรือนเป็นส่วนที่อยู่สูงกว่าชานบันไดยั้งในเขตชนบทเต็นนับว่าเป็นพื้นที่อเนกประสงค์ถ้าแขกผู้ใหญ่มาพบเจ้าของเรือนจะนั่งชานบันไดให้แขกนั่งบนเต็นเพราะเป็นระดับที่สูงกว่าแต่ถ้าแขกผู้น้อยมาเยือนเจ้าของเรือนจะนั่งบนเต็นส่วนแขกจะนั่งบนชานบันไดหากครัวเรือนใดที่มีลูกสาวเมื่อมีหนุ่มมา “แอว” ก็มักใช้เต็นเป็นที่พบปะสนทนากันโดยหญิงสาวจะนั่งทำงานเช่นกรอไหมปั่นฝ้ายไปด้วยแต่ถ้าเป็นการแอวสาวเป็นหมู่บรรดาหญิงสาวรวมถึงแม่ร้างนางหม้ายจะไปรวมตัวกันทำงานตอนกลางคืนบริเวณลานหน้าบ้านแทนเรียกว่าลงช่วงนอกจากนี้เต็นยังเป็นที่นอนของชายหนุ่มลูกเจ้าของเรือนเช่นเมื่อกลับมาจากไปแอวสาวบ้านอื่นมาก็ขึ้นมานอนบนเต็นได้เลยโดยไม่ต้องรบกวนใครๆให้ต้องเปิดประตูรับ

วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ทางสังคมของชาวไทยยวนราชบุรีได้ปรับเปลี่ยนและมีพัฒนาการไปตามยุคสมัยส่งผลถึงรูปแบบการสร้างบ้านเรือนให้สอดคล้องกับการใช้สอยในชีวิตประจำวันดังนั้นเมื่อกล่าวถึงเอกลักษณ์ของการสร้างที่อยู่อาศัยจึงจำต้องกล่าวถึงสมัยอดีตส่วนในปัจจุบันนี้บ้านเรือนไทยยวนราชบุรีมีรูปทรงหลากหลายขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจและรสนิยมของเจ้าบ้านจนไม่สามารถระบุได้ถึงบ้านเรือนแบบไทยยวนแท้ได้

การละเล่น

1) **จ้อย** เป็นการเล่นชนิดหนึ่งลักษณะมุขฐานะคือเป็นการเล่าเรื่องสืบทอดกันมา เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็น 2 ประเภทคือประเภทคำสอนเช่นจ้อยปู่สอนหลานเนื้อหาจะเป็นการร้องเกี่ยวกันระหว่างหนุ่มสาวมักใช้ร้องเล่นกันในเทศกาลต่างๆ

2) **ต่อไก่** เป็นการเล่นยามว่างหลังฤดูทำนาของพี่น้องชาวไทย-ยวนการเล่นต่อไก่จะแบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่ายคือฝ่ายชายและฝ่ายหญิงอุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ส้อมไก่และผ้าคลุมส้อมไก่วิธีการเล่นตัวแทนฝ่ายหนึ่งจะเข้าไปอยู่ในส้อมที่มีผ้าคลุมไว้ทำที่เป็นไก่ที่ถูกจับไว้ฝ่ายตรงข้ามคอยปฏิบัติตามคำสั่งแล้วจะขอให้ทำอะไรอาจขอให้รำร้องหรือแสดงท่าทางต่างๆถ้าทายชื่อผิดก็เปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นไก่ในส้อมแทนผลัดเปลี่ยนกันทายต่อไป

3) **ผีอึ่ง** หรือผีกะลา เป็นการเล่นอีกอย่างหนึ่งโดยคัดเลือกผู้ที่จะยอมให้ผีเข้าปิดตาแล้วนั่งบนกะลาคนอื่นๆนั่งเรียกผีให้เข้ามาสิงเมื่อผีเข้าสิงแล้วก็จะประคองตัวมานั่งเพื่อจะถามเรื่องราวต่างๆหรือจะให้ร้องรำทำเพลงตามแต่จะนึกสนุก

4) **ผีสุม** วิธีเล่นคล้ายผีอึ่งหรือผีกะลาเพียงแต่เปลี่ยนอุปกรณ์จากกะลาเป็นส้อมวิธีเล่นให้ผู้ที่จะให้ผีเข้านั่งบนส้อมคนอื่นๆร้องว่า “นางสุมเอ๋ยสุมบงสุมหนองสุมปลาในคลองแม่ทองสุมเอ๋ย” ร้องหลายๆเที่ยวจนกว่าผีจะเข้าเมื่อผีเข้าสิงแล้วก็จะถามเรื่องต่างๆอาจเป็นเรื่องทำนายทายทักเนื้อคู่โชคชะตาต่างๆ

5) **ผีมะกัก** อุปกรณ์ใช้มะกักซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมเส้นฝ้ายสำหรับทอผ้านามะกักมาตกแต่งแขนขานำไม้สอดในมะกักนำไปแขวนไว้กลางทุ่งนาพร้อมเครื่องเช่นผีประกอบด้วยข้าวหน้าหม้อ 1 ปั้นไข่ต้ม 2 ฟองหมากพลูดอกไม้รูปเทียนทั้งมะกักไว้ 3 – 4 คั่นเผ่าสังเกตจนเห็นว่ามะกักเริ่มแกว่งไปมาแสดงว่าผีเข้าแล้วจึงเชิญมะกักมาสู่ช่วงบ้านแล้วถามเรื่องต่างๆเช่นการทำนายทายทักดวงชะตาเนื้อคู่

การเกิด

เมื่อมีเด็กเกิดในบ้านหมอดำแยจะนำเด็กใส่กระดังใช้ผ้าสีขาวผูกสะดือหากใช้ผ้าสีดำเชื่อว่าจะทำให้เป็นคนใจดำแล้วนำเด็กในกระดังมาเล่นที่หัวบันไดเพื่อเรียกขวัญกระดูกจะมีแหหรือตาข่ายครอบไว้ด้วยความเชื่อมาแต่โบราณว่าเด็กออกใหม่ๆจะมีเลือดบอบมันชอบเวลาแม่ของเด็กกอดไปก็จะมีตาข่ายครอบไว้เหมือนกันเมื่อจะอยู่ในกระดัง 3 – 7 วันถ้าให้ลูกเป็นคนเย็บผ้าก็เอาเข็มมาใส่ในกระดังหรืออยากให้เป็นช่างก็เอาสิ่งของใส่ลงในกระดังเด็กบางคนก็ไว้จุกบางคนก็ไว้เปียเพื่อไม่ให้เป็นโรคเมื่อเด็กอายุครบ 1 เดือนก็จะโกนผมไฟส่วนมากปู่ย่าตายายจะเป็นคนช่วยดูแลสั่งสอนลูกหลานพ่อแม่ต้องไปช่วยกันทำมาหากินพอพี่โตเลี้ยงน้องได้ก็ให้เลี้ยงเพราะแม่ต้องออกไปทุ่งนาไปไร่ไปสวนพอถึงเวลาน้องจะกินนมก็อุ้มพากันไปหาแม่

การตาย

พิธีศพของชาวไทยยวนใช้การฝังหรือเผาก็ได้ส่วนใหญ่นิยมเผาไม่ฝังการเผานำศพไปเผาในป่าเพื่อนบ้านช่วยกันรื้อฟากบ้านมาทำโลงมีการสวดตามธรรมดาหากตายโหงเขาจะไม่เผาจจะฝังไว้ถ้ารู้ว่าบ้านไหนมีคนตายชาวไทยยวนจะหยุดงานของตนเพื่อมาช่วยกันจัดงานศพจนกว่าจะเผาศพเก็บศพเสร็จการเก็บศพอาจเก็บไว้ 3, 5, หรือ 7 วันแล้วแต่งบประมาณของญาติถ้าญาตินำศพไว้ที่บ้านเพื่อนบ้านจะไปอยู่เป็นเพื่อนศพพระมาทำพิธีตอนเย็นแล้วกลับตอนกลางคืนมีการร้องเพลงสวดผีเป็นภาษา ยวนคืนแรกๆมีผู้ชายมาสวดมานั่งกินเหล้าสวดนานประมาณครึ่งคืนแต่จะสวดก็วันขึ้นอยู่กับญาติที่จะเก็บศพได้มีการเก็บกระดูกและใส่โกฏไว้ที่บ้านเหมือนคนไทยและมีการทำบุญ 100 วัน

การบวช

ชาวไทยยวนมีการบวชตามประเพณีเช่นกันการเตรียมงานเกี่ยวกับการบวชจะต้องทำกันเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านมาช่วยกันเพื่อจะได้บุญร่วมกันเช่นการย้อมผ้าขาวเป็นผ้าสีที่พระใช้การทำอาหารเลี้ยงกันการดำข้าวเพื่อใช้ในงานบวชการทำเครื่องบวชของนาคเช่นการทอผ้าไหมให้นาคเตรียมกำไลขาค้อมหัวเป็นต้นนาคจะนุ่งผ้าม่วงเป็นผ้าไหมสีม่วงผ้าแพรแต่ปัจจุบันเปลี่ยนมานุ่งผ้าขาวกางเกงขาวแต่ตรงปลายขาเป็นผ้าจกผ้าคลุมหัวจะตัดเป็นผ้าสี่เหลี่ยมมีลูกปัดห้อยลงมาสวยงาม

การแต่งงาน

การแต่งงานของไทยยวนหรือที่เรียกว่า“กินดอง” จะเริ่มตั้งแต่หนุ่มสาวรักใคร่ชอบพอกันแล้วฝ่ายชายไปบอกพ่อแม่ให้มาสู่ขอฝ่ายสาวโดยหาเถ้าแก่เรียกว่า“พ่อสื่อ” เป็นผู้ไปสู่ขอฝ่ายหญิงการไปสู่ขอนี้เรียกว่า“เตาะสาว” หากทั้งคู่ตกลงปลงใจก็จะไปขอฤกษ์แต่งงานจากพระผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือเมื่อถึงวันแต่งงานที่ชาวไทยยวนเรียกว่า“กินดอง” ฝ่ายชายต้องจัดขันหมากซึ่งเป็นพานสูงหรือหรือขันโตกประกอบด้วยหมากเต้าปูนเต้ายาพลูสีเสียดและมีดฮ่อมโอง (มีดเล็กที่ทำเพื่อใช้ในพิธีแต่งงานโดยเฉพาะ) ใช้ผ้าคลุมแล้วให้คนถือนำขบวนไปบ้านเจ้าสาวและกระทำพิธีที่บ้านของฝ่ายหญิง

ในพิธีกินดองจะมีหมอสวดขวัญเพื่อกระทำพิธีสู่ขวัญผูกข้อต่อแขนและสมานญาติผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีพิธีไหว้ผีบ้านที่เรียกว่า“ไขว่ผี” ทั้งที่บ้านเจ้าสาวและบ้านเจ้าบ่าวเพื่อเป็นการบอกกล่าวผีบ้านให้คุ้มครองคู่บ่าวสาวให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขหลังจากทำพิธีครบถ้วนแล้วฝ่ายเจ้าสาวจะต้องเชิญญาติพี่น้องทั้งสองฝ่ายร่วมงานเลี้ยงอาหารเย็นและอาหารเช้าที่เรียกว่า“พาแลง-พาบาย”

ความเชื่อ/ศาสนา

จากการสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของไทยยวนพบว่าทุกครัวเรือนของชาวไทยยวนยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชนเช่นสรวง (เลี้ยงผี) เช่นเมื่อลูกสาวบ้านใดแต่งงานหรือทำผดผีจะต้องไปบอกกล่าวหรือขอขมาผีประจำตระกูล (ผีบรรพชน) ผีแต่ละตระกูลชอบเครื่องเช่นไม่เหมือนกันบางตระกูลชอบขนมหวานบางตระกูลชอบเหล้ามะพร้าวอ่อนแต่ละตระกูลจะมีผู้รับเป็นเจ้าพิธีลูกหลานผู้ใดต้องการจะเช่นสรวงก็ต้องนำเครื่องเช่นไปให้เจ้าพิธีเป็นผู้ทำพิธีบริวรสรวง

ตามปกติแต่ดั้งเดิมผู้ที่มีผีประจำตระกูลผีเดียวกันจะนัดพบรวมญาติเพื่อทำพิธีไหว้ผีประจำตระกูลของตนและมีการกินเลี้ยงสังสรรค์ซึ่งเรียกว่ากินปางใหญ่แต่ถ้าปีใดมีเดือนแปดสองหนปีนั้นก็จะกินปางใหญ่กันอีกมีคำพูดเพื่อเตือนเวลาให้กินปางใหญ่ว่า “สองปีฮามสามปีเลี้ยง”

การเปลี่ยนแปลงความเชื่อของไทยยวนจากการยึดมั่นในวิถีชีวิตอย่างเคร่งครัดไปสู่ความหย่อนยานการนับถือผีบรรพชนได้รับการละเว้นและในที่สุดความเชื่อในคติดั้งเดิมอาจจะหายไปจากวิถีชีวิตไทยยวนราชบุรีในเวลาอันใกล้ถ้าหากลูกหลานยังไม่มีความสำนึกถึงสายเลือดต้นตระกูลและพระคุณของบรรพชน

บุญกลางบ้าน หรือการทำบุญกลางบ้านเป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อถือว่ามนรอบปีหนึ่งๆชุมชนหมู่บ้านซึ่งประกอบไปด้วยหลายครัวเรือนและในแต่ละครัวเรือนอาจจะมียุคนไปทำให้ “ผดผี” จนผีต้องมาทำร้ายด้วยรูปแบบต่างๆเช่นทำให้เกิดความเจ็บไข้ไม่สบายสัตว์เลี้ยงล้มตายนอกจากจะแก้ไขปัญหากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นรายกรณีแล้ววิธีการหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้ชาวไทยยวนในชุมชนคือการทำบุญกลางบ้านหรือเป็นพิธีกรรมเพื่อปัดรังควานให้ห่างหายไปจากหมู่บ้านนั่นเอง

ชาวไทยยวนราชบุรีตำบลหนองปลาหม้ออำเภอบ้านโป่งกำหนดเอาวันแรม 8 ค่ำเดือน 6 ของทุกๆปีเป็นวันทำบุญกลางบ้านโดยทุกครัวเรือนจะทำกระทงเสียบาลหรือกระบะทำจากกาบต้นกล้วยทำเป็นสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมก็ได้ในระยะหลังบางครัวเรือนใช้ลังกระดาษตัดให้เหลือเป็นขอบกระบะไว้สักระยะหนึ่งแทนการทำจากกาบกล้วยก็มี

ภายในกระบะจะบรรจุของกินเช่นข้าวสารหัวหอมหัวกระเทียมเกลือพริกแห้งข้าวสุกซึ่งปั้นเป็น 3 ก้อนแต่ละก้อนทำให้มีสีต่างกันคือสีดำโดยการนำไปคลุกกับหม้อม (หม้อมือคือเขม่ากันหม้อที่เกิดจากการทุบด้วยไฟฟืนคนในอดีตนานำไปป้ายหน้าเด็กคลอดใหม่ด้วยเชื่อว่าจะทำให้ผีไม่ยักได้เด็กเอาไปเป็นลูกหรือใช้คลุกข้าวใช้เช่นผิคนั้นมีการใช้ผิโดยเขียนเป็นดินหม้อมือ) สีแดงได้จากการคลุกกับปูนและสีเหลืองคลุกด้วยขมิ้นหากมีอาหารอื่นใดที่ต้องการเพิ่มไว้เป็นพิเศษสามารถบรรจุไว้ในกระทงใบตองหรือใส่ลงไปกระบะ

สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือต้องมีรูปปั้นหุ่นคนและสัตว์เลี้ยงทำจากดินเหนียวหรือบ้างก็ทำจากดินน้ำมันโดยทำตามจำนวนคนในครัวเรือนส่วนสัตว์เลี้ยงที่สำคัญคือวัวควายหรือม้าทำเพียง 2 – 3 ตัวก็ได้

พิธีงานจะจัดขึ้นที่ศาลากลางบ้านหรือปะรำชั่วคราวที่ชาวบ้านร่วมกันจัดทำขึ้นบางแห่งอาจอยู่ใกล้กับศาลปู่ตาหรือเทพารักษ์ประจำหมู่บ้านในตอนเย็นของวันแรม 7 ค่ำจะเชิญพระ 9 รูปมาเจริญพระพุทธมนต์ครั้นรุ่งเช้าแรม 8 ค่ำชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรบางชุมชนจะถวายจังหันเลี้ยงพระในตอนเช้าต่อจากนั้นจึงทยอยนำกระบะที่เตรียมไว้ไปวางไว้ที่ศาลปู่ตาพร้อมกับกล่าวบนบานให้ปู่ตาเทพารักษ์คุ้มครองขจัดภัยให้ทางหาย

รูปแบบการจัดงานพิธีนี้แสดงให้เห็นการรับเอาพุทธศาสนาพร้อมกับยังคงนับถือผีโดยการโยงพิธีทางศาสนาให้มีบทบาทแทรกอยู่ในพิธีอย่างผสมกลมกลืน

หลักความเชื่อที่กระทำในพิธีนี้ก็คืออาหารและของกินต่างๆที่ใส่ไว้ในกระบะเพื่อให้เป็นเสบียงแก่ผีส่วนหุ่นรูปปั้นของคนและของสัตว์เลี้ยงที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเกษตรกรรมของชาวไทยยวนนี้เป็นารมอบให้ผีเพื่อที่ผีจะได้ไม่มารังควานหรือก่อวุ่นให้เจ็บไข้หรือล้มตายเมื่อไม่มีผีตนใดมากระทำเบียดเบียนชาวบ้านก็จะอยู่สุขสบาย

นอกจากความเชื่อมั่นและความสุขสบายใจที่ได้ทำบุญกลางบ้านร่วมกันแล้วสิ่งที่เป็นผลพวงตามมามีคือการแสดงออกถึงการเป็นหมู่กลุ่มของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ความเชื่ออื่นๆของชาวไทยยวนราชบุรี

- ชาวไทยยวนราชบุรีทำแกงบอนด้วยการนำก้านบอนอ่อนมาลอกเอาเปลือกชั้นนอกออกขณะที่ลอกหรือหั่นเป็นท่อนๆห้ามพูดว่าคันเชื่อว่าจะทำให้แกงบอนหมอนั้นทำให้คนกินคันปาก
- ในงานศพไม่ทำอาหารที่เป็นเส้นเชื่อว่าจะเป็นสายโยงใยชักพาให้คนตายตามกันไปเรื่อยๆ
- ของแสลงที่ผู้ป่วยต้องงดเว้นเช่นหน่อไม้ต้องผัดกะหล่ำมดขุ่นข้าวเหนียวเป็นต้นของกินเหล่านี้จะทำให้อาการป่วยกำเริบหนัก
- การรักษาโรคด้วยวิธีบริกรรมคาถาเช่นใช้มีดขูดขนบั้งที่ติดมาด้วยบริกรรมคาถาแล้วขว้างจะหลุดออกหมด

ชาติพันธุ์ไทยมอญ

ชาวมอญนับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่ยังอยู่ในประเทศพม่าโดยมีหงสาวดีเป็นเมืองหลวงครั้งเมื่อย้ายถิ่นหนีภัยมาอยู่ในแดนสยามการนับถือพระพุทธศาสนาก็ยังคงมั่นเมื่อปักหลักรวมพลตั้งเป็นชุมชนขึ้นที่ใดก็มักจะสร้างวัดเป็นศูนย์รวมใจเช่นเดียวกับชาวมอญลุ่มน้ำแม่กลองหลักฐานการสร้างวัดม่วงอำเภอบ้านโป่งอันเป็นวัดแห่งหนึ่งในอีกหลายวัดขอชุมชนมอญอำเภอบ้านโป่ง-โพธารามว่ามีการสร้างเมื่อปีพ.ศ. 2223 ต่อมาพบหลักฐานจารึกในคัมภีร์หมายเลข 321 ขึ้นที่วัดม่วงความนั้นว่าผู้จารชื่ออุตตะมะเป็นชื่อขณะที่ยังเป็นพระจารเอาไว้ในวัดม่วงแล้วเสร็จเมื่อตะวันบ่ายวันศุกร์แรม 6 ค่ำเดือน “ศักราช 1000” หรือพ.ศ. 2181

ตัวเลขศักราชที่เป็นทางการว่าวัดม่วงสร้างเมื่อพ.ศ. 2223 กับที่ค้นพบใหม่คือพ.ศ. 2181 นั้นต่างกันหากศักราชใหม่เป็นจริงแสดงว่าวัดม่วงบ้านโป่งต้องสร้างมาก่อนปีพ.ศ. 2181 เพราะอย่างน้อยต้องมีวัดมาแล้วก่อนที่จะมีพระภิกษุชื่ออุตตะมะมาจารเรื่องราวไว้ในใบลานแต่ประเด็นสำคัญก็คือชาวมอญได้ร่วมกันสร้างวัดเพื่อเป็นศูนย์รวมใจและวัดก็ได้มีบทบาทต่อสังคมของชาวมอญเสมอมา

ภายหลังที่มีชาวมอญจากถิ่นอื่นๆ เช่นจากกรุงเทพฯ ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ มาอยู่อาศัยร่วมกับชาวมอญยุคบุกเบิกโดยมาอยู่กับหมู่เครือญาติมาแต่งงานเป็นเชยหรือสละให้กับชาวมอญด้วยกันรวมถึงการหนีภัยสงครามจากการทิ้งระเบิดที่กรุงเทพฯ สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงทำให้ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลองขยายตัวเป็นลำดับ

ต่อมาเมื่อการคมนาคมและระบบชลประทานมีการพัฒนามากขึ้นเช่นการตัดถนนเข้าสู่ชุมชนการสร้างทางรถไฟผ่านการสร้างเขื่อนเขาแหลมในเขตจังหวัดกาญจนบุรีส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมอญราชบุรีในเขตบ้านโป่งและโพธารามมีคนในชุมชนออกไปทำงานรับจ้างต่างท้องที่และมีคนต่างท้องที่มาอยู่ในชุมชนแต่ชาวมอญโดยเฉพาะที่บ้านม่วงอำเภอบ้านโป่งและตำบลคลองตากุดอำเภوپोธารามเป็นแหล่งชุมชนมอญที่ยังคงรักษาขนบประเพณีมอญไว้ได้ค่อนข้างมาก

ชุมชนบ้านม่วงนี้มีวัดม่วงเป็นศูนย์กลางวัดม่วงเจริญมากเพราะหลวงปู่เข็มเป็นองค์อุปถัมภ์ตอนนั้นองค์เดียวชาวมอญชาวกระเหรี่ยงตอนเหนือลุ่มน้ำแม่กลองขึ้นไปถึงเมืองกาญจนบุรีล่องแพมาบวชบางคนก็มาหาเจ้าภาพชาบบ้านม่วงให้บวชให้คนลาวจากหนองปลาหมอและชาวมอญสองฝั่งตอนบนก็บวชที่วัดม่วงกัน

ผู้เขียนนิรนามบันทึกภาพประวัติศาสตร์พื้นบ้านบางเสี้ยวไว้ในหนังสือ 80 ปีศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สุเฑาะค์เสนา หน้า 194 ช่วยให้เกิดมโนภาพถึงการพึ่งพาและปรองดองกันของคนหลากหลายวัฒนธรรมที่มีพระสงฆ์เป็นแกนกลางและในย่อหน้าต่อมาได้กล่าวว่า “ชาบบ้านม่วงต่างให้ความเคารพท่านเจ้าอาวาสวัดม่วงมากเมื่อมีเรื่องราวคดีความกันถ้าได้รับการว่ากล่าวจากท่านมักจะยุติชาบบ้านม่วงจึงอยู่กันอย่างสันติไม่ค่อยมีปัญหาในการอยู่ร่วมกันในชุมชน”

ภาษา

ชาวมอญมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเองอักษรมอญมีอิทธิพลต่อระบบการเขียนของภาษาอื่นๆ ในรัฐไทยสมัยสุโขทัยก็ได้แบบอย่างจากอักษรมอญแปลงรูปแล้วนำมาเขียนภาษาไทยในปัจจุบันนี้ภาษาพม่าภาษาไทใหญ่ภาษากระเหรี่ยงได้นำเอาอักษรมอญไปเขียนภาษาของตนโดยมิได้ดัดแปลงแต่เลือกเอาบางอักษรแล้วคิดระเบียบวิธีการเขียนและการออกเสียงตามอย่างภาษาของตน

ชาวมอญราชบุรีเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังรักษาวัฒนธรรมภาษาไว้ได้ค่อนข้างมากโดยเฉพาะในหมู่ผู้สูงอายุที่ยังคงสื่อสารกันด้วยภาษามอญ

ปัจจุบันนี้ยังหาภาษามอญถิ่นที่ถือว่าเป็นมาตรฐานไม่ได้เช่นถิ่นพระประแดงบางชั้นหมากสามโคกบางขุนเทียนเกาะเกร็ด ฯลฯ รวมทั้งถิ่นบ้านโป่งและโพธารามซึ่งเรียกรวมกันในที่นี้ว่าเป็นมอญราชบุรีเพราะมีความแตกต่างกันทางด้านเสียงสระและคำศัพท์ย่อยๆที่เป็นการกำหนดเรียกขึ้นมาภายในท้องถิ่นแต่ชาวไทยที่มีเชื้อสายมอญเหล่านั้นยังสามารถใช้ภาษามอญสื่อสารความกันได้เช่นกันภาษามอญถิ่นราชบุรีจึงถือว่าเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นคนไทยเชื้อสายมอญได้มาก

การแต่งกาย

ในยามปกติชาวไทยด้วยกันอาจไม่ทราบเลยว่าคนที่นั่งโดยสารร่วมรถเมล์คันเดียวกันคนที่เรียนร่วมมหาวิทยาลัยเดียวกันหรือแม้แต่คนที่ไปเดินจ่ายตลาดแห่งเดียวกันนั้นเป็นคนเชื้อสายมอญต่อเมื่อได้ไปเห็นการร่วมงานพิธีมอญการแต่งกายแบบมอญจึงจะจำแนกเห็นความต่างได้

การแต่งกายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการบ่งบอกว่าคนเหล่านี้มีสายใยทางวัฒนธรรมใดเพราะทุกวันนี้โอกาสที่ชาวมอญจะแต่งกายที่แสดงออกถึงความเป็นมอญก็ต้องถึงวาระงานรวมกลุ่มเช่นวันชาติมอญที่จัดโดยสมาคมไทยรามัญหรืองานประเพณีเช่นสงกรานต์และการไปทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา

รูปแบบการแต่งกายของมอญราชบุรีชายหนุ่มโสร่งลายตารางตัดสีเหลี่ยมหลากสีเช่นพื้นสีเขียวหรือสีม่วงเส้นลายสีเหลืองเป็นต้นนุ่งเสื้อคอกลมมีผ้าสไบหรือผ้าขาวม้าพาดไหล่หากเป็นการพาตัวอย่างเป็นงานพิธีการจะพาโดยให้กึ่งกลางของผ้าอยู่บริเวณใต้อกหรือใต้ราวนมแล้วตัวผู้ชายทำให้ไปคล้องที่ไหล่ซ้ายและขวาหญิงชาวมอญสวมผ้าถุงยาวเกือบถึงตาตุ่มมีลายเล็กละเอียดสวมเสื้อแขนงูดคอกลมรัดทรงสวมทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอกผ้าสีอ่อนเนื้อบางแต่ก่อนนี้มีแบบแผนว่าถ้าเป็นหญิงสาวยังโสดจะสวมเสื้อแขนยาวถึงข้อมือหากมีสามีจะใช้เสื้อแขนสามส่วน

ที่อยู่อาศัย

ชาวมอญส่วนใหญ่จะนิยมปลูกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่ราบลุ่มใกล้แม่น้ำลำคลองอย่างเดียวที่เคยปฏิบัติกันมาแต่โบราณว่าลักษณะการสร้างบ้านเรือนจะแตกต่างไปจากบ้านชาวไทยในด้านการก่อสร้างกล่าวคือมักปลูกบ้านเรือนในลักษณะของแม่น้ำลำคลองโดยเอาด้านซีกของทางแม่น้ำลำคลองเพื่อจะได้มีลมพัดเข้าบ้านตลอดเวลาอากาศจะได้ไม่ร้อนเพราะมีลมพัดเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่ตลอดทั้งปีหรือหันหน้าบ้านเรือนไปทางทิศตะวันตกบ้างจนมีศัพท์เรียกมอญว่า "มอญขวาง" เกิดขึ้นส่วนวัสดุที่ใช้ก่อสร้างบ้านเรือนก็คล้ายกับบ้านคนไทยทั่วไปแต่เสาเรือนที่เป็นเสาหลักหรือเสาเอกของบ้านจะต้องเป็นที่ประดิษฐานผีบ้านผีเรือนตามความเชื่อของมอญด้วย

การละเล่น

การเล่นลูกช่วงสะบ้า ชาวมอญเรียกสะบ้าทอยว่า “ว่านสะเห่นะทอย” จัดเป็นกีฬาของชายหนุ่มโดยเฉพาะเนื่องจากต้องใช้พละกำลังในการเล่นมากเล่นได้ทั้งปีไม่อิงกับเทศกาลสงกรานต์ในอดีตมักเล่นกันหลังจากเสร็จสิ้นจากการงานในตอนกลางวันสนามของสะบ้าทอยมีขนาดกว้างกว่าสนามสะบ้าบ่อนเมื่อทุบดินให้เรียบรื้อแล้วนำไม้มาปักคอกเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าความกว้าง 4 วาหรือ 8 เมตรความยาว 15 วาหรือ 30 เมตรแบ่งความยาวของสนามตามความสามารถของผู้เล่นออกเป็น ๓ ช่วงคือรุ่นเล็กใช้ความยาว 10 วารุ่นกลางใช้ความยาว ๑๒ วาและรุ่นใหญ่ใช้ความยาว 15 วา

ลูกสะบ้าสำหรับการเล่นสะบ้าทอยจะแบ่งเป็นลูกตั้งกับลูกทอยลูกตั้งมีขนาดเล็กกว่าเส้นผ่านศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตรหนา 1.5 เซนติเมตรส่วนลูกทอยเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 เซนติเมตรหนา ๒ เซนติเมตรแต่ละฝ่ายจะมีลูกตั้ง 5 ลูกลูกทอย ๖ ลูก

ลูกตั้งใช้สำหรับตั้งเป็นเป้าให้อีกฝ่ายทอยมีวิธีการเรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนวางเป็น 2 แถวเรียกตามตำแหน่งได้แก่ลูกหัวลูกตัวลูกหางลูกปีกขวาและลูกปีกซ้ายเมื่อเริ่มเล่นอีกฝ่ายต้องใช้ลูกทอยทั้ง ๖ ลูกทอยให้ลูกตั้งของอีฝ่ายล้มหมดจึงจะได้คะแนนเล่นสลับกันไปอย่างนี้จนได้ผู้ชนะ

การเล่นผี

การเล่นผีกะลา คนคนหนึ่งเป็นวงคนเล่นอยู่กลางวงนั่งยองๆบนกะลาที่มีรูหรือกะลาตัวผู้เจ้าพิธีใช้ผ้าปิดตาผู้เล่นจุดธูปเทียนเชิญผีเข้าสิงคนดูร้องเรียกให้ผีมาเข้าสิงพร้อมปรบมือเป็นจังหวะ คำร้องคือกุกกุกกะมาเยอเร็วเข้าเร็วเข้าร้องซ้ำอยู่เช่นนี้จนกว่าผีจะเข้าสิงเมื่อเห็นว่าผู้เล่นตัวสั้นจะเร่งจังหวะให้เร็วๆขึ้นเมื่อผีเข้าสิงแล้วเจ้าพิธีเอาผ้าปิดตาออกผู้เล่นเอากะลามาคาะเป็นจังหวะร้องรำทำเพลงกันเป็นที่สนุกสนานคนดูอาจร่วมรำด้วยก็ได้เมื่อผู้เล่นเหนื่อยแล้วเจ้าพิธีจับให้นั่งลงส่งเสียงร้องดังๆที่หูผีออกจากร่างแล้วให้ผู้เล่นได้นั่งพักผ่อนจนกว่าจะหายเหนื่อย

การเล่นผีกระด้าง คนคนหนึ่งเป็นวงคนเล่นอยู่กลางวงนั่งยองๆมีกระด้างวางอยู่ข้างหน้าเจ้าพิธีใช้ผ้าปิดตาผู้เล่นจุดธูปเทียนเชิญผีเข้าสิงเจ้าพิธีร้องคำเชิญผีให้มาสิงดังนี้เจ้าพิธีกระด้างเอ๋ยกระด้างหายหายน้ำตาไหลไหลลงไปอาบน้ำสะก๊ပ်เป่าเหล่าสองไหไถ่น้อยสองตัวกระเทียมสองหัวรักเจ้าพิธีกระด้างเอ๋ยเชิญเอ๋ยเชิญองค์เชิญพระองค์เขาเขี้ยวเชิญเสด็จลงมาเจ้าพญาหงส์เอ๋ยคนดูร้องพร้อมปรบมือเป็นจังหวะดังนี้จะไต่ไคร้กระด้างยายเอ๋ยร้องซ้ำเช่นนี้จนกว่าผีเข้าสิงอาจร้องให้จังหวะเร็วขึ้นหากต้องการให้ผีเข้าสิงเร็วเมื่อผีเข้าแล้วเจ้าพิธีร้องต่อดังนี้จะไต่ไคร้กระด้างผัดข้าวจะไต่ไคร้กระด้างผัดข้าวผัดแม่ผัดกระด้างขาดผัดให้เต็มใจร้อนแม่ร้อนเอวอ่อนร้อนให้พอใจกระแทะกระทอยลอยหน้าลอยตานะเจ้าแม่กระด้างเอ๋ยคนดูร้องซ้ำพร้อมปรบมือตามจังหวะที่ต้องการดังนี้จะไต่ไคร้กระด้างยายเอ๋ยคนดูอาจใส่ทรายกรวดหรือดินลงในกระด้างให้ผู้เล่นผัดร้อนหรือกระแทะเป็นที่สนุกสนานเมื่อเห็นว่าผู้เล่นเหนื่อยเจ้าพิธีก็ให้ผีออกจากร่างพักผ่อนให้สบาย

การเล่นผีสุม คนคนหนึ่งเป็นวงผู้เล่นนั่งยองๆอยู่กลางวงสะพายข้องมือถือสุมเจ้าพิธีใช้ผ้าปิดตาผู้เล่นจุดธูปเทียนเชิญผีเข้าสิงเจ้าพิธีร้องคำเชิญดังนี้เจ้าแม่สุมเอ๋ยสุมแม่เอ๋ยสุมปลาในห้วยสุมปลาในคลองสุมปลาในหนองรักแม่สุมเอ๋ยรักแม่สุมเอ๋ยร้องซ้ำจนผีเข้าเอาผ้าปิดตาออกผู้เล่นจะสุมปลาจับปลาในสุมใส่ข้องผู้ดูอาจโยนเปลือกมะพร้าวกิ่งไม้เล็กๆสมมติเป็นปลาผู้เล่นแย่งกันสุมเป็นที่สนุกสนาน

การเล่นผีลิง คนคนหนึ่งเป็นวงผู้เล่นคว่าหน้าบนสากดำข้าว 2 อันเจ้าพิธีใช้ผ้าปิดตาผู้เล่นใช้ฝ่าขวามือ 2 ผืนคาคาเอว 1 ผืนทำหาง 1 ผืนผีว่างไวและซุกขนมมากควรเล่นครั้งละ 1 คนเจ้าพิธีจุดธูปเทียนเชิญผีเข้าสิงคนดูร้องคำเชิญดังนี้ลิงเอ๋ยลิงลมขมขมพู่แก้วนำดูเล่นซุกท้ายวังซึกเชือกหนึ่งเฮโลทิ้งบองเฮโลทิ้งบองร้องซ้ำๆทั้งบทจนกว่าผีจะเข้าเมื่อผีเข้าสิงแล้วมีท่าทางเหมือนลิงปีนขึ้นนั่งบนสากดำข้าวได้พี่เลี้ยงต้องคอยดึงหางไว้มิให้ออกนอกวงหากควบคุมไม่ดีอาจปีนขึ้นต้นไม้เป็นอันตรายคนดูจะล้อเลียนท่าทางและให้ทำตามคำสั่งเป็นที่สนุกครั้นक्रमมาก

การเล่นพื้นบ้านในเทศกาลสงกรานต์ไม่มีแพ้ไม่มีชนะไม่มีคู่ต่อสู้มีแต่ความร่าเริงเบิกบานมีมิตรไมตรีต่อกันมีความรักความสามัคคีแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจเป็นการละเล่นที่หาได้

ยากเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และสืบทอดให้มียุ่ตลอดไปในยุคโลกาภิวัตน์แม้ว่าเราต้องดำรงชีวิตให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแต่การดำรงชีวิตที่รู้รากเหง้าของตนเป็นสิ่งสำคัญเป็นความภาคภูมิใจเป็นสืสันของสังคมและเป็นการเข้มแข็งของท้องถิ่นนั้นๆ

การแสดงรำมอญ

การแสดงมอญรำหรือรำมอญจะต้องใช้ปีพาทย์มอญประกอบการรำและการร้อง เพราะจะทำให้ไพเราะยิ่งขึ้นปีพาทย์ต้องใช้เครื่องคู่เป็นอย่างน้อยได้แก่ฆ้องวงใหญ่ (ฆ้องมอญ) ฆ้องวงเล็กกระนาดเอกระนาดทุ้มปี่มอญเปิงมางคอกโหม่ง 3 ใบตะโพนมอญฉิ่งฉาบใหญ่ฉาบเล็กและกรับ

การแสดงรำมอญใช้ผู้รำที่เป็นหญิงสาวเป็นส่วนมากจำนวนผู้แสดง 8 – 12 คนชุดแรกจะรำชุด 12 ภาษารำหมดทั้งชุดส่วนชุดต่อไปแล้วแต่เพลงบางเพลงก็ใช้คนรำเพียง 2 คู่สลับกันไปเรื่อยๆเพื่อรอการแต่งกายในชุดต่อไป

การเกิด

จะเริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์ถ้าบ้านไหนมีคนตั้งครรภ์เขาจะห้ามพวกพี่น้องที่สนิททำพิธีมงคลคือในระหว่างนี้จะสมรสหรือบวชนาคอะไรไม่ได้ทั้งสิ้นเนื่องจากในสมัยโบราณการคลอดบุตรเป็นเรื่องใหญ่มากมีอันตรายหลายอย่างหากการคลอดบุตรนั้นพลาดพลั้งถึงเสียชีวิตก็จะทำให้พิธีมงคลนั้นต้องพลอยเศร้าหมองไปด้วยและยังมีความเชื่อที่ประกอบระหว่างตั้งครรภ์อีกหลายอย่างเช่นขณะตั้งครรภ์ห้ามนั่งกลางกระเบียดบ้านห้ามนั่งพิงเสาบ้านโดยเฉพาะเสาเอกหรือเสาผีห้ามนั่งห้อยเท้าหัวบันไดบ้านห้ามเดินทางข้ามน้ำข้ามคลองถ้าจำเป็นต้องไปต้องเอาเข็มปักผมไปด้วยหนึ่งเล่มไม่ให้อาบน้ำกลางคืนเหล่านี้ห้ามกระทำเพราะกลัวผีจะกระทำอาชญากรรมเจริญวัยต้องทำพิธีเสียเคราะห์เป็นรายเดือนไปจนกว่าจะครบทศมาสกิจกรรมและพิธีกรรมในระหว่างคลอดก็คล้ายคลึงกับของไทยที่ต่างกันบ้างคือการอยู่ไฟในการก่อเตาไฟสำหรับการอยู่ไฟนั้นฝ่ายสามีต้องเป็นผู้ไปขุดดินนอกบ้านมาทำกันเตาถ้าเป็นลูกชายให้ขุดมา 9 ก้อนถ้าเป็นลูกผู้หญิงให้ขุดมา 7 ก้อนสายสะดืออาจจะฝังที่เตาหรือนอกบ้านก็ได้แต่ต้องฝังให้ถูกทิศถ้าเด็กเกิดเดือน 4, 5 หรือ 6 ต้องฝังทิศเหนือถ้าเกิดเดือน 7, 8 หรือ 9 ต้องฝังทิศตะวันตกถ้าเกิดเดือน 10, 11 หรือ 12 ต้องฝังทิศใต้ถ้าเกิดเดือนอ้ายเดือนยี่หรือเดือน 3 ต้องฝังทิศตะวันออกเพื่อเกิดมาแล้วจะได้มั่งคั่งด้วยโภคทรัพย์ทั่วไปและเหตุที่ชาวมอญชอบฝังรกไว้ใต้บันไดคือเขาไม่ต้องการให้ลูกไปทำบ้านนั่นเองเมื่อโตขึ้นจะได้อยู่ใกล้พ่อแม่

การตาย

คนมอญมีพิธีกรรมที่สำคัญอยู่ 2 ประเภทคือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและพิธีกรรมทางพุทธศาสนาชาวมอญให้ความสำคัญกับช่วงของการเปลี่ยนผ่านชีวิตเป็นอย่างมากตั้งแต่ประเพณีการโกนจุกบวชนาคแต่งงานและงานศพก็เป็นพิธีกรรมที่ชาวมอญให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการปฏิบัติกับผู้ตายเป็นอย่างมากเพราะเชื่อว่าถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องจะนำความวิบัติมาให้ลูกหลานคนที่ยังอยู่ระเบียบพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับงานศพของชาวมอญจะยึดตามคัมภีร์“โลกสมุตติ”¹ เป็นข้อปฏิบัติคัมภีร์เล่มนี้ได้มาจากเมืองหงสาวดีเนื้อหาในคัมภีร์ว่าด้วยเรื่องความรู้ทั่วไปเช่นการปลูกต้นไม้การตัดไม้การปลูกบ้านการทำนายฝันเป็นต้นนอกจากนี้ยังมีเรื่องของข้อปฏิบัติพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตายซึ่งได้กล่าวไว้ว่าจะละเอียดคัมภีร์“โลกสมุตติ” นี้พระสงฆ์รูปหนึ่งเป็นผู้สร้างไว้เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการจัดการศพที่ตายในลักษณะต่างๆว่าด้วยข้อปฏิบัติเมื่อสตรีมีครรภ์เสียชีวิตเด็กเสียชีวิตแบบทำโลงบรรจุศพเป็นต้นจนเครือวิชาจารย์ (2537:15) กล่าวว่าชาวมอญถือว่าคัมภีร์นี้สำคัญที่สุดในการ

ดำเนินชีวิตและได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและจะใช้ความรู้ในการจัดการคนตายโดยยึดตามคัมภีร์โลกสมมุติเป็นสำคัญ

เมื่อมีการตายจะมีการแยกประเภทของการตายเป็นตายดีกับตายไม่ดีตายดีคือการตายที่มาจากความซารสังขารร่วงโรยหรือตายจากอาการป่วยไข้ส่วนตายไม่ดีได้แก่การตายที่เกิดขึ้นกระทันหัน อุบัติเหตุฟ้าผ่าหรือฆ่าตัวตายรวมทั้งการตายของเด็กซึ่งจะมีข้อห้ามข้อปฏิบัติที่ยังปฏิบัติสืบกันมาอย่างเคร่งครัดเพราะเชื่อกันว่าหากปฏิบัติไม่ถูกต้องจะทำให้ลูกหลานที่ยังอยู่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ นานา

การบวช

การบวชพระถือเป็นเรื่องประเพณีกรรมที่ชายชาวไทยเชื้อสายมอญได้ยึดถือและผู้นิยมใส่ในพระพุทธศาสนาทุกคนถือปฏิบัติกันเป็นปัจจัยสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งของชีวิตที่จะเปลี่ยนสภาพของชายหนุ่มไปสู่การเป็นผู้มีความรู้ในทางธรรมความศรัทธาในการบวชเมื่อชายหนุ่มมีอายุครบ 20 ปี จะต้องผ่านพิธีกรรมการบวชโดยเชื่อว่าพ่อแม่จะได้บุญเมื่อสึกแล้วจึงแต่งงานได้แต่ถ้าแต่งงานก่อนบวชพ่อแม่จะได้บุญครั้งเดียวโดยภรรยาได้อีกครั้งหนึ่งในสังคมการบวชคือกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอย่างหนึ่งเป็นการให้การอบรมศึกษาตามหลักพุทธศาสนาที่สอนให้เป็นคนดีฝึกสมาธิและรู้จักอดทนเมื่อสึกออกมาแล้วจะได้เป็นผู้ใหญ่และสามารถเป็นผู้นำครอบครัวความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาเป็นพลังผลักดันให้เกิดพิธีกรรมซึ่งเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของคนในตระกูลเครือญาติและเพื่อนบ้านการบวชของชาวมอญชาวอำเภอโพธารามจ.ราชบุรีถือเป็นพิธีกรรมสำคัญของชีวิตขั้นหนึ่งของชีวิตที่เปลี่ยนสภาพของชายหนุ่มให้กลายเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ในพิธีการบวชนี้จะเริ่มตั้งแต่ก่อนบวชประมาณ 1 เดือนหรือ 15 วันจะนำผู้ที่บวชไปฝากพระคือให้เข้าวัดใช้ชีวิตกินนอนอยู่ที่วัด หัดสวดมนต์ถือเป็นการเตรียมตัวเองก่อนบวชเมื่อถึงวันบวชจะมีขั้นตอนการขอบวชและการขอขมาลาบวชโดยการนำอาหารเครื่องเซ่นไหว้ต่างๆไปบูชาบอกกล่าวต่อผีบรรพบุรุษผีปู่ย่าตาทวดที่เสาะเรือนเป็นการแสดงความเคารพรวมทั้งไปบอกกล่าวขอขมาลาโทษต่อศาลเจ้าพ่อที่รักษาหมู่บ้านนอกจากนี้จะต้องนำรูปเทียนหมากพลูใส่พานเพื่อขอขมาลาโทษในการลาบวชต่อญาติผู้ใหญ่ทุกคนรูปแบบการบวชของมอญจะมีการจัดงานสองวันคือวันสุกดิบน้อยจะเป็นการจัดเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงแขกจัดข้าวของต่างๆไว้ให้พร้อมและวันสุกดิบใหญ่คือก่อนวันบวชจริงนาคจะต้องนำพานดอกไม้รูปเทียนไปขอขมาพระอุปัชฌาย์หรืออาจารย์ที่วัดโดยมีการจัดริ้วขบวนอย่างสวยงามจัดแถวถือพุ่มดอกไม้บายศรี ขบวนญาติมิตรและแห่แห่จากบ้านไปวัดซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงนั้นและวันที่สำคัญคือวันบวชมีการโกนผมและการบวชที่วัด

การแต่งงาน

ประเพณีแต่งงานของชาวมอญมีการแห่ขันหมากนอกจากเงินทองและของหมั้นขนมหมากพลู เหล้าบุหรีและผ้าเช่นผืนแล้วยังประกอบด้วยหมอนมะพร้าวหมอนกล้วยน้ำว้าและหมอนมากให้คู่บ่าวสาวได้ปลูกและได้เก็บผลกินสำหรับตนและทารกที่จะเกิดใหม่ซึ่งคู่แต่งงานที่ไม่ผ่านการสู่ขอจากผู้ใหญ่ แอบลักลอบหนีตามกันหากทำพิธีแต่งงานจะไม่สามารถนำหมอนมะพร้าวหมอนกล้วยน้ำว้าและหมอนหมากเข้าร่วมในขบวนแห่ได้และเมื่อมีบุตรหลานบุตรหลานก็จะไม่ได้รับเชิญเข้าร่วมในพิธีสำคัญของหมู่บ้านเช่นสาวเชยเทียบพานขันหมากในงานแต่งงานสาวอุ้มตันเทียนและเครื่องอัฐบริขารในงานบวชถือเป็นการลงโทษทางสังคม

ของหวานที่เลี้ยงแขกในงานแต่งงานคือขนมสี่ถ้วยซึ่งชาวไทยเรียกว่า“กินสี่ถ้วย” ได้แก่ไข่กบ (เม็ดแมงลัก) นกปล่อย (ลอดช่อง) มะลิลอย (ข้าวตอก) และอ้ายตื้อ (ข้าวเหนียว) เป็นขนมมงคลในงานแต่งงานและการกล่าวถึงคำว่า“กินสี่ถ้วย” ยังมีความหมายถึงประเพณีแต่งงานอีกด้วยประเพณีแต่งงานดังกล่าวเป็นประเพณีที่ยังมีการปฏิบัติกันโดยทั่วไปในหมู่ชาวไทยโดยเฉพาะที่จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีชาวมอญอาศัยอยู่หลายชั่วอายุคนแล้วรวมทั้งชาวมอญในประเทศพม่าซึ่งยึดถือประเพณีการแห่ขันหมากรวมทั้งกินขนมในงานแต่งงานดังกล่าวข้างต้นอย่างเคร่งครัดแต่ไม่ได้มีสี่ถ้วยอย่างในเมืองไทยมีเพียงข้าวเหนียวและลอดช่องและชาวมอญในประเทศพม่าเรียก“ลอดช่อง” ว่า“โหลดซ่ง”

ความเชื่อ/ศาสนา

ชาวมอญราชบุรีนั้นเชื่อกันชาวไทยทั่วไปที่มีความเชื่อดั้งเดิมคือเรื่องผิขนานไปกับการนับถือพระพุทธศาสนาแต่กรณีของชาวมอญแล้วดูเหมือนว่าความเชื่อทั้งสองประการจะเข้าไปคนละแบบเพราะกิตติศัพท์เรื่องพระมอญเคร่งพระวินัยเป็นที่เลื่องลือคงความเป็นสมณสาธูปไว้ได้มากถึงขั้นกล่าวกันว่าเป็นแบบอย่างให้เกิดธรรมยุติกนิกายในช่วงรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นเมื่อตั้งธรรมยุติกนิกายขึ้นแล้วก็มีพระภิกษุชาวมอญคือพระไตรสรณธัช (เย็น) นำไปเผยแพร่ที่เมืองมอญอีกทอดหนึ่ง

ชาวมอญราชบุรีในท้องที่โพธารามและบ้านโป่งเองก็ยังคงเคร่งครัดทำบุญอยู่เสมอมา กิจการงานใดที่เนื่องด้วยพระศาสนาก็ร่วมแรงแข่งขันเป็นอันดีการปฏิบัติต่อพระสงฆ์นั้นถือเสมือนเป็นบุคคลพิเศษอุบาสกอุบาสิกาผู้สูงวัยชาวมอญราชบุรียังเลื่องลือที่จะเหยียบหรือยืนทับเงาของพระสงฆ์ ความใส่ใจในสิ่งอันละเอียดอ่อนเช่นนี้สื่อให้เห็นจรรยาบรรณของกลุ่มชนที่ได้รับการอบรมทางด้านศีลธรรมมาเป็นอย่างดี

ส่วนศรัทธาในอีกฝ่ายหนึ่งชาวมอญราชบุรียังคงนับถือผีมอญซึ่งจำแนกได้เป็นหลายอย่างเช่น ผีบรรพบุรุษผีตระกูลผีเมียผีครูอาจารย์ผีลูกหลานฯตลอดจนผีไร้ญาติด้วยเหตุนี้ชาวมอญจึงนำความเชื่อเรื่องผีมาเป็นเครื่องจำแนกเพื่อจัดระเบียบคนภายในสังคมตนเองกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือชาวมอญถือหลักความเชื่อเรื่องผีมาเป็นเกณฑ์ในการนับเครือญาติที่ร่วมถือผีเดียวกันหรือต่างผีกันซึ่งวิธีการนี้น่าจะมีมาก่อนที่พุทธศาสนาจะเผยแผ่เข้าไปในหมู่ชาวมอญ จากความเชื่อเรื่องผีมอญ (ผีตระกูล/ผีบรรพบุรุษ) นี้ทำให้เกิดประเพณีรำผีมอญ

1) รำผีมอญ

มูลเหตุของการรำผีมอญเนื่องจากความเชื่อที่ว่าชาวมอญมีผีรักษาหรือผีประจำตระกูลเรียกเป็นการทั่วไปว่า “ผีมอญ” ซึ่งผีนี้มีหน้าที่คอยปกป้องรักษาให้สมาชิกในครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขแต่มีข้อแม้ว่าห้ามล่วงละเมิดหรือ “ทำผิดผี” ด้วยประการทั้งปวงเช่นห้ามคนตั้งครุฑที่มีใช้ลูกสาวของเจ้าเรือนนอนในเรือนห้ามคู่สามีภรรยาที่ไม่ได้อยู่ร่วมผิเดียวกันกับเจ้าเรือนร่วมหลับนอนในเรือนห้ามเจ้าเรือนกินอาหารร่วมกับแขกที่มาเยือนฯลฯ

การ “ผิดผี” จะส่งผลให้คนในบ้านเกิดเจ็บไข้ไม่สบายเมื่อหมอดูทำนายว่าเป็นเพราะผีกระทำก็จะจัดหาวันเพื่อทำพิธีรำผีมอญซึ่งก็คือกระบวนการแสดงขอขมาหรือลูบแก้โทษที่ได้กระทำล่วงเกินผีนั่นเอง

ชาวมอญราชบุรีไม่ทำพิธีรำผีมอญบ่อยครั้งนักหากเสี่ยงได้ก็จะหลีกเลี่ยงเนื่องจากการจัดรำผีมอญแต่ละครั้งต้องใช้เงินค่อนข้างมากอีกประการหนึ่งเป็นการประกาศว่าบ้านเรือนหลังนี้ได้มีผู้ทำผิด

ผีจึงได้เกิดการรำผีมอญขึ้นดังนั้นวิธีเสี่ยงที่ดีและง่ายคือการปฏิบัติกิจของคนภายในครอบครัวมิให้ผิดผี ซึ่งก็เท่ากับเป็นการคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบของความเหมาะสมเมื่อทุกคนเคารพในการถือผีของกันและกันก็คือเคารพหลักในการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนการนับถือผีของชาวมอญจึงไม่ไร้เหตุผล

2) การทำบุญจองโอะฮตาน

ในช่วงเดือนมาฆะหรือประมาณเดือนกุมภาพันธ์อากาศสมัยอดีดยังคงหนาวเย็นชาวมอญที่เลื่อมใสศรัทธาจึงรำลึกว่าความหนาวไม่ปราณีผู้ใดรวมถึงพระสงฆ์องค์เจ้าที่พำนักอยู่ในวัดก็ย่อมต้องเป็นทุกข์เพราะความหนาวเย็นด้วยจึงได้เกิดศรัทธาทำพิธีไปถวายพระในวัดจนเป็นประเพณีถวายฟืนแด่พระสงฆ์เพื่อที่จะได้นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงทั้งในการต้มน้ำร้อนฉันปรุงยาหรือก่อไฟผิงไล่ความหนาวเย็นต่อมาจึงเหลือเป็นการสุมฟืนก่อไฟไล่หนาวถวายเป็นทานภาษามอญเรียกงานบุญนี้ว่าจองโอะฮตาน

จองแปลว่าเผาหรือสุมไฟให้ไหม้, โอะฮ (คล้ายกับเปล่งเสียงว่าโอะแล้วตามด้วยลมออกจากจมูก) แปลว่าฟืนส่วนคำว่าตานหรือบางแห่งเรียกว่าต่านเป็นคำบาลีตรงกับคำว่าทานหรือมอบให้ด้วยจิตที่สละแล้วด้วยเหตุนี้เมื่อแปลงเป็นไทยจึงหมายถึงงานบุญเผาฟืนเป็นทาน

ก่อนวันมาฆะชาวมอญจะจัดเตรียมไม้ฟืนโดยตัดไม้ในป่าละเมาะขนาดข้อแขนหรือขนาดที่กำถนัดได้เหมาะสมกับความยาวประมาณวาเศษแต่โดยส่วนใหญ่เลือกใช้ไม้กระถินเพราะเมื่อเลาะเปลือกออกแล้วเนื้อไม้จะมีสีขาวเวลานำขี้ผึ้งที่โลกมาไล่ตามท่อนฟืนจะช่วยขับให้ผิวไม้ไม่กลายเป็นสีเหลืองสดผิวด้านหรือลมนให้สีขมมันติดผิวไม้ฟืน

ก่อนวันมาฆะชาวมอญนำดอกไม้บรรดามีในท้องถิ่นเท่าที่จะหาได้นำมาผูกมัดไว้ที่ปลายฟืนพร้อมกับรูป 3 ดอกเทียน 1 เล่มใบใหญ่คาแห่งอีกหนึ่งกำมอดอกไม้รูปและเทียนใช้เป็นเครื่องบูชาส่วนใบใหญ่คาใช้เป็นเชื้อไฟใช้เชือกมะลิลาผูก 3 เปลาะที่ยอดกลางและบริเวณโคนฟืนต่อจากนั้นจึงทยอยไปวางตั้งพียงกันไว้เป็นรูปกระโจมยอดแหลมในลานวัดซึ่งกว่าจะถึงตอนเย็นฟืนที่มีผู้นำมาถวายก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆเพราะบางครัวเรือนทำฟืนตามจำนวนสมาชิกในบ้าน

อีกสิ่งหนึ่งที่มักทำในช่วงงานบุญจองโอะฮตานคือทำข้าวหลามนับเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมเพราะฤดูนี้ชาวบ้านได้เสร็จธุระจากงานไร่นามีข้าวขึ้นยุ้งอีกทั้งนับเป็นช่วงข้าวใหม่ด้วยเมื่อนำข้าวใหม่มาทำข้าวหลามก็จะยิ่งเพิ่มรสชาติได้ยิ่งขึ้นในอดีตทุกบ้านจึงพร้อมใจกันทำข้าวหลาม

วันรุ่งขึ้นก่อนฟ้าสางประมาณ 4 – 5 นาฬิกาชาวมอญบ้านม่วงจะร่วมกันออกไปที่วัดนำอาหารเช่นข้าวต้มข้าวปลาอาหารและข้าวหลามเตรียมไปถวายจังหันมือพิเศษนำเสื่อปูลาดกับพื้นลานวัดเพื่อให้ผู้มาร่วมทำบุญได้นั่งรอเวลาต่อจากนั้นมคทายกจะจุดไฟเผาฟืนที่ทุกคนนำมาร่วมทำบุญให้ลุกไหม้จนครึ้นฟืนสุกเป็นถ่านที่คุ้แดงจึงนิมนต์พระเถรทุกรูปมารับภัตตาหารเข้ามือพิเศษท่ามกลางไออุ่นจากกองไฟ

งานบุญนี้เป็นการจัดขึ้นตอนเช้าตรู่ดังนั้นลูกสาวบ้านใดที่มาวัดตอนที่พระกำลังเริ่มฉันก็จะถูกเหลียวมองจากชาวบ้านที่มาก่อนและจะได้รับการค่อนแคะว่าเป็นคนเกียจคร้านไม่เหมาะที่ชายใดจะหมายปองไว้เป็นภรรยา

ในอดีตชาวมอญที่อำเภอบ้านโพธารามเคยมีงานบุญจองโอะฮตานเช่นกันแต่ไม่ได้จัดทำมาหลายปีประเพณีนี้จึงเหลือเพียงแห่งเดียวในหมู่ชาวมอญราชบุรี

ผู้สนใจวิถีวัฒนธรรมมอญสามารถเข้าร่วมประเพณีนี้ได้ที่วัดม่วงอำเภอบ้านโป่งได้ทุกปีช่วงวันมาฆบูชา

ชาติพันธุ์ไทยลาวเวียง

ชาวไทยลาวเวียงหรือกลุ่มชนชาวลาวใต้ในจังหวัดราชบุรีคือชนชาติลาวกลุ่มหนึ่งที่มีเชื้อสายลาวจากเวียงจันทน์ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยประมาณ 200 ปีมาแล้วเหตุที่เรียกว่า “ลาวใต้” เนื่องจากคนกลุ่มนี้มักลงท้ายคำพูดในเวลาพูดว่า “ใต้”

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของลาวเวียงเริ่มขึ้นในสมัยกรุงธนบุรีแต่ไม่ปรากฏว่าเข้ามาในพ.ศ.ใดทราบแต่เพียงว่าเป็นช่วงที่พม่ามีอำนาจในการปกครองเวียงจันทน์ชนเวียงจันทน์และหัวเมืองลาวใกล้เคียงต่างลี้ภัยอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ที่เมืองนครราชสีมาพระเจ้ากรุงธนบุรีมีพระราชทรงอนุญาตให้ชาวลาวอพยพดังกล่าวเข้าพักพิงตั้งบ้านเรือนที่สระบุรี

เมื่อปีจอ พ.ศ. 2321 ต่อปีกุน พ.ศ. 2322 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีมีพระราชโอรสสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) พร้อมด้วยเจ้าพระยาสุรสีห์พิชัยวาธิราชยกทัพไปตีหัวเมืองล้านช้างได้แก่เวียงจันทน์หลวงพระบางจำปาศักดิ์และหัวเมืองปากโขงตะวันออกทั้งนี้เนื่องจากครั้งนั้นเจ้านายลาวเกิดความไม่ปรองดองกับพระวอพระตา (เจ้านายลาว) จึงหนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระเจ้ากรุงธนบุรีมีพระราชโอรสโดยอพยพครอบครัวมาอยู่ที่เมืองอุบลราชธานีเมื่อเจ้าสิริบุญสารผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ทราบข่าวก็โปรดให้ยกกองทัพเข้ามาในเขตไทยจับพระวอพระตาฆ่าเสียพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงได้โปรดฯให้ยกกองทัพไปปราบและยกทัพไปยึดเวียงจันทน์เมื่อยึดเวียงจันทน์ได้แล้วจึงกวาดต้อนครอบครัวลาวเวียงจันทน์พร้อมด้วยอาวุธและทรัพย์สินลงมาในบรรดาครอบครัวดังกล่าวมีโอรสของเจ้าสิริบุญสารรวมอยู่ด้วย 3 องค์ได้แก่เจ้านันทเสนเจ้าอินทวงศ์และเจ้าอนุวงศ์ได้โปรดฯได้พำนักอยู่ที่บางยี่ขันหรือบริเวณวัดดาวดิ่งสัปดาห์สำหรับครอบครัวลาวเวียงอื่นโปรดให้รวมไว้ที่เมืองสระบุรีบางส่วนส่งมาที่ราชบุรีบ้างไปเมืองจันทบุรีบ้าง

พ.ศ. 2335 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เจ้านันทเสนผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ได้ยกกองทัพไปตีเมืองพวนและเมืองแดงกวาดต้อนครอบครัวลาวพวนและลาวทรงดำมาถวายเพื่อแลกเปลี่ยนกับลาวเวียงจันทน์ที่อยู่ในประเทศไทยปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯไม่ประทานให้และทรงปลดเจ้านันทเสนออกจากตำแหน่งเจ้าเมืองเวียงจันทน์พร้อมกับทรงยกกองทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์กวาดต้อนครอบครัวลาวเวียงจันทน์เข้ามาในหัวเมืองชั้นในอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. 2369 – 2371 เจ้าอนุวงศ์เจ้าเมืองเวียงจันทน์ได้ก่อกบฏไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นต่อกรุงเทพฯได้ยกกองทัพเมืองเวียงจันทน์และเมืองจำปาศักดิ์เข้ามายึดเมืองนครราชสีมาหัวเมืองลาวบริเวณที่ราบสูงแม่น้ำโขงพร้อมยกกองทัพมากวาดต้อนครอบครัวลาวที่สระบุรีกลับไปเวียงจันทน์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯจึงโปรดฯให้ยกกองทัพไปปราบเจ้าอนุวงศ์แล้วกวาดต้อนครอบครัวลาวเวียงจันทน์มาอยู่ในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งชาวลาวเวียงจันทน์บางส่วนถูกกวาดต้อนมาอยู่ในราชบุรีอีกชาวลาวเวียงหรือลาวตี่ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นจนกระทั่งในรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้เลิกทาสบรรดาเชลยลาวทั้งหลายในจังหวัดราชบุรีจึงมีอิสระในการตั้ง

บ้านเรือนและทำมาหากินโดยแยกย้ายไปตามที่ต่างๆ แบ่งเป็นสายใหญ่ๆ ได้ 2 สายคือสายหนึ่งไปยังทิศตะวันตกจากบริเวณเขาแร่ไปอำเภोजอมบึงโดยตั้งฐานอยู่ในบริเวณต่างๆ เช่นหมู่บ้านนาสมอหมู่บ้านสูงเนินหมู่บ้านทำเนียบหมู่บ้านเกาะหมู่บ้านหนองบ้านเก่าหมู่บ้านวังมะเดื่อเป็นต้นสายที่สองขยายมาทางทิศตะวันออกจากบริเวณวัดพญาไม้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณต่างๆ เช่นหมู่บ้านในตำบลนางแก้วหมู่บ้านวัดบ้านซ้องหมู่บ้านตำบลบ้านเลือกตำบลบ้านสิงห์บ้านหนองรีในอำเภอโพธารามปัจจุบันและหมู่บ้านดอนเสลาหมู่บ้านหนองปลาตุ๊กในเขตอำเภอบ้านโป่งปัจจุบันนี้ชาวลาวที่ถูกกวาดต้อนหรืออพยพมาจากนครเวียงจันทน์ได้ตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่ในแผ่นดินไทยมีลูกหลานสืบสายเลือดกันมาหลายชั่วอายุคนจนผสมกลมกลืนเป็นพลเมืองของประเทศไทยจึงเรียกขานกันว่า “ไทยเวียง” ชาวลาวไทยในเขตพื้นที่อำเภอโพธารามดังที่กล่าวมาแล้วว่าชาวลาวไทยเวียงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บริเวณวัดพญาไม้ได้แยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอโพธาราม คือ ตำบลนางแก้ววัดบ้านซ้องและตำบลบ้านเลือกยังมีชาวลาวไทยเวียงอีกส่วนหนึ่งที่ถูกรวบรวมเข้ามาในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและตอนต้นของสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ให้พวกชาวลาวเหล่านี้ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลองจากพื้นที่เหนือวัดเฉลิมอาสน์ถึงวัดสร้อยฟ้า (ปัจจุบัน) ต่อมาได้มีชาวมอญอพยพหนีพม่าเข้ามาทางด่านตะวันตกของอำเภอโพธารามมาตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากขึ้นทางราชการเกรงว่าจะเกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างชาวลาวไทยเวียงและชาวมอญถึงขั้นรบราฆ่าฟันกันจึงอพยพชาวลาวไทยเวียงไปอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลองซึ่งเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลบ้านสิงห์บ้านซ้องและบ้านเลือกส่วนบริเวณที่อยู่ของชาวลาวไทยเวียงเดิมซึ่งมีชาวมอญมาอาศัยแทนนั้นเพื่อให้รู้ว่าบริเวณนี้เป็นของชาวลาวไทยเวียงมาก่อนจึงตั้งชื่อบริเวณนี้ว่า “บ้านลาว” ต่อมาได้เรียกชื่อเพี้ยนเป็น “บางเลา” ภายหลังทางราชการเปลี่ยนชื่อเป็น “ตำบลสร้อยฟ้า” ซึ่งเป็นชื่อของตัวละครในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน

ภาษา

ชาวลาวไทยเวียงในจังหวัดราชบุรีพบว่าการออกเสียงสำเนียงคล้ายกับภาษาคนไทยในภาคอีสานแต่จะพูดซ้ำกว่าคำศัพท์ที่ใช้ชาวลาวไทยเวียงสามารถพูดคุยสื่อสารกับชาวลาวกลุ่มอื่นหรือชาวอีสานเข้าใจกันได้เป็นอย่างดีแม้ว่าจะใช้คำที่เป็นภาษากลางแต่สำเนียงเปลี่ยนไปพบว่าชาวลาวไทยเวียงออกเสียงพยัญชนะทั้งสิ้น 20 เสียงโดยมีเสียงที่ต่างไปจากภาษาไทยกลางคือ

/ญ/ เช่น

ญาง	แปลว่า	เดิน
หญ่า	แปลว่า	หญ่า

/ร/ เช่น

ฮัก	แปลว่า	รัก
เฮียน	แปลว่า	เรียน
เฮือน	แปลว่า	เรือน

/ช/ เช่น

เชือก	แปลว่า	เชือก
ชอบ	แปลว่า	ชอบ
ชอยเหลือ	แปลว่า	ช่วยเหลือ

นอกชาน	แปลว่า	นอกชาน
ชมเชย	แปลว่า	ชมเชย

การแต่งกาย

ในขั้นต้นๆคงจะมีการแต่งกายแบบลาวเวียงจันทน์เสื้อผ้าเย็บด้วยผ้าไหมเพราะอาชีพดั้งเดิมปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้านำมาตัดเย็บเสื้อผ้านุ่งห่มกันเองหญิงนุ่งผ้าซิ่นมีผ้าสไบเฉียงเกล้าผมมวยต่อมาลูกหลานชาวไทยลาวเวียงได้มีการพัฒนาการแต่งกายตามสมัยปัจจุบันทุกๆไปจึงหาชุดการแต่งกายแบบชาวไทยลาวเวียงได้ยากนอกจากในฤดูเทศกาลในการทำบุญวันสำคัญทางศาสนาเช่นวันสงกรานต์วันสารทลาวการสู่ขวัญแขกบ้านแขกเมืองที่มาเยือนเป็นบางครั้งจึงอาจได้ดูการแต่งกายแบบชาวไทยลาวเวียงดั้งเดิม

ที่อยู่อาศัย

การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยชาวไทยลาวเวียงจะตั้งบ้านเรือนกันเป็นกลุ่มเครือญาติการสร้างบ้านเรือนมักใช้วัสดุที่หาได้ง่ายจากธรรมชาติโดยจะนำหญ้าคาทาบเป็นตับเรียกว่า “ไผ่หญ้า” สำหรับมุงหลังคาฝาบ้านเป็นไม้ขัดแตะบางหลังอาจเป็นฝาแฝกบริเวณหน้าบ้านมีนอกชานใช้เป็นที่นั่งคุยกันตัวบ้านมีใต้ถุนสูงพอที่คนสามารถค่อมหัวได้หากบ้านใดปลูกติดกับพื้นหรือสามารถก้าวขึ้นได้โดยไม่ต้องใช้บันไดคนไทยลาวเวียงจะเรียกบ้านลักษณะนี้ว่าบ้านเรือนแพ

ภายในบ้านคนไทยลาวเวียงจะมีห้องสำหรับลูกสาวเรียกว่าในเปิงอย่างน้อย 1 ห้องส่วนพ่อแม่มักนอนข้างห้องลูกสาวเรียกว่า “นอกเปิง” นอกห้องมีหิ้งไว้กระตุกบรรพบุรุษครุฑจะอยู่ติดกับตัวเรือนออกไปเตาไฟของชาวไทยลาวเวียงทำจากไม้กระดานสี่แผ่นทำเป็นกระบะสี่เหลี่ยมและนำดินเหนียวบนเคลือบอันลงไปจนแน่นใช้ก้อนหินสามเส้าสำหรับวางหม้อหุงน้ำจะอยู่นอกตัวบ้านพื้นที่รอบๆมักปลูกผักสวนครัวมักกันรั้วด้วยไม้ไผ่ทั้งลำผูกกันถ้ามีการปลูกหลังใหม่มักจะปลูกในละแวกเดียวกัน

นอกจากนี้อาจมีการเลี้ยงสัตว์เช่นเลี้ยงหมูข้างบ้านเลี้ยงวัวไว้ไถ่ถนบ้านเลี้ยงเป็ดไก่เป็นต้นส่วนผู้ขำมักอยู่ทางทิศตะวันออกหันหน้าไปทางทิศเหนือของบ้านตัวผู้ขำทำจากไม้ไผ่หรือไม้กระดานฝาผนังทำจากไม้ไผ่สานยาด้วยขี้วัวไม่ให้ข้างรั้วหลังคามุงจากหรือหญ้าคา

การละเล่น

การละเล่นของชาวไทยลาวเวียงส่วนมากจะมีการละเล่นต่างๆในวันหยุดนักขัตฤกษ์เช่นวันสงกรานต์หรือในงานรื่นเริงในงานบวชงานมงคลสมรสการละเล่นโดยทั่วไปจะมีฟ้อนลาวรำแคนหมอลำปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นรำซิ่งรำเพลินโดยใช้ดนตรีที่ประกอบการละเล่นหรือใช้อย่างอื่นเช่นกลองยาวและสั่นแคนชนะในการเล่นอื่นๆก็มีเช่นลูกช่วงที่จับหมากเก็บตีลูกหึ่งผีส่วนเด็กๆจะมีการเล่นรื้อข้าวสารม้ากาบกล้วยอีโปะยาหยิ่งดังนี้ เป็นต้น

การเกิด

เด็กเมื่อแรกเกิดชาวไทยลาวเวียงจะนำเด็กไปใส่ในกระดังใช้ผ้าปูเรียบร้อยบริเวณรอบกระดังจะนำต้นไม้มที่มีหนามนำกิ่งหนามมาวางไว้รอบๆกระดังเชื่อกันว่าเพื่อป้องกันภูติผีปีศาจมาทำอันตราย

การตาย

เมื่อมีคนตายขึ้นในบ้านสมัยโบราณชาวไทยลาวเวียงมักจะนำกระดานอาจจะเป็นกระดานพื้นบ้านหรือเลื่อยไม้อื่นออกเป็นแผ่นนำมาประกอบกันเข้าใช้ทำเป็นโลงตั้งศพไว้ในบ้าน 1 หรือ 2 คีน นิมนต์พระสวณอภิธรรมเสร็จแล้วเช้าของวันรุ่งขึ้นของการสวดพระอภิธรรมก็จะถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุที่มาสวดที่บ้านเมื่อบ่าเพ็ญกุศลภายในบ้านหนึ่งหรือสองคีนแล้วก็จะนำศพออกจากบ้านไป ยังป่าช้าส่วนใหญ่อยู่ในวัดนำศพตั้งไว้บนเชิงตะกอนส่วนใหญ่จะต้องเสาสีดำนำฟืนสุมไว้ในบริเวณเสา ทั้งสี่ต้นชาวบ้านที่ไปเผ่าจะช่วยกันนำฟืนคนละท่อนหรือสองท่อนหรือชี้ได้นำไปวางกองที่เชิงตะกอน สัปเหร่อก็จะทำพิธีเปิดโลงนำมะพร้าวที่ปลอกเปลือกออกแล้วผ่าเอาน้ำมะพร้าวรดศพตั้งแต่หัวจนถึงเท้าการเผาศพจะหันศีรษะไปทางด้านตะวันตกชาวบ้านที่ไปเผาก็จะทยอยใช้ไม้จุดฟืนพระสงฆ์ก็จะสวดมาติกาเผาเสร็จแล้วเช้าก็จะนิมนต์พระไปสวดและเก็บกระดูกส่วนต่างๆใส่ในโกศนำไปไว้ที่บ้านหรือฝากไว้ในเจดีย์วัดเพื่อรอทำบุญกระดูกต่อไป

การบวช

ชาวไทยลาวเวียงโดยปกตินับถือพุทธศาสนาเมื่อลูกชายอายุครบบวชคืออายุ 20 ปีบริบูรณ์ทุกคนจะต้องบวชเป็นการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และถือว่าคนบวชแล้วเป็นผู้ใหญ่บรรลุนิติภาวะเป็นคนสุกไม่เป็นคนดิบถ้ายังไม่ได้บวชท่านพ่อแม่ที่มีลูกสาวจะไม่ยอมให้แต่งงานด้วยการจัดงานบวชก็จะเชิญญาติพี่น้องคนที่เคารพนับถือมาแห่แห่นำนาคไปอุปสมบทส่วนใหญ่จะมีแตรมโหรีหรือกองยาวแห่นาครอบพระอุโบสถ 3 รอบแล้วจึงเข้าพระอุโบสถเป็นเสร็จพิธีประเพณีการบวช

การแต่งงาน

ประเพณีแต่งงานก็คล้ายคลึงกับชาวไทยเผ่าอื่นคือเมื่อชายหญิงรักกันฝ่ายชายก็จะหาผู้ใหญ่ไปติดต่อสู่ขออาจจะมีทองหมั้นหรือไม่ก็ได้เมื่อฝ่ายหญิงตกลงแล้วก็กำหนดวันแต่งงานถึงวันแต่งงานชายก็จะพาญาติพี่น้องนำขันหมากไปบ้านฝ่ายหญิงนำเงินสินสอดไปให้ฝ่ายหญิงเพื่อทำพิธีเสร็จแล้วฝ่ายหญิงก็จะเลี้ยงอาหารฝ่ายชายอาหารที่ขาดมิได้คือขนมจีน

ความเชื่อ/ศาสนา

1) บุญข้าวจี

ประเพณีบุญข้าวจีเป็นประเพณีในรอบปีที่สำคัญประเพณีหนึ่งของชาวลาวเวียงตำบลบ้านฆ้องอำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรีซึ่งมักจะไต่ยินจากทางภาคอีสานเพราะว่าจารีตหรือฮีต ๑๒จะมีการรักษาประเพณีคล้ายกันมากบุญข้าวจีของชาวไทยลาวเวียงจะทำการทุกๆคร้วเรือนถือว่าหากทำแล้วจะได้บุญกุศลมากเพราะเป็นการทำบุญและให้ทานมากที่สุดในรอบปีจึงได้กำหนดเดือนสามกลางเดือนเรียกว่าบุญกลางเดือนสามชาวบ้านพากันทำบุญฟังเทศน์ปฏิบัติธรรมถือศีลอุโบสถวิการทำบุญก็คล้ายกับบุญอื่นๆในวันสำคัญแต่ละพิเศษกว่าคือมีข้าวจีด้วยซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนเป็นข้าวหลามเพราะสะดวกกว่าที่นำปั้นแล้วจะเห็นได้ว่าทุกบ้านได้นำข้าวหลามไปทำบุญรวมกันที่วัดเป็นจำนวนมากเพราะในรอบปีจะมีแค่ครั้งในวันสำคัญวันมาฆบูชาวันพระจันทร์เต็มดวงในอดีตชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำพิธีที่ผาบุญที่ชาวบ้านช่วยกันปลูกไว้รับรองชั่วคราวเพื่อพระสงฆ์สวดพระปริตรมงคลและเทศน์อุณห์ศิวชัย๑กัณฑ์

เข้ามีดชาวไทยลาวเวียงจะมาทำบุญตักบาตรข้าวจีพร้อมๆกันโดยพากันก่อไปกองใหญ่ณลานวัดนำข้าวปั้นมาจีตามกรรมวิธีที่มีมาแต่โบราณแต่ที่เห็นในปัจจุบันบุญข้าวจีก็พัฒนา

กลายเป็นเผ่าข้าวหลามแทนอาจเป็นด้วยเหตุหลายประการประกอบกับวิธีขั้นตอนเวลาอาจจะไม่สะดวกชาวไทยลาวเวียงบ้านฮ่องในอดีตจึงได้ปรับเปลี่ยนจากทำข้าวปั้นมาทำเป็นข้าวหลามมาจนถึงปัจจุบันไม่ปรากฏเมื่อใดแต่ถึงอย่างไรเมื่อถึงบุญเทศกาลก็คงเรียกบุญข้าวจีเช่นเดิมนำมาถวาย

2) สารทลาว (แก้วข้าวห่อ)

ชาวลาวเวียงตำบลบ้านฮ่องมีพิธีทำบุญสารที่ยังถือนับปฏิบัติมาตลอดจนถึงปัจจุบันนี้เมื่อถึงกลางเดือน 10 ของทุกปีจะมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษหรือญาติที่ล่วงลับไปแล้วจะมาขอส่วนบุญส่วนกุศลที่ลูกหลานอุทิศไปให้โดยหวังว่าลูกหลานที่มีชีวิตอยู่จะจัดข้าวปลาอาหารทั้งคาวหวานไปทำบุญที่วัดและจะมีอาหารอีกส่วนหนึ่งที่ลูกหลานจะนำไปวางไว้ที่บริเวณเจดีย์เก็บอัฐิหรือตามต้นไม้ใหญ่แล้วจะลงมือแก้วข้าวของที่ห่อมาวางเรียงรายไว้และจัดรูปปักไว้เป็นการเชื้อเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วได้มารับประทานอาหารโดยพร้อมเพียงกันการทำบุญสารทลาวนี้จะเรียกอีกอย่างหนึ่งตามกิริยาที่มีการแก้วข้าวของที่ห่อมาว่าการทำบุญแก้วข้าว

3) บุญได้น้ำมัน

บุญได้น้ำมันนับได้ว่าเป็นประเพณีของชาวลาวเวียงซึ่งเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาปฏิบัติกันในช่วงออกพรรษา

คำว่าได้น้ำมันนี้หมายถึงจุดไฟหรือทำให้เกิดแสงสว่างเช่นไขว้ได้เทียนแปลว่าจุดเทียนได้ตะเกียงแปลว่าจุดตะเกียงส่วนคำว่าได้น้ำมันหมายถึงการจุดน้ำมันซึ่งมีไส้ที่จัดทำไว้แล้วมีมูลเหตุที่มาและวิธีการดังนี้

ภายหลังเมื่อเสร็จสิ้นการอยู่จำพรรษารอบ 3 เดือนแล้วชาวพุทธเชื่อว่าพระพุทธรเจ้าเสด็จกลับมาจากการไปโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ลงมาสู่มนุษยโลกทำให้ชาวโลกแซ่ซ้องยินดีมีการเฉลิมฉลองและบูชาด้วยประทีปโคมไฟชาวลาวเวียงก็ร่วมฉลองเนื่องในการออกพรรษานี้ด้วยการจัดทำบุญได้น้ำมัน

ขั้นตอนของงานทางวัดจะทำร้านยกพื้นสูงประมาณระดับอกกว้างประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 3 – 4 เมตร ณ บริเวณลานวัด

ที่ต้นเสาของร้านที่ทำยกพื้นประดับด้วยก้านมะพร้าวที่ตัดใบให้เหลียวยาวเพียงคืบผาปลายก้านมะพร้าวให้แบะแยกออกแล้วโยงปลายก้านมะพร้าวที่แยกออกนั้นไปผูกกับปลายก้านมะพร้าวเสาข้างเคียงทำให้เกิดเป็นช่องคล้ายเป็นกรอบซุ้มประตูโค้ง

ที่ร้านไม้ยกพื้นนี้จะวางถ้วยมะละกอซึ่งทำจากผลมะละกอติดตัดในแนวขวางให้เหลือส่วนก้นตัดเจียนให้ฐานเรียบตั้งได้แค่เมล็ดออกจนหมดวางเรียงรายจำนวน 10 – 20 ใบ ปัจจุบันนี้ใช้ถ้วยกระเบื้องใบย่อมๆ แทนภายในถ้วยเติมน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันพืชพอประมาณมีด้ายดิบที่ผืนและผูกให้เป็นตีนกา 4 แฉกซึ่ง 3 แฉกทำเป็นฐานหรือขาห้อยส่วนอีก 1 แฉกนั้นทำให้ปลายโผล่พื้นน้ำมันทำหน้าที่คล้ายไส้ตะเกียง

เมื่อถึงตอนค่ำพระจะลั่นกลองเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านมาทำบุญโดยนำน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันพืชมาเติมในถ้วยที่มีไฟติดส่องแสงสว่างอยู่เรียงรายบนร้านไม้ที่ทำไว้ชาวบ้านต่างทยอยกันมาวัดแล้วร่วมกันหยอดน้ำมันคนละเล็กคนละน้อยลงในถ้วยให้ไฟในถ้วยมีเชื้อเพลิงส่องสว่างได้นานๆเพื่อเป็นการบูชาพระพุทธรเจ้า

ชาติพันธุ์ไทยเขมรลาวเดิม

ความเป็นมาของชุมชนชาวเขมรราชบุรีไม่มีเอกสารกล่าวถึงมากนักแต่คนทั่วไปในท้องที่ราชบุรีมักจะรู้กันแต่เพียงว่า “ราชบุรีก็มีเขมรเหมือนกัน” ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยก็หาที่จะเป็นหลักฐานยืนยันมั่นคงได้ยากส่วนในพงศาวดารมีกล่าวถึงโดยตรงก็คือเหตุการณ์ในช่วงต้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชพ.ศ. 2314 กองทัพไทยไปตีเขมรความว่า

“ครั้งนั้นครั้นกองทัพไทยเลิกลกลับมาสมเด็จพระนารายณ์ราชาก็พากองทัพญวนขึ้นมารักษาเมืองดงเก่าเจ้าพระยาจักรีเดินทัพกลับมากลางทางทราบว่ายวนขึ้นมาช่วยเขมรก็กวาดต้อนครอบครัวเมืองบารายเมืองโพธิสัตว์และจับได้ขุนนางเขมรคือพระยายมราชชื่อควรพระยารามเดชะชื่อมูพระยาไกรชื่อลายรวมกับครอบครัวครั้งนั้นได้หมื่นเศษส่งเข้ามากรุงธนบุรีแล้วยึดเอาเมืองพระตะบองเมืองนครเสียมราฐรักษาไว้ครอบครัวเขมรที่เข้ามาครั้งนั้นเจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองราชบุรี”

ภาษา

ไทยเขมรลาวเดิมที่พูดภาษาเขมรลาวเดิมนั้นลักษณะภาษามีใช้ทั้งภาษาเขมรแบบที่กลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรทางอีสานใต้ในประเทศไทยใช้พูดกันหรือภาษาเขมรในกัมพูชาแต่จะคล้ายภาษาลาวอีสานมากกว่าเช่น “ปวดแหว – ปวดฟันหรือไปเฮ็ดนา – ไปทำนา” เป็นต้นในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรเหล่านี้เรียกตัวเองว่าชาวเขมรลาวเดิมแต่ภาษาที่ใช้พูดกลับคล้ายภาษาลาวอีสานและยังมีการบอกเล่าจากบรรดาผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าต่อกันมาว่าบรรพบุรุษเป็นคนลาวที่ถูกกวาดต้อนไปอยู่เมืองเขมรแต่ได้ถูกกองทัพไทยกวาดต้อนมาอยู่ที่ราชบุรีอีกทีหนึ่งจึงเรียกตัวเองว่า “เขมรลาวเดิม” จึงอาจจะสันนิษฐานได้ว่าชาวเขมรลาวเดิมในจังหวัดราชบุรีอาจจะมีทั้งที่เป็นชาวเขมรจริงๆ และชาวลาที่ถูกกวาดต้อนให้ไปตั้งรกรากอยู่ในเขมรมาก่อนแล้วเมื่อกวาดต้อนมาไทยจึงมีความแตกต่างกันทางภาษาพูดก็เป็นได้ภาษาของกลุ่มชนนี้ไม่แตกต่างจากภาษาอีสานและภาษาถิ่นเหนือมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านคำศัพท์และรูปประโยคแต่ก็มีคำศัพท์บางคำที่ไม่พบในภาษาถิ่นทั้งสองถือเป็นลักษณะเด่นของภาษาเขมรลาวเดิมเช่นคำว่า

แยม	หมายถึง	มอง
พิก	หมายถึง	แอบ(ดู)

คำศัพท์เหล่านี้แม้ว่าจะเป็นคำศัพท์ที่มีเฉพาะในภาษาลาวเดิมแต่เมื่อใช้สื่อสารกันแล้วก็สามารถเข้าใจกันได้ไม่ยากอนึ่งยังได้พบความแตกต่างอื่นๆที่ภาษาถิ่นอื่นไม่มีแต่เป็นลักษณะคำศัพท์เฉพาะดังตัวอย่างประโยคเหล่านี้

โกเตามา	-	ไปไหนมา
แยมอีหยัง	-	มองอะไร
ไปคอม	-	ไปด้วย
หkBานมือไต่	-	กลับบ้านเมื่อไร

การแต่งกาย

ในปัจจุบันการแต่งกายที่บ่งบอกความเป็นชาติพันธุ์เขมรราชบุรีแทบไม่ปรากฏในวิถีชีวิตประจำวันด้วยว่าทุกคนได้เปลี่ยนแปลงการแต่งกายให้เหมือนกับคนไทยทั่วไปตามสมัยนิยมจะมีก็

แต่ช่วงมีงานบุญประเพณีหรือกิจกรรมทางสังคมที่ผู้สูงอายุบางท่านยังคงมีเสื้อผ้าที่จะ “แต่งอวดแขก” ได้

จากปากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชนเขมรราชบุรีบ้านรามมะขามอำเภอเมืองราชบุรี กล่าวว่าคนแต่ก่อนโดยเฉพาะผู้หญิงนั้นนุ่งโจงกระเบนส่วนเสื้อคอกระเช้าในเวลาที่อยู่บ้านหรือออกไปทำอะไรทำนาการนุ่งห่มเช่นนี้ปฏิบัติเหมือนกันไม่ว่าเด็กโตหรือผู้ใหญ่แต่ถ้ามีงานบุญก็มักจะสวมเสื้อแขนสามส่วนอาจมีลายลูกไม้ปักตามขอบเช่นที่สาบอกเสื้อแขนเสื้อหรือที่ชายเสื้อส่วนเนื้อผ้าและฝีมือการตัดเย็บเสื้อยังขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วยส่วนชายชาวเขมนั้นก็นุ่งโจงกระเบนหรือเรียกว่านุ่งผ้าม่วงสวมเสื้อราชปะแตนคือเป็นเสื้อคอตั้งแขนยาวมีกระดุม 5 เม็ด

คำบอกเล่าดังกล่าวเข้าใจว่าผู้บอกล่าเคยเห็นการแต่งกายเสนาบดีหรือผู้ที่เป็นเจ้านานในยุคสมัยก่อนๆหากพิจารณาตามสภาพสังคมเมื่อประมาณเกือบสองร้อยปีย้อนหลังวิถีชีวิตของคนไทยทั่วไปรวมทั้งชาวเขมรราชบุรีก็น่าจะแตกต่างจากคนสยามในลุ่มน้ำเจ้าพระยาหรือชาวไทยสยามในภาคกลางเท่าไรนักอีกทั้งภาพถ่ายเก่าๆในยุคสมัยตั้งแต่ช่วงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ลงมายังพอจะสื่อให้เห็นได้ว่าชนบิณยมที่ชายจะนุ่งผ้าม่วงและเสื้อราชปะแตนคงจะเป็นจำเพาะเหล่าข้าราชการหรือคนในราชสำนักเท่านั้นถ้าเป็นชาวบ้านรันตลาดทั่วไปก็จะนุ่งโจงกระเบนบ้างนุ่งกางเกงพื้นบ้านบ้างคือเป็นกางเกงที่ตัดเย็บด้วยรูปแบบง่ายๆไม่มีจีบขาใหญ่อย่างที่ปัจจุบันนี้เรียกว่ากางเกงชาวเลถ้าเป็นการนุ่งอยู่ตามบ้านชายชาวเขมรก็จะไม่สวมเสื้อและถ้าเป็นหญิงจะนุ่งโจงกระเบนมีผ้าแถบพันรอบอกเป็นต้น

ดังนั้นรูปแบบการแต่งกายที่แท้จริงซึ่งแสดงออกทางชาติพันธุ์เขมรดั้งเดิมจริงๆน่าจะเป็นการนุ่งโจงกระเบนทั้งหญิงและชายซึ่งรูปแบบการนุ่งโจงกระเบนนี้ราชสำนักสยามรับเอามาจากราชสำนักเขมรรวมถึงคำศัพท์ที่ใช้กับพระเจ้าแผ่นดินผู้มีบรรดาศักดิ์จึงต้องมีเครื่องแบบเพื่อแสดงถึงยศหรือตำแหน่งในงานราชการครั้งต่อมาความนิยมในการนุ่งโจงกระเบนเริ่มเสื่อมลงไปจากสังคมไทยเพราะการเปิดรับวิทยาการใหม่ๆจากประเทศตะวันตกรวมทั้งความนิยมเรื่องการแต่งกายด้วยจึงส่งผลให้คนไทยหันมานิยมนุ่งกางเกงแบบตะวันตกการนุ่งผ้าม่วงจึงเหลืออยู่แต่ในงานราชสำนักเท่านั้นขณะที่ชาวบ้านและชาวเขมรราชบุรีไม่ได้แต่งกายตามแบบโบราณอีกต่อไป

หากต้องการพบเห็นการแต่งกายของชาวเขมรราชบุรีที่ยังคงเค้าแบบเดิมควรหาโอกาสไปร่วมงานบุญประเพณีพื้นบ้านหรือกิจกรรมทางศาสนาเช่นงานวันสำคัญที่พุทธศาสนิกชนไปร่วมกันทำบุญที่วัดงานบวชหรือการเลี้ยงผีหมู่บ้านเป็นต้น

ที่อยู่อาศัย

ลักษณะชุมชนการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวไทยเขมรลาวเดิมจะปลูกสร้างบ้านเรือนติดต่อกันเป็นหมู่หมู่บ้านหลายสิบหลังคาเรือนเนื่องจากชาวไทยเขมรลาวเดิมเป็นกลุ่มชนที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติแน่นแฟ้นมากมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดยึดถือบ้านพ่อแม่เป็นศูนย์กลางและผูกพันกันระหว่างปู่ตายายรูปทรงบ้านเรือนในอดีตจะเป็นบ้านยกใต้ถุนสูงหลังคามุงจากหรือหญ้าคาบ้านเป็นไม้ไผ่หรือฝากระดานโดยเฉพาะหลังคาบ้านมีลักษณะพิเศษคือมุงเป็นผืนเดียวกันตลอดทุกหลังคาเรือนเมื่อขึ้นบันไดบ้านแล้วสามารถไปเรือนหลังอื่นได้โดยไม่ต้องลงจากบันไดบ้านเดิมเพราะแต่ละบ้านจะมีไม้กระดานพาดถึงบ้านต่อบ้าน

การเล่น

1) การเข้าผีเขมร

ยังมีวัฒนธรรมที่หลงเหลืออยู่อีกแขนงหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายเขมรยังช่วยกันอนุรักษ์ คือ “การเข้าผี” ในอดีตการเข้าผีนั้นจะเล่นกันในช่วงตรุษสงกรานต์แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายเขมรจะมาเล่นและถ่ายทอดวัฒนธรรมการเข้าผีให้เด็กเยาวชนประชาชนตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ชมกันในงาน All About Arts (สืบสานงานศิลปภูมิปัญญาของคนของแผ่นดิน) ที่ลานวัฒนธรรมตลาดเก่า 119 เจ็ดเสมียนทุกวันเสาร์-อาทิตย์สัปดาห์สุดท้ายของเดือน

ผีที่นำมาเล่นนั้นได้แก่ผีกระดังงาผีละมั่งและผีกระบอกการเล่นเข้าผีนั้นเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่คนโบราณได้มีกุศโลบายให้ผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหวง่ายคนชั่วร้ายที่ไม่กล้าแสดงออกได้กล้าแสดงออกเมื่อมีเสียงเพลงเข้ามาในโสตประสาทสั่งให้ทำอะไรจะทำตามทุกอย่างโดยผู้เข้าผีจะไม่รู้ตัวไม่ใช่เป็นการแสดงไม่เชื่ออย่าลบหลู่

ก่อนที่จะทำการเล่นเข้าผีจะต้องมีการทำพิธีกรรมเสียก่อนเรียกว่าการชุมนุมเทวดาผู้ที่มาทำพิธีชุมนุมเทวดานั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถืออยู่ในศีลธรรมเพื่อขอขมาลาโทษต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่นั้นไม่ว่าจะเป็นเจ้าที่เจ้าทางผีสงนางไม้เพื่อให้การเล่นเข้าผีนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเป็นวิทยาทานให้กับลูกหลานจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชนเอาไว้

เมื่อทำพิธีกรรมชุมนุมเทวดาเป็นที่เรียบร้อยแล้วการเข้าผีแต่ละชนิดจะใช้อุปกรณ์แตกต่างกันออกไปเช่นการเข้าผีกระดังงาผู้ที่จะเล่นเข้าผีส่วนมากจะเป็นผู้หญิงที่เลี้ยงจะปิดหูปิดตาด้วยผ้าขาวม้า นำสากตำข้าวอันใหญ่มาวางไว้ 2 อันและวางไม้กระดานบนสากตำข้าวเพื่อให้ผู้ที่เข้าผีได้นั่งคุกเข่ามือทั้งสองข้างจะจับไว้ที่กระดังงามีผ้าขาวมาปิดทับบนศีรษะและลำตัวอีกที่หนึ่งพี่เลี้ยงจะช่วยกันร้องเพลงไปเรื่อยๆตามจังหวะจากช้าๆแล้วค่อยๆเร็วและดังขึ้นจนกว่าผีจะเข้า

“แม่นางดังเอ๋ยเข้าปาลาหงส์กระดังงาไม้หมากสากไม้แดงกระแฉงแมงแมงกระดังงาพัท ข้าวบินมาเปิบๆบินมาปลายๆให้พื้นดินทรายเขยิบๆ”

เมื่อผีเข้าสู่ร่างกายแล้วพี่เลี้ยงจะสั่งให้ทำอะไรจะทำตามหมดเช่นสั่งให้พุดข้าวกระหาย (หมายถึงวิธีการทำให้ข้าวเปลือกที่อยู่ในกระดังงามารวมกันกลางกระดังงา) โปรยข้าวให้ไก่กิน และร้องรำทำเพลงเพลงที่นำมาร้องให้ผีได้รำเป็นรำโทนสมัยก่อนอาการที่รำของผู้เข้าผีนั้นไม่เหมือนตัวคนที่แท้จริงของผู้เข้าผีเมื่อสนุกสนานได้ที่พี่เลี้ยงจะถามว่าเอาอีกไหมเมื่อผู้เข้าผีบอกว่าเอาก็จะสนุกสนานกันต่อแต่ถ้าบอกว่าไม่เอาก็ต้องหยุดเมื่อผู้เข้าผีไม่ยอมเล่นแล้วพี่เลี้ยงจะตะโกนเข้าไปในโสตประสาทหูต่างๆโดยใช้คำว่า “กระตุ๊ตๆ” จนกว่าผีจะออกถ้าผีไม่ยอมออกง่าย ๆ พี่เลี้ยงก็ต้องพยายามตะโกนต่อไปจนกว่าผีจะออกบางคนหมดเรี่ยวหมดแรงไปเลยบางคนมือเท้าอ่อนพี่เลี้ยงต้องคอยบีบนวดให้บางคนอาการหนักต้องเอาพระหรือสายสิญจน์มาคล้องคอให้สติกลับคืนมาสำหรับการเข้าผีนั้นผีจะไม่เข้าทุกคนการเข้าผีของชุมชนเจ็ดเสมียนนั้นไม่น่ากลัวเป็นการเข้าผีที่สนุกสนานใช้อุปกรณ์ในการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนเจ็ดเสมียนโดยมีเพลงเป็นสื่อ

การเข้าผีสู่มวิธีกราก็จะคล้ายๆกันเนื้อเพลงและทำนองไม่เหมือนกันผีสู่มจะร้องเพลงดังนี้ “แม่นางสู่มเอ๋ยสู่มห้วยสู่มหนองสู่มปลาในคลองนะแม่นางสู่มเอ๋ย” ร้องไปเรื่อยๆจนกว่าผีจะเข้า

การเข้าผีกะลาร้องเพลง “กุกๆมาเอ๋ย” ร้องซ้ำๆจนกว่าผีจะเข้าเช่นเดียวกัน

การเข้าผีกระบอกละจะไม่มีการร้องรำทำเพลงเข้าได้ทั้งหญิงและชายจะใช้กระบอกละไม้ไผ่ยาวประมาณปล้องครึ่งปลายกระบอกละด้วยดอกไม้ธูปเทียนผู้เข้าผีต้องคุกเข่ามือสองข้างจับที่โคนกระบอกละไว้ก้มศีรษะแนบกับกระบอกละไม้ไผ่หลับตาทำให้สบายที่เลี้ยงจะช่วยกันร้องพร้อมๆกันว่า“ขึ้นเร็วลงเร็ว” ร้องไปเรื่อยๆจนกว่าผีจะเข้าเมื่อผีเข้าสู่กระบอกละแล้วที่เลี้ยงต้องช่วยกันกดกระบอกละไว้อย่าให้กระบอกละลอยขึ้นมาเพราะผีที่สิงอยู่ในกระบอกละจะมีแรงต้านผีจะยกกระบอกละขึ้นที่เลี้ยงต้องช่วยกันกดกระบอกละถ้าต้องการให้ผีมีแรงมากๆที่เลี้ยงต้องช่วยกันโอบแบบการโอบในงานบวชนาคทำนองนั้นผีก็จะมีแรงมากยื้อกันไปมาเมื่อที่เลี้ยงเห็นว่าผู้ที่เข้าผีเหนื่อยแล้วจะเอามืออุดรูกระบอกละสักพักหนึ่งผีก็จะออกถ้าผู้ที่เข้าผีมีสติยังไม่กลับคืนมาที่เลี้ยงจะตะโกน“กระตุ้ๆ” ดังๆใส่ประสาทรูเหมือนผีสู้ผีกระด้างผีกะลา

เพลงที่นำมาร้องเวลาเข้าผีมักจะใช้เพลงรำโทนในอดีตเช่นเพลงแม่ศรีเพลงตามองตาเพลงพญาหงส์ ฯลฯ การละเล่นเข้าผีชุมชนเจ็ดเสมียนได้ช่วยกันอนุรักษ์สืบต่อกันมา 100 ปีว่าเสียด้วยการเข้า“ผีสิง” ได้สูญหายไปจากตำบลเจ็ดเสมียนเพราะผู้ที่เคยเข้าผีสิงไม่สามารถจำคาถาที่ใช้ในการเข้าผีได้ การเข้าผีสิงต้องใช้ผู้ช่วยเท่านั้นน่าจะกลัวมากสังกัดเป็นกตัญญูเป็นปีบั้งเป็นปีบั้งถึงแม้ว่าการเข้าผีสิงจะสูญหายไปแต่ยังโชคดีที่ชาวชุมชนดอกไม้เรียงได้อนุรักษ์การละเล่นเข้าผีเอาไว้ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายเขมรที่หาชมได้ยากในปัจจุบัน

เพลงรำโทนที่ชุมชนเจ็ดเสมียนได้อนุรักษมากกว่า 100 ปี

ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นตำบลที่เก่าแก่มากมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ชาวบ้านได้อนุรักษและสืบสานศิลปวัฒนธรรมตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ให้กับลูกหลานเช่นประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ชาวบ้านจะสนุกสนานด้วยการละเล่นพื้นบ้านการร้องรำทำเพลงโดยเฉพาะหนุ่มสาวสมัยก่อนหนุ่มสาวจะจับกันหนุ่มก็จะไปไค้สาวที่ตนรักมารำโทนวงมโหรีสมัยก่อนจะใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านเช่นกลองโทนขอจะเข้ฉิ่งฉาบกรับโหม่ง

เพลงรำโทนบางเพลงแต่งขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยนั้นจะหาฟังได้ทางสถานีวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์เพลงรำโทนบางเพลงคนเจ็ดเสมียนก็แต่งขึ้นเองซึ่งบางเพลงหาฟังไม่ได้แล้วบางเพลงก็มีอายุกว่า 100 ปี

การเกิด

ชาวไทยเขมรลาวเดิมมีความเชื่อในเรื่องขวัญดังนั้นเมื่อมีเด็กแรกเกิดญาติผู้ใหญ่จะนำทารกใส่กระดังง์แล้วกล่าวเรียกขวัญว่า “แม่ซื้อตองปาแม่หาตองข้าวแม่เป้าแม่พิมพ์แม่เลี้ยงเคยชมแม่นมเคยจูบอย่ามาหลอกอย่ามาหลอนอย่ามาให้รอนอย่าให้ออนรี” แล้วจึงวางกระดังง์

มีการเรียกขวัญอีกวิธีหนึ่งคือเมื่อเด็กเกิดหมอตำแยจะนำข้าวเปลือกใส่ตะกร้าพร้อมด้วยกล้วยสุกขนมต้มแดงต้มขาวไปวางไว้ที่ไม้มะดานที่แม่นอนอยู่ไฟแล้วเชิญผีบรรพบุรุษให้มากินจากนั้นนำไปทิ้งที่ทางสามแพร่งแล้วเดินกลับโดยไม่ให้หันไปมองสำหรับแม่จะต้องอยู่ไฟอีกอย่างน้อย 7 – 15 วันระหว่างนี้แม่จะกินอาหารได้เพียงข้าวต้มเกลือหรือน้ำปลาเท่านั้นเมื่อออกไฟแล้วหมอตำนายจะผูกขวัญให้มารดาอีกครั้งหนึ่ง

การตาย

การจัดงานศพของชาวไทยเขมรลาวเดิมจะกลืนๆคล้ายกับการจัดงานศพแบบไทยๆเมื่อมีคนตายเกิดขึ้นแล้วแต่ลูกหลานหรือญาติที่จะจัดงานที่บ้านหรือจัดงานที่วัดจะมีการสวดศพตามความต้องการของเจ้าภาพ 3 วัน 7 วันหรือแล้วแต่เพราะการจัดงานจะขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าภาพด้วยและเวลาจะทำพิธีเผาศพจะไม่เผาวันพระวันสุกักรวันอื่นๆได้ถ้าตายหงจะไม่เอานิยมเอาศพเข้าบ้านส่วนใหญ่จะนำไปจัดที่งานศพที่วัดเลยแต่ถ้าเป็นการตายปกติแล้วแต่ญาติว่าจะจัดที่วัดหรือที่บ้านถ้าเป็นครอบครัวที่มีฐานะหน่อยก็จะจัดที่บ้าน

การบวช

พิธีบวชของชาวเขมรราชบุรีคล้ายกับชาวไทยทั่วไปคือเมื่อกำหนดวันเดือนปีที่จะบวชแล้วนาคหรือผู้จะบวชต้องไปฝึกกราบไหว้ให้คล่องท่องบทของบวชเป็นภาษาบาลีให้ขึ้นใจใช้ชีวิตอยู่ในวัด 1 – 4 สัปดาห์เจ้าภาพพิมพ์การ์ดเชิญแขกและญาติมิตรนาคหรือผู้จะบวชเป็นภิกษุไปบอกลาบวชกับผู้อาวุโสที่เคารพนับถือและกล่าวขอโหสิกรรมหากได้เคยล่วงเกินเพื่อให้การบวชเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ปราศจากการอาฆาตจองเวร

ก่อนวันงาน 1 – 2 วันเพื่อนบ้านจะร่วมกันทำม้กัณฐกะซึ่งสมมุติเป็นม้าทรงของเจ้าชายสิทธัตถะที่ใช้ทรงขณะเสด็จออกจากพระราชวังในยามค่ำคืนไปปลีกวิเวกออกบวชเพื่อค้นหาสัจธรรม

ม้กัณฐกะฝีมือชาวเขมรราชบุรีทำจากตั้งไม้กระดานสูงราวกันกบผู้ใหญ่มี่ขาทางออก 4 ขาขาม้าผูกยึดกับไม้ไผ่ลำเชื่อง 2 ลำคานซึ่งยาวข้างละประมาณ 2 วาและเพื่อให้เป็นรูปทรงของม้ามากยิ่งขึ้นได้มีการเขียนเป็นรูปม้าบนกระดานแข็งตัดตามรอยรูปแล้วติดประกบซ้ายขวานำผ้าขนหนูหรือผ้าขนหนูผูกติดไว้บนหลังม้าจากตั้งที่ดูแข็งทื่อได้กลายเป็นม้าขาวงามพร้อมที่จะพาผู้ขี่บนหลังให้โลดแล่นไปตามรอยพุทธองค์

เมื่อถึงวันงานบวชบรรดาชาวบ้านและเพื่อนๆของนาคได้มาอาสาเป็นผู้ยกลำคานขึ้นบนบ่าโดยให้นาคนั่งบนหลังม้าอาการนี้คล้ายกับบ่าวไพร่ร่วมแบกหามเสลี่ยงเจ้านายแต่เสลี่ยงนั้นมีที่นั่งสบายอีกทั้งบ่าวไพร่ต้องเดินเป็นจังหวะอย่างมีกระบวนวิธีเพื่อมิให้ผู้นั่งบนเสลี่ยงพลัดตกลงมาติดกับม้กัณฐกะประดิษฐ์ของชาวเขมรราชบุรีซึ่งจะโผนโจนทะยานไปตามอาการของเหล่าผู้แบกซึ่งมิได้ชักซ้อมไว้ก่อนยิ่งจังหวะแตรวงสนุกรีกครื้นเริงมากเท่าใดดูเหมือนม้าจะยิ่งคึกคะนองไปตามเสียงกลองด้วยเหตุนี้นาจึงต้องมีสตรีระมัดระวังตัวเป็นอย่างดี

ขบวนแห่นาคเข้าโบสถ์นี้มีใช้สิ่งที่เกิดมีมาพร้อมกับชาติพันธุ์หมู่ใดโดยเฉพาะแต่เป็นความสนุกสนานที่หาพบได้ในหมู่ชาวเขมรราชบุรีที่คิดทำกันขึ้นมาตามประวัติของพระพุทธเจ้าสิ่งที่แฝงไปพร้อมกับขบวนแห่นาคคือความร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้านก่อให้เกิดมีส่วนร่วมในการงานบุญภายในชุมชน

การแต่งงาน

การแต่งงานของคนไทยเขมรลาวเดิมนิยมจัดพิธีที่บ้านฝ่ายหญิงโดยฝ่ายชายจะจัดขบวนขันหมากแกมมาที่บ้านในขบวนขันหมากมีขนมใบไม้ขนมเปียะขนมขี้แมวขนมโก๋เนื้อหมูไก่เป็ดซึ่งทั้งหมดต้องจัดเป็นจำนวนคู่หลังจากมีการพูดคุยกันทั้งสองฝ่ายพอเป็นพิธีบ่าวสาวจะไหว้พ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายต่อจากนั้นผู้อาวุโสจึงผูกด้ายสีแดงขาวเพื่อเรียกขวัญให้คู่บ่าวสาวจากนั้นมีการเลี้ยงข้าวแก่ผู้ร่วมงานการส่งตัวจะทำในตอนเย็นผู้อาวุโสให้ศีลให้พรและตามธรรมเนียมของคนไทยเขมรลาวเดิมใน

อดีตกล่าวว่าเมื่อลูกชายบ้านใดมาขอลูกสาวผู้เป็นพ่อแม่ต้องเรียกสินสอดคือเรือนหอ 1 หลังและวัว 1 คู่เป็นทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินชีวิตหลังจากการแต่งงานแล้วมักอยู่ที่บ้านของฝ่ายหญิงแต่ถ้าจะแยกบ้านออกไปก็ได้ซึ่งก็ยังอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับพ่อแม่

และหากเกิดการผิดใจขึ้นชายหนุ่มที่มาสู่ขอหญิงสาวจะต้องจัดเครื่องเช่นผีโดยในเครื่องเช่นมีเปิดจากนั้นเจ้าบ่าวต้องนำสายสร้อยทองคำแหวนทองคำมาคล้องที่ปากเปิดเพื่อเป็นสินสอดให้เจ้าสาว ผีก็กินเครื่องเช่นนี้เรียกว่า “ก๊กผีกินเปิดปากทอง”

ความเชื่อ/ศาสนา

คติความเชื่อของคนไทยเขมรลาวเดิมนั้นเชื่อและนับถือผีบรรพบุรุษหรือผีอารักษ์อย่างเคร่งครัดกล่าวคือเมื่อมีการจัดประเพณีงานบวชงานศพหรือเมื่อหนุ่มสาวจะแต่งงานกันจะต้องสู่ขอตามประเพณีหรือหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำผิดจารีตประเพณีจะถูกผีบรรพบุรุษลงโทษทำให้เกิดความวิบัติต่างๆแก่สมาชิกของครอบครัวหรือตัวเองฉะนั้นจะต้องเซ่นผีผีของชาวไทยเขมรลาวเดิมมีการแบ่งเป็นก๊กผีแต่ละก๊กจะกินเครื่องเช่นไม่เหมือนกันบางก๊กกินไก่หมูขนมต้นตำขนมต้นแดงเหล้าหรือเปิดปากทอง (คือเปิดที่ใช้สร้อยทองคำคล้องที่ปากเรียกว่าเปิดปากทอง) เปิดปากทองนี้จะเซ่นตอนเมื่อมีชายหนุ่มมาสู่ขอหญิงสาวผีก็กินเรียกว่าก๊กผีกินเปิดปากทอง

ไทยเขมรลาวเดิมจะไหว้ผีในช่วงสารทสงกรานต์ถ้าอยู่ที่บ้านก็ไหว้ที่บ้านภายในบ้านจึงต้องมีหิ้งผีซึ่งจัดขึ้นในห้องๆหนึ่งของบ้านเมื่อถึงเวลาก็จุดธูปบอกกล่าวขอให้ลูกหลานอยู่เป็นสุขเมื่อมีงานต่างๆก็ต้องเซ่นไหว้บอกกล่าวเครื่องเช่นประกอบด้วยกล้วย 1 คู่มะพร้าว 1 คู่ข้าว 2 สำหรับคาวหวานเหล้าขนมเปียะอย่างน้อย 10 คู่ขนมจันอับ 1 คู่ขนมบัว 1 คู่ข้าวต้มมัด 1 คู่ (ขนมต้องให้ได้มากกว่า 10 อย่าง)

การเลี้ยงผีหมู่บ้าน การเลี้ยงผีหมู่บ้านหรือทำงานบุญกลางบ้านเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อที่มีอยู่ร่วมกันของคนไทย – เขมร – ลาว – มอญ – กะเหรี่ยงรวมถึงชาวท้องถิ่นอื่นซึ่งจะมีคำเรียกงานประเพณีแตกต่างกันไป

ชาวเขมรราชบุรีมีงานบุญเลี้ยงผีประจำหมู่บ้านเช่นกันโดยมีกำหนดไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสของวัดที่ชาวเขมรราชบุรีแต่ละชุมชนเคารพนับถือประกอบกับความพร้อมของคนในชุมชนจะตกลงกันว่าจะจัดให้มีงานบุญกลางบ้านเมื่อใดแต่มีกรอบกำหนดช่วงเวลาไว้กว้างๆว่าเป็นเดือน 9 ของทุกปี

รายละเอียดของพิธีมีแตกต่างกันไปแต่ละหมู่บ้านบางหมู่บ้านสร้างปะรำพิธีหรือใช้ศาลากลางบ้านเป็นที่เตรียมงานนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็นก่อนวันงานหรือเช้าวันงานรวมถึงถวายจันทน์ร่วมกัน

ครั้นถึงตอนสายชาวบ้านจะนำดินเหนียวที่ล้างเอาจากคันนาขอบสระน้ำใกล้บ้านหรือบางแห่งก็ใช้ดินน้ำมันมาปั้นเป็นหุ่นตุ๊กตาคนและสัตว์เลี้ยงใหญ่ๆเช่นปั้นวัวควายตุ๊กตาคนทำตัวเชื่องกว่านิ้วหัวแม่มือแล้วนำผ้าให้หุ่นคนด้วยการนำเศษผืนผ้ามาพันรอบท่อนล่าง

นำหุ่นคนและสัตว์เลี้ยงบรรจุลงในกระบะที่ทำจากกาบต้นกล้วยพร้อมทั้งนำข้าวและอาหารบรรจุลงไปด้วยเช่นกันข้าวที่ทำไว้ให้ผีนี้มีหลากหลายสีคือสีแดงนํ้ากอนข้าวคลุกกับปูนแดงข้าวดำคลุกกับผงถ่านหรือมินหม้อ (มินหม้อคือคราบดำที่ติดกันหม้อที่หุงต้มด้วยไฟฟืนมักเรียกเพี้ยนเสียงเป็นดินหม้อ) ข้าวเหลืองคลุกด้วยขมิ้นส่วนข้าวขาวไม่ต้องประสมสีใดๆทำเป็นก้อนหรือค้ำบางก็ใช้ข้าวเจ้าบาง

ครัวเรือนก็ใช้ข้าวเหนียวนอกจากนี้ยังมีพริกสดหรือพริกแห้งข้าวสารหัวหอมแดงหัวกระเทียมปลาทูแห้ง
ขนมผลไม้ดอกไม้ใส่ไว้ในกระบะด้วยเช่นกัน

ข้อมูลภาคสนามที่สังเกตได้จากบ้านรามะขามเมื่อวันที่ 21 เดือนพฤษภาคม 2549 พบว่า
การทำสิ่งของเครื่องเซ่นไหว้ไม่เคร่งครัดนักกล่าวคือการทำข้าวสาลีไม่ได้ทำกันทุกบ้านกระบะที่ใช้บรรจุ
เครื่องเซ่นไหว้บางครัวเรือนทำด้วยลังกระดาดแข็งตัดขอบทั้ง 4 ด้านให้เหลือไว้สูงราวหนึ่งฝ่ามือหรือ
ใช้กระบะที่ทำจากพลาสติกก็มี

เมื่อถึงเวลานัดหมายชาวบ้านทยอยนำกระบะไปรวมกันที่ศาลปู่ตาแล้วยกกระบะของตนขึ้น
เหนือหัวกล่าวเชิญปู่ตาผีอารักษ์หมู่บ้านมารับของเซ่นไหว้แล้วให้ช่วยคุ้มครองดูแลครอบครัวตนให้อยู่
ดีมีสุขรวมถึงสัตว์เลี้ยงที่ใช้งานในไร่นาเสร็จแล้วก็นำไปวางที่พื้นใกล้โคนไม้ใหญ่

การทำบุญกลางบ้านนี้หากหมู่บ้านใดมีผู้นำพิธีหรือผู้ทำหน้าที่สื่อสารเชื่อมต่อระหว่างผีปู่ตา
กับชาวบ้านชาวบ้านก็จะมอบกระบะให้แก่ผู้นำพิธีช่วยบอกให้ผีปู่ตาได้รับรู้ว่าครอบครัวของนายคน
นั้นหรือนางคนนั้น (ผู้นำพิธีจะรู้จักชื่อคนของแต่ละครอบครัวว่าผู้ใดเป็นสามีหรือภรรยาของใคร) ได้นำ
สิ่งของมาไหว้ของจงดลบันดาลให้พวกเขามีความสุขร่มเย็นปราศจากภัยนานาประการ ฯลฯ

น่าสังเกตว่าการทำบุญกลางบ้านในระยะหลังเป็นการผสมผสานแนวคิดความเชื่อ 2 สายทาง
คือความเชื่อเรื่องผีกับความเลื่อมใสในพุทธศาสนาดังจะพบว่าแม้วันที่จะกำหนดจัดงานบุญบ้านยัง
ต้องมีพระเป็นผู้ดูฤกษ์กำหนดวันให้ทำการนิมนต์พระมามีส่วนร่วมในพิธีเป็นการปรับแนวคิดทั้ง 2
แบบมาผสมกลมกลืนจรรโลงสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

แหล่งที่มา และบุคคลที่ให้ข้อมูล

หนังสือและเอกสาร

- 1) คนราชบุรี
- 2) 8 ชาติพันธุ์ในราชบุรี
- 3) ประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี
- 4) ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี
- 5) แผนที่ภาษาในจังหวัดราชบุรี
- 6) พจนานุกรมภาษาถิ่นในจังหวัดราชบุรี
- 7) วิถีชีวิตชาวโพหัก
- 8) เจ็ดเสมียน
- 9) พิธีภณฑสถานแห่งชาติราชบุรีและจังหวัดราชบุรี

รายชื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลหลัก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ชาติพันธุ์	ที่อยู่	เบอร์โทร
1	คุณสุรเศรษฐ์ บุญเกตุ	ไทยกะเหรี่ยง	โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	
2	กำนันจิบ จะนุ	ไทยกะเหรี่ยง	1 ต.ตะนาวศรี อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	
3	คุณลัดดา ชัยนิยม	ไทยกะเหรี่ยง	20 บ้านผาปก ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	080-650-9109
4	คุณพลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ	ไทยเขมรลาว เดิม	124/1 หมู่ 2 ต.เจ็ด เสมียน อ.โพธาราม จ. ราชบุรี 70000	081-4509703
5	คุณวรเทพ ศิริพัฒนาสมบัติ	ไทยจีน	190 ต.ท่าเคย อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	087-1567054
6	คุณนุกูล ธรรมจง	ไทยจีน	7/3 ม.1 ต.บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี	083-7022029
7	คุณเลี่ยม แก้วทิวา	ไทพื้ถิ่น	106 หมู่ 3 ต.โพหัก อ.บางแพ จ.ราชบุรี 70160	086-8062258
8	คุณศิรินาถ กะการดี	ไทยพื้ถิ่น	ต.โพหัก อ.บางแพจ. ราชบุรี 70160	081-8351558
9	คุณประพันธ์ แจ่มจ้อย	ไทยพื้ถิ่น	ต.โพหัก อ.บางแพ จ.ราชบุรี 70160	080-5775646
10	คุณถนอม สอดตา	ไท-ยวน	-	089-2120415
11	คุณพิมพ์า จันทาแล้ว	ไท-ยวน	69 ม.7 ต.ดอนตะโก อ.เมือง จ.ราชบุรี	081-5866543
12	คุณบุญธรรม ครือเครือ	ไทยมอญ	109 ม.5 บ้านท่าม่วง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	086-0963280
13	คุณสวัสดิ์ เจริญเครือ	ไทยมอญ	45/1 ม.5 ต.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70120	086-8094114

รายชื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลหลัก (ต่อ)

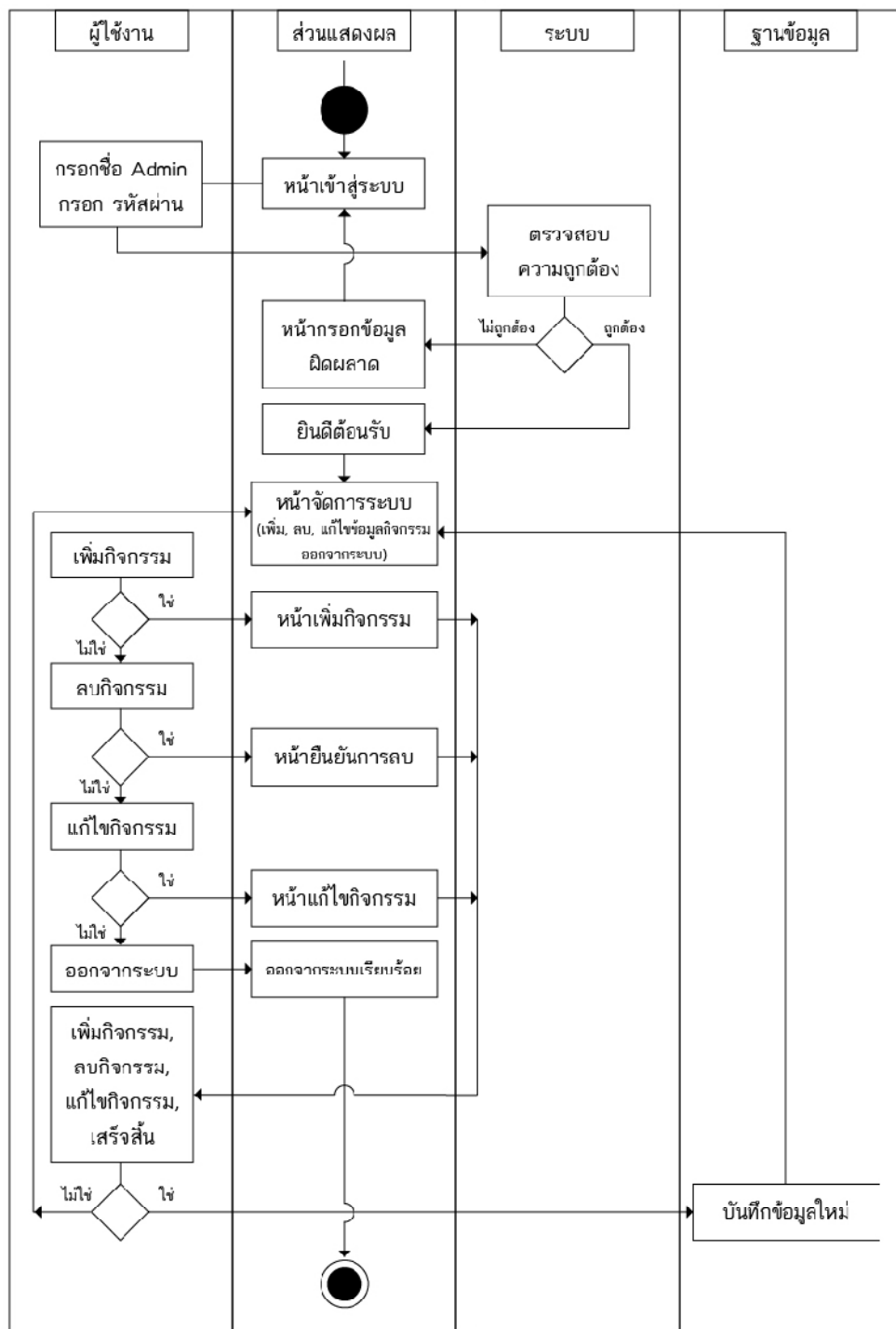
ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ชาติพันธุ์	ที่อยู่	เบอร์โทร
14	คุณชนิดา ศรีอศรี	ไทยมอญ	1/1 ม.3 ต.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70120	081-5582255
15	คุณรังสรรค์ เสลาหลัก	ไทยลาวเวียง	43/4 ม.3 บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	089-4532902
16	คุณกรรณิกา ทรงทอง	ไทยลาวเวียง	66 ม.4 บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	087-1607636
17	คุณเลขา พัดเย็น	ไทยลาวเวียง	50/20 ม.4 บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	089-0608288
18	คุณสมหมาย คงพันธ์	ไทยทรงดำ	112 ม.5 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	089-4532902
19	คุณขวัญใจ สายสุด	ไทยทรงดำ	90/25 ม.8 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	089-9123042
20	คุณเบญจมาศ ยอดพิกุล	ไทยทรงดำ	122 ม.5 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	085-2343743

ผลการพัฒนาระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดราชบุรี

การพัฒนาระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ใน
จังหวัดราชบุรีสามารถอธิบายผลการพัฒนาได้ดังนี้

การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ

การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ มีการแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น
2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานของระบบเรียกว่า Workflow ซึ่งจะเห็นถึง
ลำดับขั้นตอนในการทำงานของระบบทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 4.1

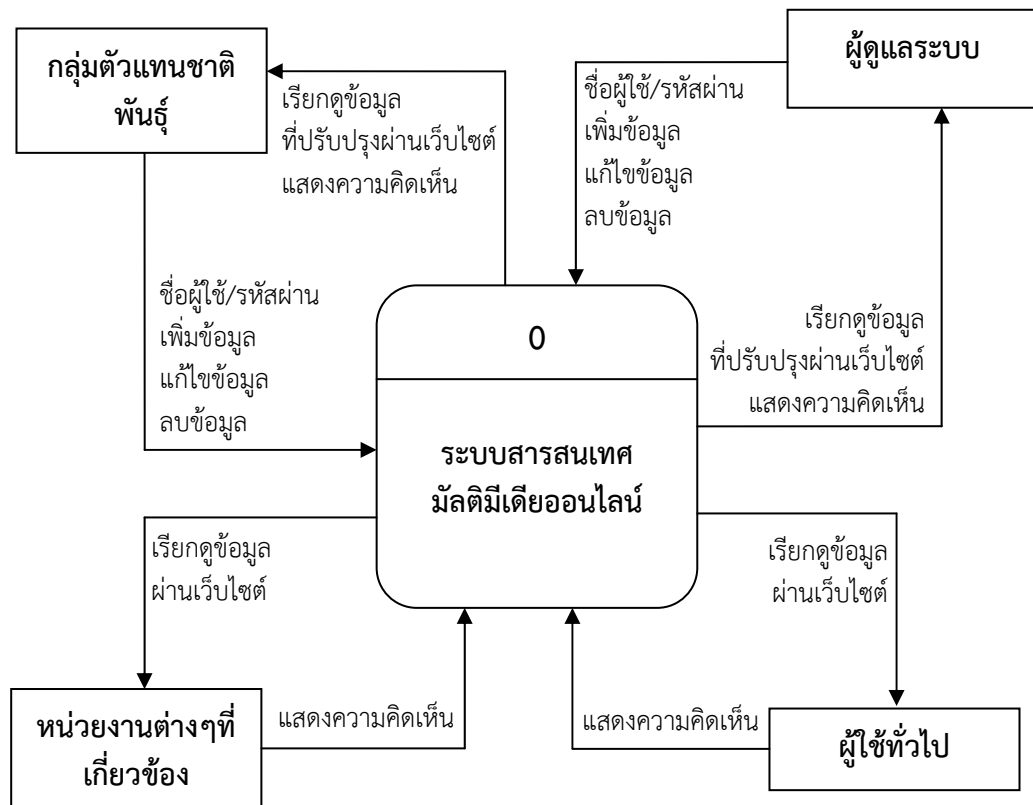

ภาพที่ 4.1 แสดง Workflow การทำงานของระบบจัดการกิจกรรม

จากภาพที่ 4.1 แสดงลำดับขั้นตอนการประมวลผลระบบจัดการกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเข้าสู่ระบบ ซึ่งมีการตรวจสอบความถูกต้องของชื่อผู้ใช้ รหัสผ่าน การเพิ่มกิจกรรม การลบกิจกรรม และการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ซึ่งข้อมูลต่างๆจะอยู่ในรูปแบบมัลติมีเดีย ประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ ทุกขั้นตอนมีการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้การ

ทำงานสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งยังทำให้ทราบถึงทำให้ทราบถึงการไหลของงานไปยัง ผู้ใช้งาน
ทั่วไป ผู้ดูแลระบบ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบว่ามีการสื่อสารกันอย่างไร

และส่วนที่สอง คือการวิเคราะห์ระบบเชิงโครงสร้าง เรียกว่า แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram : DFD) ซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรเซส (Process) กับข้อมูล (Data) ที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 แสดงContext Diagram ของระบบจัดการกิจกรรม

จากภาพที่ 4.2 ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมของระบบจัดการกิจกรรมว่าเกี่ยวข้องกับเอ็กซ์เทิร์นัลเอนิตตี้ ผู้ดูแลระบบ กลุ่มตัวแทนชาติพันธุ์ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้ทั่วไป โดยแต่ละเอ็กซ์เทิร์นัลเอนิตตี้มีการส่งข้อมูลอินพุตและข้อมูลเอาต์พุต ดังนี้เอ็กซ์เทิร์นัลเอนิตตี้ผู้ดูแลระบบและเอ็กซ์เทิร์นัลเอนิตตี้กลุ่มตัวแทนชาติพันธุ์ มีการส่งข้อมูลอินพุต ชื่อผู้ใช้ (User)และ รหัสผ่าน (password)เพื่อสามารถเข้าไปเพิ่ม ลบ และแก้ไข ข้อมูลได้ และข้อมูลเอาต์พุตสามารถดูข้อมูลที่ปรับปรุงและแสดงความคิดเห็นได้ ส่วนเอ็กซ์เทิร์นัลเอนิตตี้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และ ผู้ใช้ทั่วไป สามารถเข้าไปดูข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้

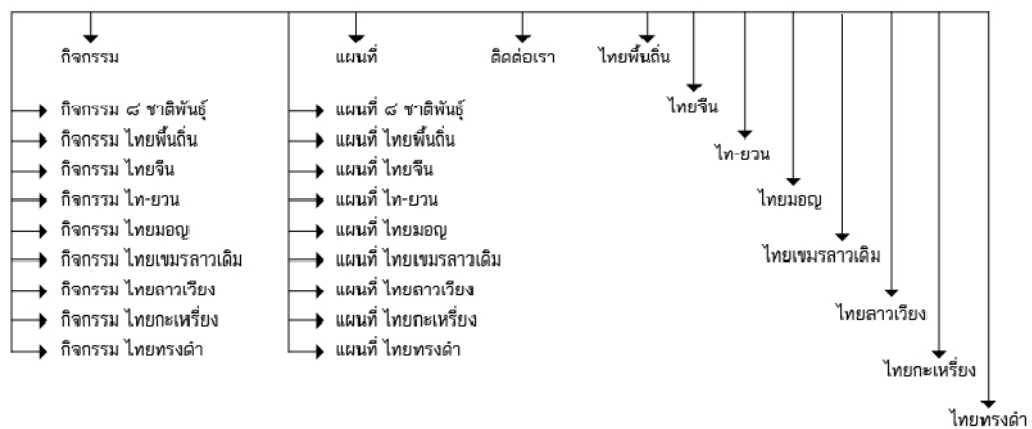
การออกแบบระบบสารสนเทศ

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการออกแบบระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ ซึ่งแนวคิดในการออกแบบคือการสร้างสัญลักษณ์มาแทนบุคคลทั้งแปด กลุ่มชาติพันธุ์ประกอบชื่อเว็บไซต์ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีเพื่อให้ผู้ที่ได้เข้ามาใช้งานสามารถเข้าใจถึงข้อมูลภายในเว็บไซต์ได้อย่างรวดเร็วแต่ละหน้าออกแบบให้สามารถไปยังหน้าอื่นๆในเว็บไซต์ได้อย่างสะดวกรวดเร็วเพื่อความง่ายต่อการใช้งานประกอบด้วยเมนูหลัก 4 เมนูคือหน้าแรกกิจกรรมแผนที่และติดต่อเราส่วนต่อมาก็คือเมนูแต่ละชาติพันธุ์ 8 ชาติพันธุ์นอกจากนี้ยังมีเมนูย่อยตรงส่วนล่างสุดของเว็บไซต์ในทุกๆหน้าซึ่งทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องได้สะดวกรวดเร็วสามารถแบ่งขั้นตอนการออกแบบได้ดังนี้

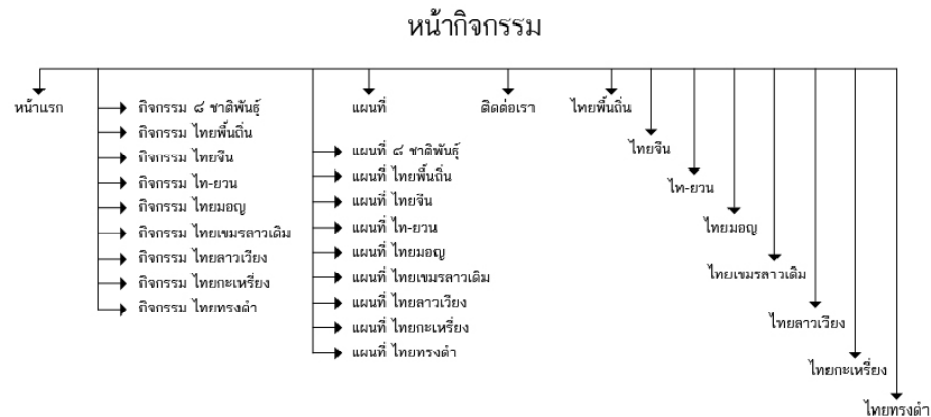
- การออกแบบแผนผังของเว็บไซต์
- การออกแบบโครงสร้างของเว็บไซต์
- การออกแบบส่วนต่างๆ ของหน้าเว็บไซต์
- การออกแบบส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ

การออกแบบแผนผังของเว็บไซต์

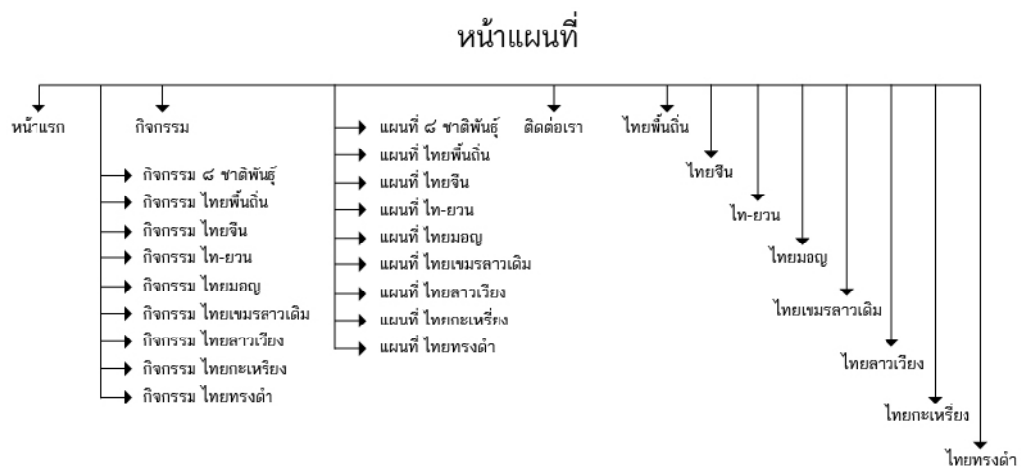
หน้าแรก

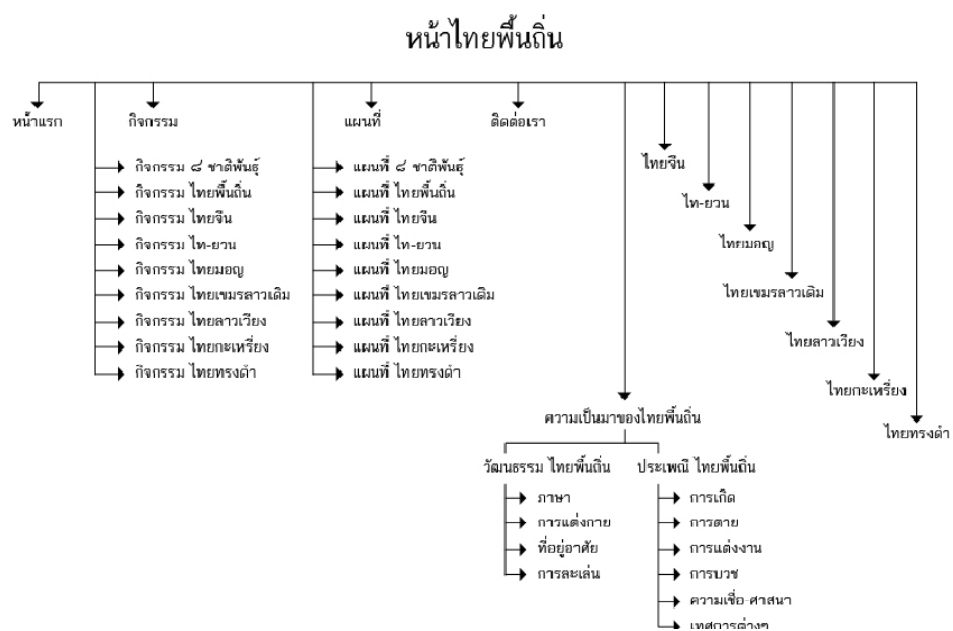
ภาพที่ 4.3 แสดงแผนผังหน้าแรก

ภาพที่ 4.4 แสดงแผนผังหน้ากิจกรรม

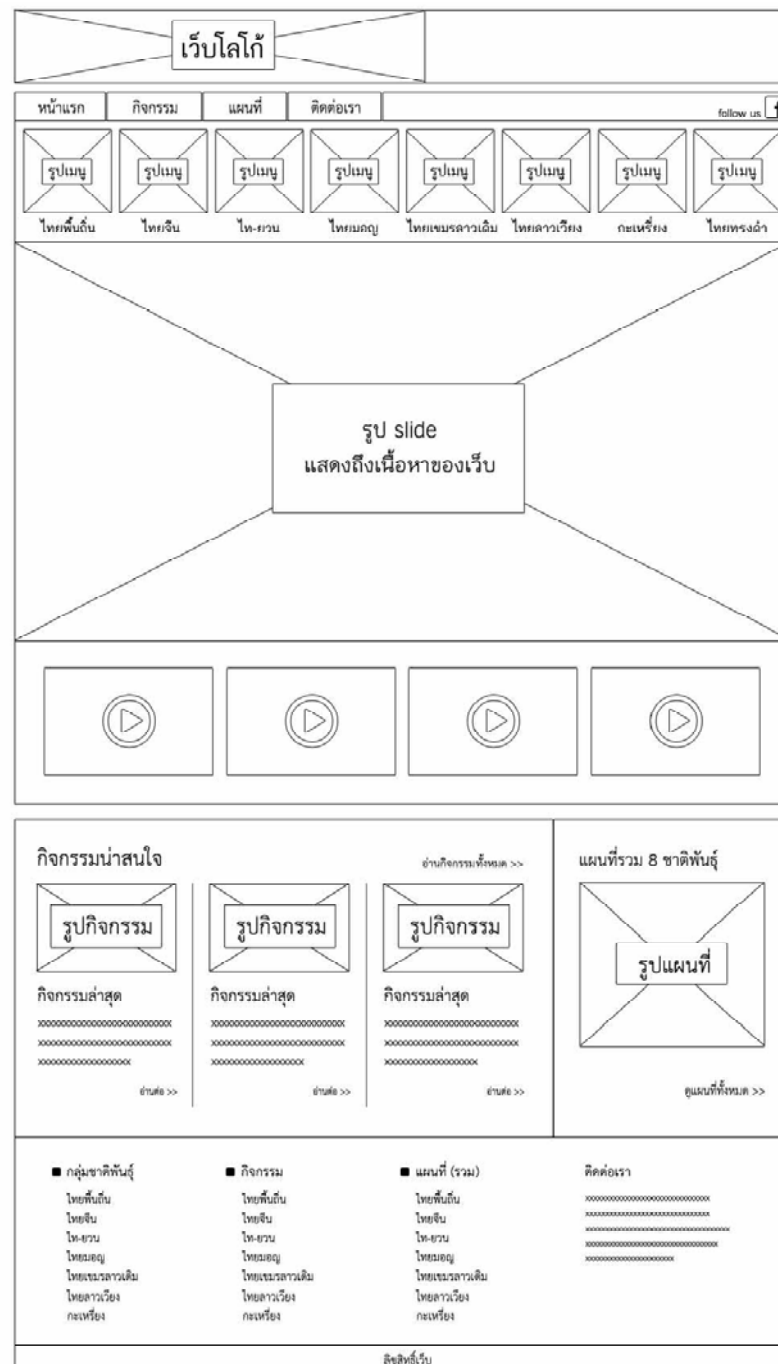

ภาพที่ 4.5 แสดงแผนผังหน้าแผนที่

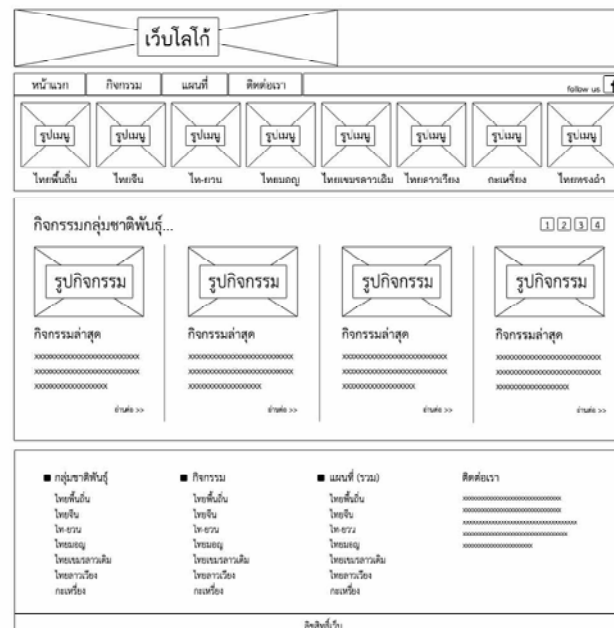

ภาพที่ 4.6 แสดงแผนผังหน้าชาติพันธุ์ต่างๆ

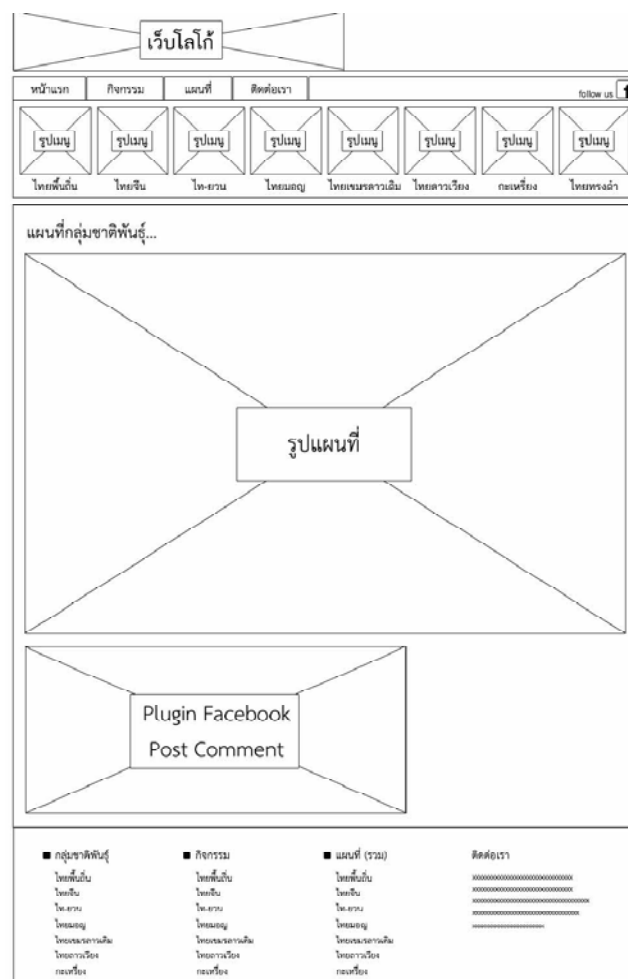
การออกแบบโครงสร้างของเว็บไซต์

ภาพที่ 4.7 แสดงโครงสร้างหน้าแรก

ภาพที่ 4.8 แสดงโครงสร้างหน้ากิจกรรม

ภาพที่ 4.9 แสดงโครงสร้างน้ำแผนที่แต่ชาติพันธุ์

เว็บโลโก้							
หน้าแรก	กิจกรรม	แผนที่	ติดต่อเรา	follow us			
ไทยพื้นถิ่น	ไทยจีน	ไทย-ยวน	ไทยมอญ	ไทยเขมรลาวเดิม	ไทยลาวเวียง	กะเหรี่ยง	ไทยทรงดำ

กลุ่มชาติพันธุ์ :

ภาษา | การแต่งกาย | ชื่อย่อคำ | การละเล่น | การเกิด | การตาย | การแต่งงาน | การบวช | ความเชื่อ ศาสนา | เทศกาลต่างๆ

หัวข้อเนื้อหา

หัวข้อเนื้อหา

รูปและวิดีโอประกอบเนื้อหา 1 2 3 4

Plugin Facebook

Post Comment

กลุ่มชาติพันธุ์ |

■ วัฒนธรรม

ภาษา

การแต่งกาย

ชื่อย่อคำ

การละเล่น

■ ประเพณี

การเกิด

การตาย

การแต่งงาน

การบวช

ความเชื่อ ศาสนา

เทศกาลต่างๆ

■ กลุ่มชาติพันธุ์

ไทยพื้นถิ่น

ไทยจีน

ไทย-ยวน

ไทยมอญ

ไทยเขมรลาวเดิม

ไทยลาวเวียง

กะเหรี่ยง

■ กิจกรรม

ไทยพื้นถิ่น

ไทยจีน

ไทย-ยวน

ไทยมอญ

ไทยเขมรลาวเดิม

ไทยลาวเวียง

กะเหรี่ยง

■ แผนที่ (รวม)

ไทยพื้นถิ่น

ไทยจีน

ไทย-ยวน

ไทยมอญ

ไทยเขมรลาวเดิม

ไทยลาวเวียง

กะเหรี่ยง

ติดต่อเรา

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

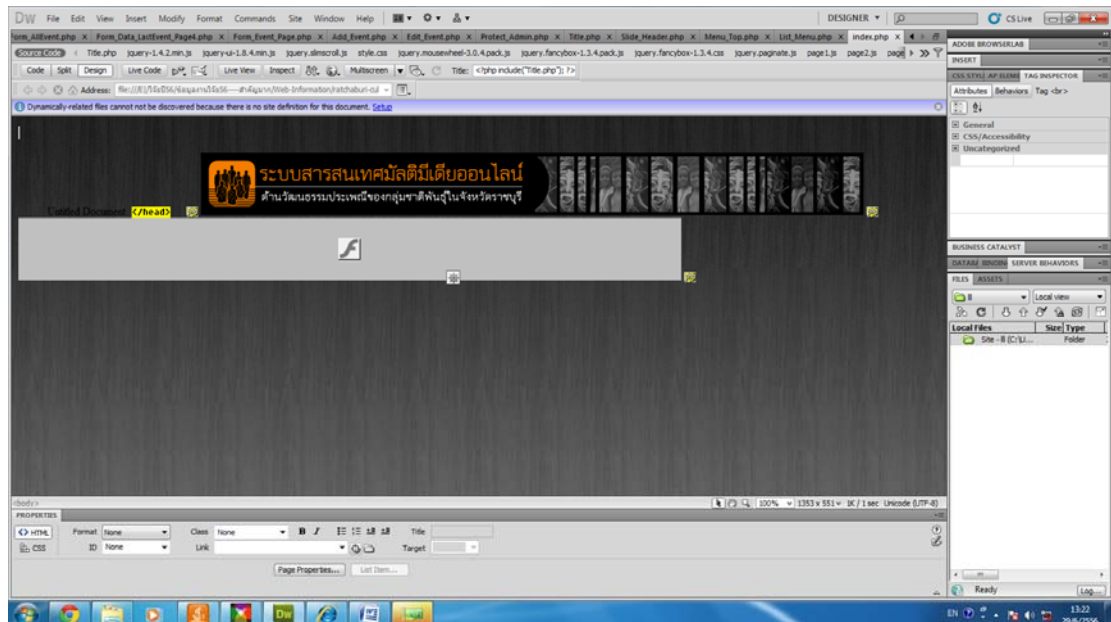
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

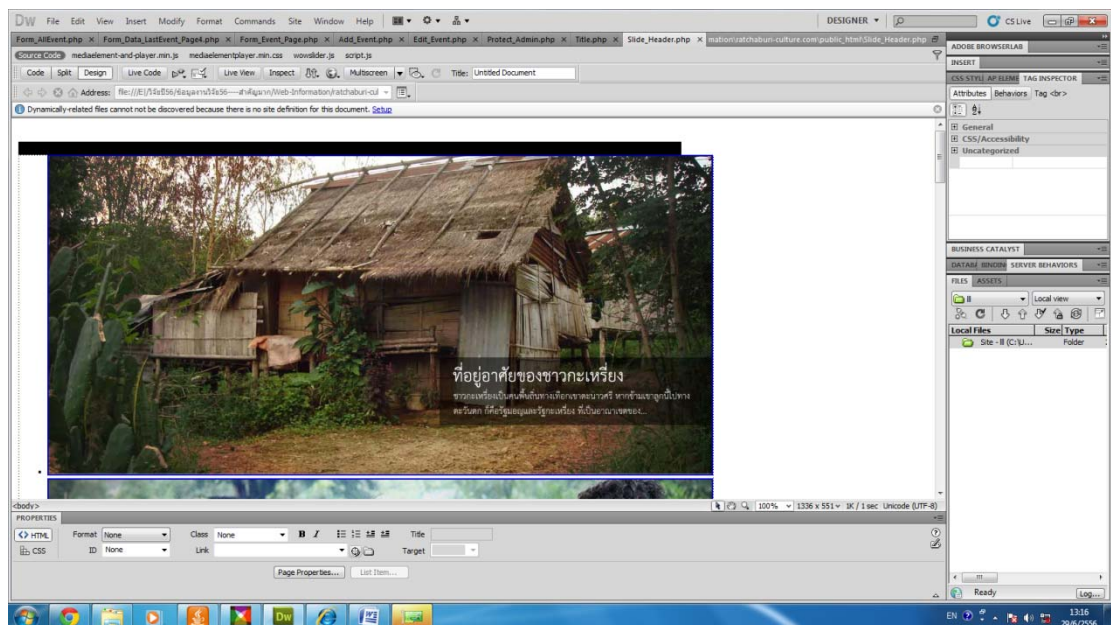
ลิขสิทธิ์เว็บ

ภาพที่ 4.10 แสดงโครงสร้างหน้าแสดงเนื้อหาแต่ละชาติพันธุ์

การออกแบบส่วนต่างๆ ของเว็บไซต์

ภาพที่ 4.11 แสดงการออกแบบหน้าแรก

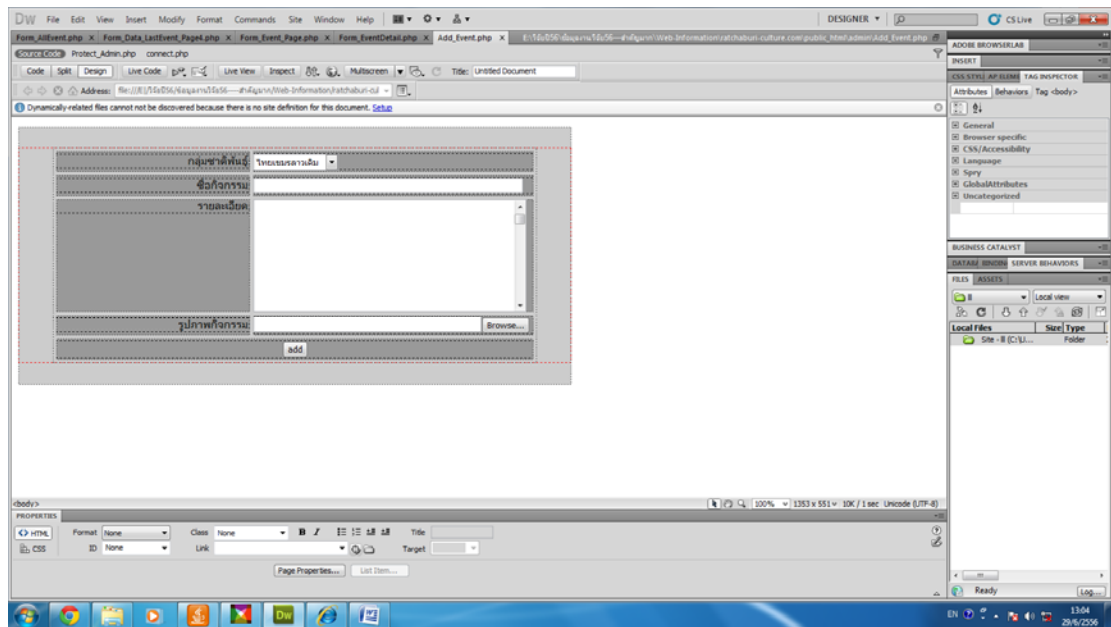

ภาพที่ 4.12 แสดงการออกแบบหน้าแรก

The screenshot shows the Adobe Dreamweaver CS6 interface. The main workspace displays an HTML document with Thai text and a table structure. The text includes "กลุ่มชาติพันธุ์" (Ethnic Groups) and "กลุ่มชาติพันธุ์" (Ethnic Groups). The table has two columns and two rows. The first row contains the text "กลุ่มชาติพันธุ์" and "กลุ่มชาติพันธุ์". The second row contains the text "กลุ่มชาติพันธุ์" and "กลุ่มชาติพันธุ์". The interface includes a top menu bar, a top toolbar, a left sidebar with panels like "Code", "Design", "Live View", "Inspect", "DOM", "Multiscreen", and "Properties". The right sidebar contains panels like "ADOBE BROWSERLAB", "Attributes", "Behaviors", "Tag Inspector", "General", "Browser specific", "CSS/Accessibility", "Language", "Spry", "Global Attributes", "Unallocated", "BUSINESS CATALYST", "DATAVIEW", "SERVING BEHAVIORS", "FILES", "ASSETS", "Local Files", "Site", "Sitemap", "Folder", "Ready", and "Log". The bottom status bar shows "100%", "940 x 558", "3K / 1 sec", "Unicode (UTF-8)", and "EN".

ภาพที่ 4.14 แสดงการออกแบบส่วนของเมนูย่อย

ภาพที่ 4.16 แสดงการออกแบบส่วนหน้าของระบบจัดการกิจกรรมหน้า Login

ภาพที่ 4.17 แสดงการออกแบบส่วนของระบบจัดการกิจกรรม

ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์

ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

หน้าแรก	กิจกรรม	แผนที่	ติดต่อเรา	Facebook
-------------------------	-------------------------	------------------------	---------------------------	----------

ไทยพื้นถิ่น
ไทยจีน
ไท-ยวน
ไทยมอญ
ไทยเขมรลาวเดิม
ไทยลาวเวียง
ไทยกะเหรี่ยง
ไทยทรงผ่า

ที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงเป็นคนพื้นถิ่นทางภาคตะวันตก มีวิถีชีวิตและภูมิปัญญาที่แตกต่างไปจากชนกลุ่มอื่นได้เรียนรู้และอนุรักษ์ไว้ซึ่งที่เป็นมาของ...

เทศกาลสารทจีน

วันสารทจีน ตามปฏิทินจันทรคติเป็นเทศกาลสำคัญของคนไทยทั้ง 13 เดือน 7 วันตามปฏิทินจีน เทศกาลสารทจีน ถือเป็นวันสำคัญที่สุด ที่คนโบราณจะแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษโดยทำพิธีเซ่นไหว้ และอื่นๆ...

[อ่านต่อ >>](#)

เทศกาลไหว้พระจันทร์

เทศกาลไหว้พระจันทร์หรือวันเพ็ญ เป็นเทศกาลที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับตำนานเรื่องนางฉางเอ๋องของชาวจีนสมัยราชวงศ์ถัง เช่น เรื่อง "ฉิมแปงเกี๋ยกับฉิมแปงเหว" ถือว่าเป็นเรื่องราวที่มีชื่อเสียงมาก...

[อ่านต่อ >>](#)

เทศกาลกินเจ

เทศกาลกินเจ (Nine Emperor Gods Festival) หรืองานฉลองวันเกิดว่านพระแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เป็นประเพณีแบบลัทธิเต๋าธรรม 9 วัน กำหนดลงวันที่ตามปฏิทินจันทรคติเดือนแปดขึ้นสิบค่ำถึงวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 9 ค่ำ...

[อ่านต่อ >>](#)

แผนที่ ๘ ชาติพันธุ์

[ดูแผนที่ทั้งหมด >>](#)

■ กลุ่มชาติพันธุ์

- [ไทยพื้นถิ่น](#)
- [ไทยจีน](#)
- [ไท-ยวน](#)
- [ไทยมอญ](#)
- [ไทยเขมรลาวเดิม](#)
- [ไทยลาวเวียง](#)
- [ไทยกะเหรี่ยง](#)
- [ไทยทรงผ่า](#)

■ กิจกรรม

- [ไทยพื้นถิ่น](#)
- [ไทยจีน](#)
- [ไท-ยวน](#)
- [ไทยมอญ](#)
- [ไทยเขมรลาวเดิม](#)
- [ไทยลาวเวียง](#)
- [ไทยกะเหรี่ยง](#)
- [ไทยทรงผ่า](#)

■ แผนที่

- [ไทยพื้นถิ่น](#)
- [ไทยจีน](#)
- [ไท-ยวน](#)
- [ไทยมอญ](#)
- [ไทยเขมรลาวเดิม](#)
- [ไทยลาวเวียง](#)
- [ไทยกะเหรี่ยง](#)
- [ไทยทรงผ่า](#)

■ ติดต่อเรา

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เลขที่ ๔๖ ม.๓ ต.จันทน์ อ.จันทน์ จ.ตราด ๒๑๐๕๐

Tel : ๐๙๐-๐๐๐๐๐๐๐๐ / ๐๙๐-๒๒๒๒๒๒๐
Fax : ๐๙๐-๒๒๒๒๒๒๐
E-mail : kungwi@gmail.com

Copyright © ๒๐๑๗ Mahachulalongkornrajavidyalaya University. All Rights Reserved.
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University ๔๖ Moo ๓, Chomlong, Rajabhat ๒๑๐๕๐ Thailand

ภาพที่ 4.18 แสดงส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน : หน้าแรก

ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์
 ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

หน้าแรก

กิจกรรม

แผนที่

ติดต่อเรา

Facebook

 ไทยพื้นถิ่น

 ไทยจีน

 ไทย-มลายู

 ไทยมอญ

 ไทยเขมรลาวเดิม

 ไทยลาวเวียง

 ไทยกะเหรี่ยง

 ไทยทรงดำ

กิจกรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยจีน (ล่าสุด)

เทศกาลสารทจีน..
วันสารทจีน ตามปฏิทินทางจันทรคติ เทศกาลสารทจีนจะตรงกับวันที่ 15 เดือน 7 ตามปฏิทินจีน เทศกาลสารทจีน ถือเป็นวันสำคัญที่ลูกหลานชาวจีนจะแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยพิธีเซ่นไหว้ และบวงสรวง

[อ่านต่อ >>](#)

เทศกาลไหว้พระจันทร์..
เทศกาลไหว้พระจันทร์เป็นเทศกาลที่เป็นเทศกาลที่มีความเกี่ยวข้องกับตำนาน เรื่องราวจีนโบราณชาวจีนอย่างแนบแน่น เช่นเรื่อง "ฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์" ถือว่าเป็นเรื่องที่มีชื่อเสียงมาก

[อ่านต่อ >>](#)

เทศกาลกินเจ..
เทศกาลกินเจ (Nine Emperor Gods Festival) หรือบางแห่งเรียกว่า ประเพณีถือศีลกินผัก เป็นประเพณีแบบลัทธิเต๋า รวม 9 วัน กำหนดเอาวันตามจันทรคติ คือเริ่มต้นตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 9 ค่ำ

[อ่านต่อ >>](#)

■ กลุ่มชาติพันธุ์

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไทย-มลายู
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

■ กิจกรรม

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไทย-มลายู
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

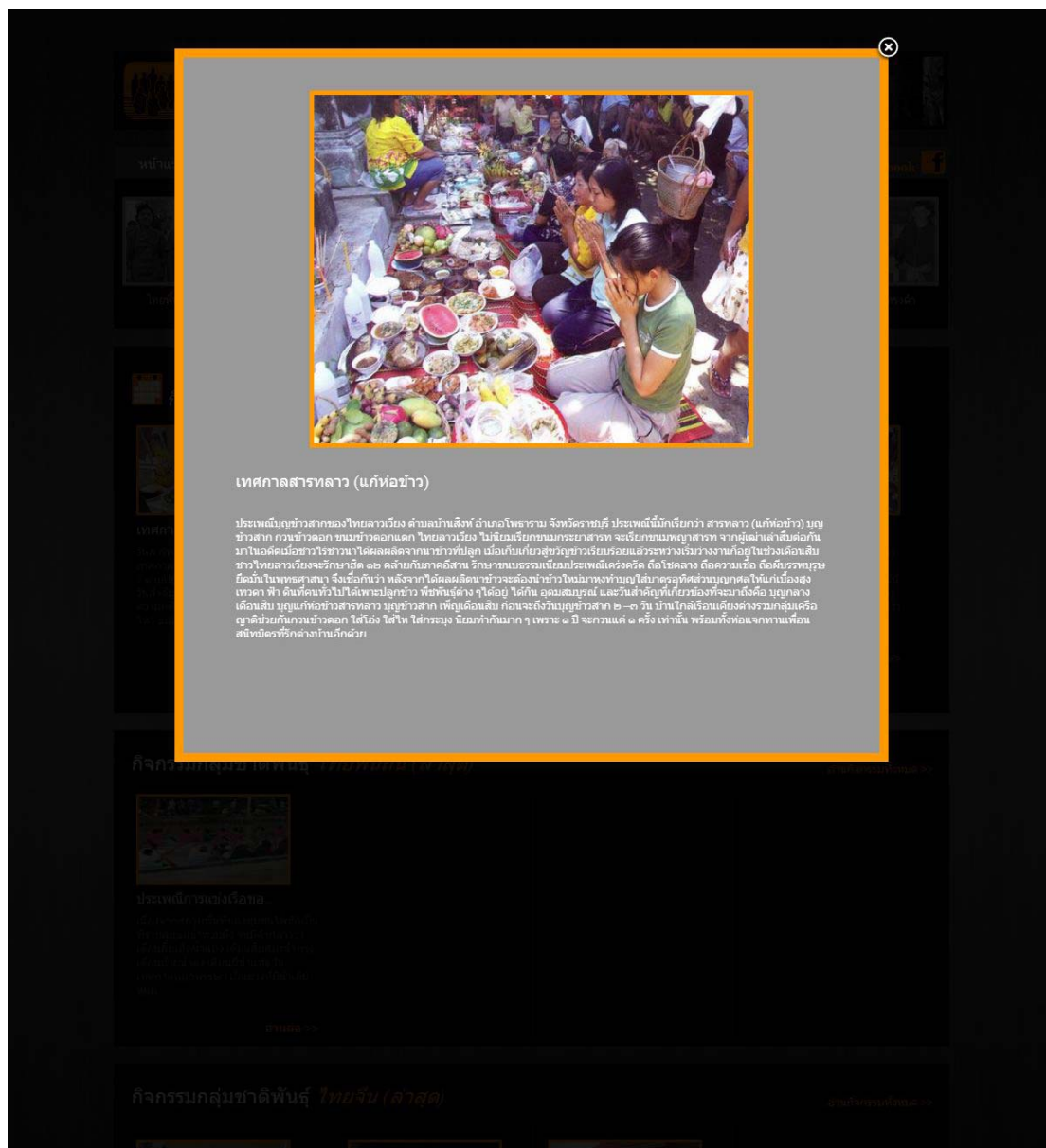
■ แผนที่

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไทย-มลายู
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

ติดต่อเรา
 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี
 เลขที่ ๘๖ ม.๑ อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ๗๖๐๘๐
 จ.ราชบุรี ๗๖๐๘๐
 Tel : ๐๘๓-๐๐๘๖๖๖๖๖, ๐๒๖-๖๖๖๖๖๖๖
 Fax : ๐๒๖-๖๖๖๖๖๖๖
 E-mail : kungpu@gmail.com

Copyright © ๒๐๑๓ Muban Chombueng Rajabhat University. All Rights Reserved.
 Muban chombueng Rajabhat University ๘๖ Moo ๒, Chombueng, Raichaburi ๗๖๐๘๐ Thailand.

ภาพที่ 4.19 แสดงส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน : หน้ากิจกรรมของแต่ละชาติพันธุ์

ภาพที่ 4.20 แสดงส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน : หน้าต่างใหม่ แสดงรายละเอียดของกิจกรรมนั้นๆ

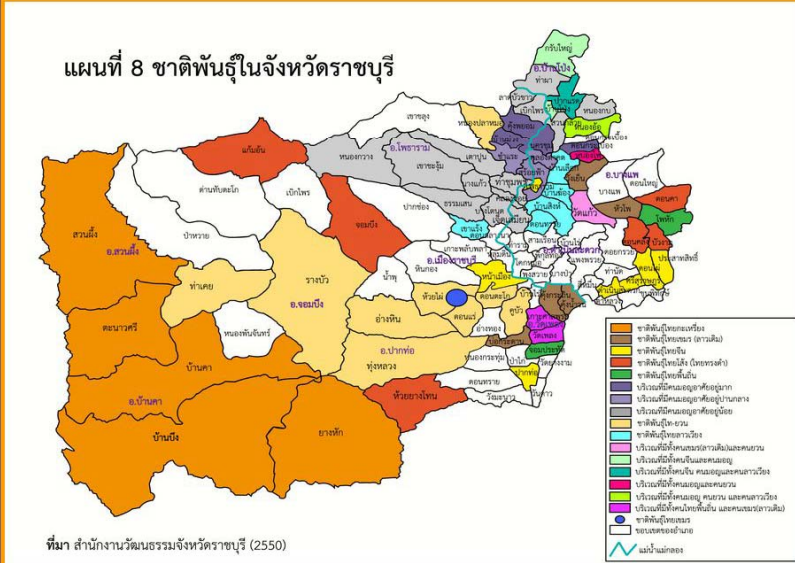

ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์
 ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

หน้าแรก กิจกรรม แผนที่ ติดต่อเรา Facebook

 ไทยล้านัน
 ไทยจีน
 ไทย-ยวน
 ไทยมอญ
 ไทยเขมรลาวเดิม
 ไทยลาวเวียง
 ไทยกะเหรี่ยง
 ไทยทรงดำ

แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ รวม ๘ ชาติพันธุ์

แผนที่ 8 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

ที่มา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี (2550)

Post Comment

 เพิ่มความคิดเห็น
☒ โพสต์ไปยัง Facebook โพสต์โพสชื่อ Orawan Aramwit (เปลี่ยน) [แสดงความคิดเห็น](#)

 ส่วนเสริมของ Facebook

■ กลุ่มชาติพันธุ์

- ไทยล้านัน
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

■ กิจกรรม

- ไทยล้านัน
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

■ แผนที่

- ไทยล้านัน
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

ติดต่อเรา

สาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี
 เลขที่ ๘๖ ม.๓ อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ๗๐๑๕๐
 Tel: ๐๘๑-๐๐๔๓๒๙๙, ๐๓๒-๒๖๑๓๙๐
 Fax: ๐๓๒-๒๖๑๓๙๕
 E-mail: kungkw@gmail.com

Copyright © ๒๐๑๓ Muban Chomabuej Rajabhat University. All Rights Reserved.
 Muban chomabuej Rajabhat University ๘๖ Moo ๓, Chomabuej, Ratchaburi ๗๐๑๕๐ Thailand.

ภาพที่ 4.21 แสดงส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน : หน้าดูแผนที่ขนาดใหญ่

ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์

ด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

หน้าแรก	กิจกรรม	แผนที่	ติดต่อเรา		Facebook
---------	---------	--------	-----------	--	----------

ไทยถิ่น

ไทยจีน

ไท-ยวน

ไทยมอญ

ไทยเขมรลาวเดิม

ไทยลาวเวียง

ไทยกะเหรี่ยง

ไทยทรงดำ

กลุ่มชาติพันธุ์ : ไทยพื้นถิ่น

ภาษา |
การแต่งกาย |
ที่อยู่อาศัย |
การเล่น |
การเกิด |
การตาย |
การทำงาน |
การบวช |
ความเชื่อ-ศาสนา |
เทศกาลต่างๆ

ความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น

ด้วยหลากหลายทางชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ทำให้ชาวไทยพื้นถิ่นแท้ๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี อาศัยกระจายอยู่ทั่วไป ชาวไทย พื้นถิ่นกลุ่มใหญ่ที่ยังสามารถ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูด ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของตนเองเอาไว้ได้เป็นอย่างดี คือชาวไทยพื้นถิ่น ไทพัก ในอำเภอบางแพ จ.ราชบุรี

ไทพักเป็นดินแดนที่มีผู้คนอาศัยอยู่มากตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งเห็นได้จากโครงกระดูกมนุษย์โบราณที่ขุดได้จากเนินโคกพลับ ในช่วงาหมู่ที่ ๔ พบโครงกระดูกมนุษย์จำนวนมากฝังรวมอยู่กับเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ โครงกระดูกเหล่านั้นถูกฝังไว้อย่างเป็นระเบียบมีความประณีตตามหลักวิชาการ เชื้อของชุมชนเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ มีทั้งที่ทำจากสำริด กระดุกสัตว์ งาช้าง เขาสัตว์เปลือกหอยและดินเผาที่ฝังร่วมกับกระดูกทุกโครง แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนได้อย่างชัดเจน

ชุมชนโบราณบริเวณป่าหลวง โดยมีโคกพลับเป็นศูนย์กลางนี้ น่าจะเป็นชุมชนที่มีความเจริญยาวนานอย่างต่อเนื่องหรือยี่ จากหลักฐานต่างๆ ที่ขุดพบทำให้ทราบว่า ผู้คนในชุมชนจะตั้งบ้านเรือน มีการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หล่อสำริดและทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยกัน โดยได้พบเศษเครื่องปั้นดินเผามากกว่า ๖๐๐ ชิ้น และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากสำริด เช่น หอก ขลุ่ย พิณ ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับชุมชนอื่น เพราะสภาพของเครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับที่ได้ประดิษฐ์ขึ้นนั้นพบว่ามีความละเอียดสวยงามคล้ายคลึงกับโบราณวัตถุ ที่เคยได้พบในถ้ำผานางในเขตประเทศพม่า แสดงว่าชุมชนโบราณที่ป่าหลวงนี้จะ ต้องเป็นชุมชนที่มีความเจริญมากทีเดียว

ชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น

Post Comment

เก็บความคิดเห็น

☒ โพสต์ไปยัง Facebook

โพสต์โดย Orawan Aramwit (เปลี่ยน)
[แสดงความคิดเห็น](#)

ส่วนเสริมของ Facebook

กลุ่มชาติพันธุ์ | ไทยพื้นถิ่น

■ วัฒนธรรม

- ภาษา
- การแต่งกาย
- ที่อยู่อาศัย
- การเล่น

■ ประเพณี

- การเกิด
- การตาย
- การแต่งงาน
- การบวช
- ความเชื่อ-ศาสนา
- เทศกาลต่างๆ

■ กลุ่มชาติพันธุ์

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

■ กิจกรรม

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

■ แผนที่

- ไทยพื้นถิ่น
- ไทยจีน
- ไท-ยวน
- ไทยมอญ
- ไทยเขมรลาวเดิม
- ไทยลาวเวียง
- ไทยกะเหรี่ยง
- ไทยทรงดำ

ติดต่อเรา

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
เลขที่ ๘๙ ม.๓ ต.จอมบึง อ.จอมบึง
จ.ราชบุรี ๗๑๘๕๐

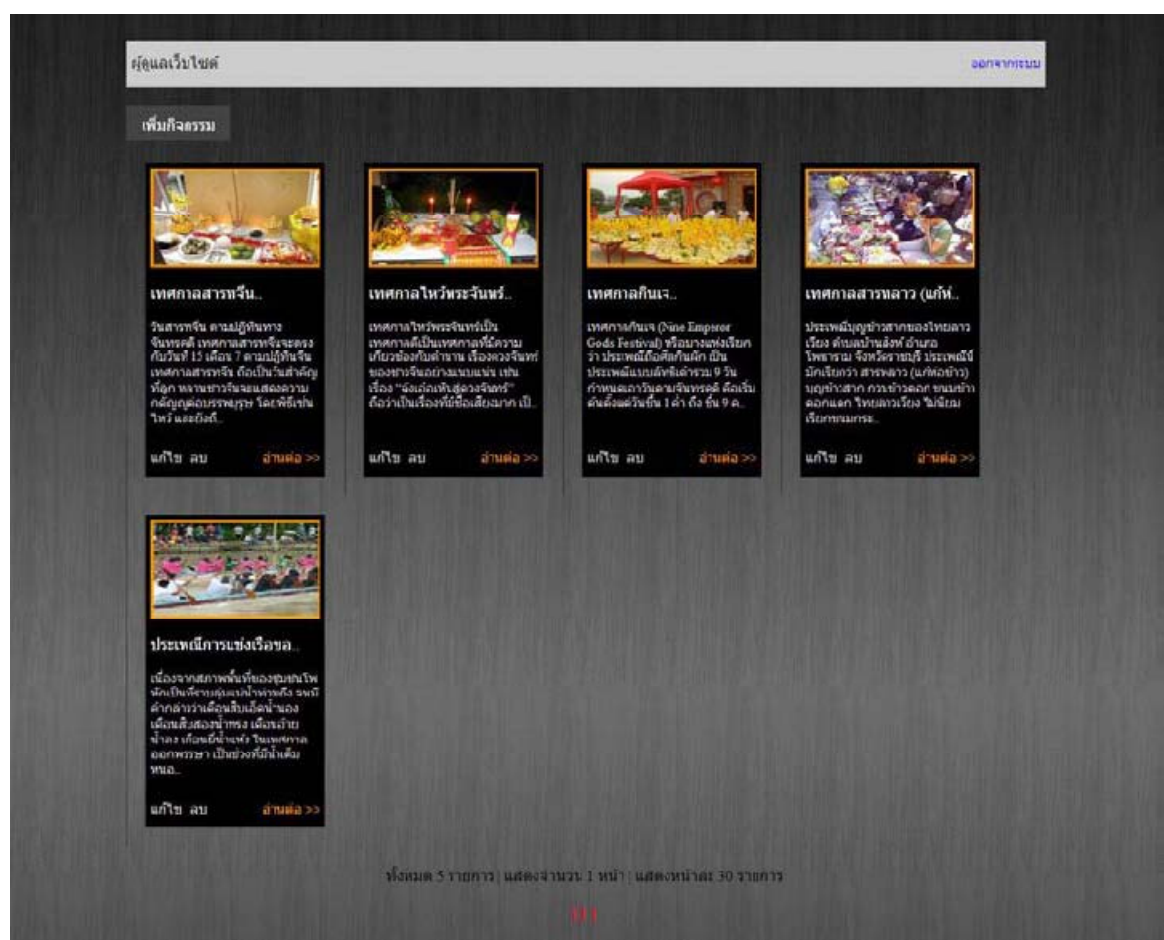
Tel : ๐๘๓-๐๐๘๒๐๙๙, ๐๙๒-๒๒๒๒๙๐
Fax : ๐๙๒-๒๒๒๒๙๐๙
E-mail : kungw@jgmu.ac.th

ภาพที่ 4.22 แสดงส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน : หน้าย่อยๆของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

การออกแบบส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ

ภาพที่ 4.23 แสดงส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ : หน้าเข้าสู่ระบบ

ภาพที่ 4.24 แสดงส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ : หน้าจัดการข้อมูลกิจกรรม

ภาพที่ 4.25 แสดงส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ : หน้าเพิ่มกิจกรรม

ภาพที่ 4.26 แสดงส่วนติดต่อสำหรับผู้ดูแลระบบ : หน้าแก้ไขกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพของระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับซึ่งแบบประเมินแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหาและข้อมูลด้านการออกแบบและจัดรูปแบบของเว็บไซต์และด้านประโยชน์และการนำไปใช้แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 8 ท่านซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการประเมินคุณภาพของระบบ

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหาและข้อมูล				
1	มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และมีความทันสมัย ข้อมูลมีการปรับปรุงอยู่เสมอ	4.45	0.52	ดี
2	ข้อมูล ข่าวสาร ภาพ ในเว็บไซต์มีความเหมาะสม น่าสนใจ	4.45	0.69	ดี
3	การจัดรูปแบบลำดับเนื้อหาเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบและสะดวกในการใช้งาน	4.64	0.51	ดีมาก
4	ข้อความในเว็บไซต์ถูกต้องตามหลักภาษา และไวยากรณ์	4.36	0.67	ดี
5	มีการเข้าถึงข้อมูล (Access) และแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	4.27	0.48	ดี
ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านเนื้อหาและข้อมูล		4.43	0.57	ดี
2. ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบของเว็บไซต์				
6	การจัดรูปแบบในเว็บไซต์มีความสวยงาม ง่ายต่อการอ่านและใช้งาน	4.64	0.51	ดีมาก
7	สีสันทในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสมสวยงาม น่าสนใจ	4.45	0.52	ดี
8	สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน	4.45	0.69	ดี
9	ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร มีความสวยงามและอ่านได้ง่าย	4.55	0.69	ดีมาก
10	ความเร็วในการแสดงผล ภาพ ตัวอักษร เสียง ภาพเคลื่อนไหว และข้อมูลต่างๆ	4.36	0.51	ดี
11	การเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์มีความถูกต้องและอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย	4.55	0.69	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการออกแบบและจัดรูปแบบของเว็บไซต์		4.50	0.60	ดีมาก

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการประเมินคุณภาพของระบบ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
3. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้				
12	เนื้อหา มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.45	0.52	ดี
13	เป็นแหล่งบริการและเผยแพร่ข้อมูล สารสนเทศท้องถิ่น	4.64	0.67	ดีมาก
14	เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ และแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ได้	4.45	0.52	ดี
15	เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน	4.45	0.52	ดี
16	สามารถนำสารสนเทศเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้	4.36	0.67	ดี
ค่าเฉลี่ยรวมด้านประโยชน์และการนำไปใช้		4.47	0.58	ดี

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของระบบสารสนเทศมีเดียออนไลน์มีทั้งหมด 3 ด้านดังนี้ด้านเนื้อหาและข้อมูลด้านการออกแบบและจัดรูปแบบของเว็บไซต์ด้านประโยชน์และการนำไปใช้โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านจำนวน 11 ท่านสามารถอธิบายเป็นรายด้านดังนี้

ด้านเนื้อหาและข้อมูลโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถอธิบายได้ดังนี้ มีความชัดเจนถูกต้องน่าเชื่อถือและมีความทันสมัยข้อมูลมีการปรับปรุงอยู่เสมอ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนข้อมูลข่าวสารภาพในเว็บไซต์มีความเหมาะสมน่าสนใจมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนการจัดรูปแบบลำดับเนื้อหาเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบและสะดวกในการใช้งานมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 ส่วนข้อความในเว็บไซต์ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.36 และมีการเข้าถึงข้อมูล (Access) และแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็วมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบของเว็บไซต์โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถอธิบายได้ดังนี้การจัดรูปแบบในเว็บไซต์มีความสวยงามง่ายต่อการอ่านและการใช้งานมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 ส่วนสีสันทในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสมสวยงามน่าสนใจมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนสีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่านมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษรมีความสวยงามและอ่านได้ง่ายมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 ส่วนความเร็วในการแสดงผลภาพตัวอักษรเสียงภาพเคลื่อนไหวและข้อมูลต่างๆมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.36 และการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์มีความถูกต้องและอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.55

ด้านประโยชน์และการนำไปใช้โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถอธิบายได้ดังนี้เนื้อหา มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเป็นแหล่งบริการและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 ส่วนเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ได้มี

คุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานมี
คุณภาพอยู่ในระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 และสามารถนำสารสนเทศเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้มีคุณภาพอยู่ใน
ระดับดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.36